Daniel Moşoiu
Ţigări umede
Colecţia LAKONIA
Coordonator: VASILE IGNA
Editor: MIRCEA PETEAN
Coperta: Oana Stepan
Redactor de carte: Ioan-Pavel Azap
Descrierea CIP poate fi consultată pe site-ul
Bibliotecii Naţionale a României.
© Copyright Editura Limes
Str. Castanilor, 3
407280 Floreşti, jud. Cluj
Tel.: 0264 544109; 0723 194022
e mail: editura limes2008 @yahoo.com www.editura limes.ro
ISBN 978 973 726 209-O
Daniel Moşoiu
Ţigări umede
LIMES
2018
Ţigări umede

„Şi se iscă o stare de spirit, comparabilă doar cu dorinţa de a te îndrăgosti de o femeie care nu rămâne definitiv care nu pleacă definitiv".

Franz Hodjak.

Ţigări umede şi dor de călătorie

Trebuie să facă ceva neobişnuit. Numai să încapă definitiv în ochii ei. Să-i aducă şi lui cafeaua cu ceaşca pe farfurie şi ţigările răsfirate în căniţele ei verzi şi înalte, sculptate în lut, fără torţi, încrustate cu flori galbene, oribile, ciudate. Altfel, simte că într-o zi o să explodeze şi o să spargă stiva de porţelanuri aşezate de-a valma lângă filtrul de cafea. Iar mă crede ultimul milog şi-mi aduce ţigările în palmă, constata trăgând cu ochiul spre vitrina din spatele căreia apărea ea, de fiecare dată, scuturându-şi ameţitor ţâţele mari, cărnoase, pe care aburii fierbătoarelor adunau broboane fierbinţi de sudoare, lacrimi mici care alunecau uşor spre şanţul provocator dintre sânii dezgoliţi de neruşinata despicătură a cămăşii şi chinuiţi de cupele prea strâmte ale sutienului. Nefericita, o dată rostogolise ţigările pe masă într-un mic ochi de apă. S-a făcut că nu vede firicelele de tutun

care spărseseră foiţa umedă, catifelată a ţigărilor. Parcă n-ar şti că îl deranjează… Noroc că are întotdeauna un pachet de ţigări la el pe care şi-l cumpără de obicei seara, de la o dugheană aflată la câţiva paşi de blocul lui. Dar în cafenea cerea întotdeauna ţigări la fir, la bucată, cum făceau mulţi alţii. Cafeaua i-o servea simplu, în ceaşcă, nu se mai ostenea s-o poarte pe farfurie, unduindu-se cu paşi leneşi, provocatori, printre mese. Iar el continua să comande, răbdător, cafeaua de dimineaţă şi, invariabil, patru ţigări, aşteptând ziua în care ea va înţelege de ce-şi prăpădeşte timpul în localul ei de rahat. Pe vremuri, ce-i drept, fusese altceva. Unde mai pui că un scriitor îl botezase. Putea, însă, să-l boteze şi paznicul cimitirului sau nebunul de Mi-au. A râs pe sub mustaţă într-o zi când acesta i-a răspuns fetei care se răţoise la el că scrumează pe jos, bâlbându-se în felul său şi scuturând ţigara în aer: păi, pe unde, că, uite, pe sus nu se poate! N-avea importanţă. Arizona… Fără ea nu-i păsa dacă, îmbătându-se într-o zi, ar intra aici să borască. Nu-i păsa. Numai ea îl lega de cafeneaua asta infectă. Jegoasă de-a dreptul. Arizona…

Negri de fum, pereţii ţineau loc de agendă pentru abonaţii casei care însemnau cu pixul numere de telefon şi chiar mesaje pe bucăţele mici de hârtie, prinse în piuneze sau ace de gămălie. Mesele înguste, aşezate de-a lungul pereţilor şi scorojite la colţuri, purtau încă urmele trufiei clienţilor de altă dată. Ici-colo o semnătură imposibil de descifrat, în altă parte câteva rânduri scrise cu pixul care ar fi putut fi la fel de bine versuri celebre sau scrijelituri întâmplătoare, de genul celor de pe cabinele veceurilor publice, apoi zeci de nume anoste care adunate dădeau invariabil LOVE (cam fumată moda asta cu ANY + GYURI = … constatase descoperind pe unul din colţurile mesei la care se aşeza de obicei o inscripţie care nu intrase în carnea lemnului), câteva AMR-uri incerte, pentru că nu mai ştiai dacă e vorba de săptămâni, luni sau zile, numele unor formaţii de muzică rock care nu mai cântau de mult şi, scrise apăsat, nelipsitele numere de telefon, cele mai multe vechi, din numai cinci cifre. Privind tăbliile meselor transformate în pagini de mică publicitate, avea de multe ori o senzaţie de-a dreptul ciudată. Se simţea atât de puţin important în încrengătura aceea de destine care se uniseră întâmplător în cafenea şi care ţinuseră să lase mărturii ale bucuriei sau tristeţii trecerii lor pe acolo, încât, având sentimentul continuării poveştilor şi întâmplărilor Arizonei, nepieritoare de ani de zile, i se revela brusc şi inevitabilul sfârşit al

personajelor care le dădeau viaţă. Asta e tot, îşi spunea, Mary şi Sebi s-au cunoscut într-o zi aici sau, îndrăgostiţi fiind, se întâlneau la cafea, la Arizona. Uite, scrie aici că, unindu-se, rezulta iubire. Între timp au îmbătrânit şi ei, că aşa îmbătrânesc oamenii, indiferent de ce rezultă dacă pui între ei semnul plus. Cine dracu' sunt şi ăştia? Mary şi Sebi, de unde să-i mai scoţi? Poate că au trăit o poveste frumoasă de iubire, poate că, tot însumându-se, până la urmă n-a mai ieşit nimic. Masa aceea la care stăteau, dac-ar putea vorbi, ne-ar spune. Ei, iată-mă, sunt prezent, gata să depun mărturie că lumea începe şi se sfârşeşte cu mine. Rahat! S-ar putea, până la urmă, să nu mă mai intereseze, nici ea, nici lumea. E drept că deşertăciunea îl măcina doar atunci când, jucându-se cu ceaşca goală pe masă, amâna clipa în care avea să se ridice şi să-i caute încruntat privirea pentru salutul ei impersonal şi aproape rece. Se întorcea a doua zi, iarăşi, plin de speranţe. Şi aştepta minunea.

Tinere, îl abordase într-o zi unul dintre scriitorii barosani ai oraşului, fără să-i bănuiască deznădejdea, o vezi pe Aghi? Era colega ei, cea care, ridicând şi coborând mânerul filtrului, slobozea în ceşti lichidul maroniu. O vedea. Şi? Habar n-ai tu ce femeie a fost asta la viaţa ei! Sincer vorbind, nu-l interesa Aghi, putea să fie Claudia Schiffer. Nu era. Cutele ochilor i se continuau cu virgule groase, faţa îi era brăzdată de riduri, iar picioarele purtau grosolan urmele celulitei. Ce fandoseală, să umble la vârsta ei cu fusta crăpată până la coapsele denivelate de şanţuri! Veneam aici, tinere, în vremurile bune, şi căscam ochii la ea, bând pahar după pahar, până mă făceam pleazna. O mai tachinam, îi mai aruncam câte o poantă, şi ea, atât, necheza ca o proastă. Într-o seară am aşteptat-o până a pus lacătul pe uşă. Am lăsat-o să coboare scările şi i-am sărit în faţă: Aghi, scumpă, mai bine intru la pârnaie decât să… Ioi, ştenem, mi-a spus, şi tu vrei să mă fuţi, draghe? Poftim, femeie măritată, un an de zile m-am îmbătat după aia în birtul ei, aşteptând să plece clienţii. Mai că m-ar duce şi-acum mintea, văzând-o cum îşi ţuguie buzele. Tu rămas tot nebun, Cornele, îmi zice când i-aduc aminte nopţile în care o lungeam pe mese. Sau, mă rog, ea pe mine. Ei, poftim, exclama şi el, degeaba s-au schimbat vremurile! Cum naiba s-o aştepte la închiderea programului şi să-i spună că o ia razna dacă n-o… N-ar vrea nici să se facă de râs, mărturisindu-i simplu că o iubeşte. La dracu', lucrurile ăstea se întâmplă uşor numai în poveştile altora şi în filme! Altundeva, unde?

Nu, soluţia era să facă ceva neobişnuit, numai să încapă definitiv în ochii ei. Ceasuri întregi stătea în cafenea. Nu-l supăra nici mirosul exagerat de igrasie şi fum, nici faptul că era nevoit să soarbă până şi firicelele de zaţ pentru a-şi lungi şederea. Rareori reuşea să rămână singur la masă. Era aproape imposibil, intrând, să nu găsească un cunoscut sau să nu fie el mai apoi deranjat de prieteni. În fond, era mai bine să stai cu cineva, decât ca tembelul, singur. Ar putea observa şi ea că, de vreme ce îl ştie şi la rândul lui cunoaşte atâta lume, nu e chiar un prăpădit în oraşul ăsta. Mă rog, singur la masă i-ar fi fost mai uşor să-i spună că, de fapt, numai pentru ea alesese să-şi bea cafeaua la Arizona. Dar aştepta un semn, cât de mic. Şi nu venea. Îşi desfăta ochii privind-o cum croşetează printre mese. Clienţii n-o ciupeau de fund, ca beţivii pe chelneriţe în bodegile soioase, dar aveau mai mereu o vorbă pentru ea, mai deocheată sau nu, iar ea, întotdeauna, dacă nu un răspuns, măcar un zâmbet înţelegător. Culmea este că cei mai mulţi, intrând, nici măcar n-o salutau. Şi, totuşi, ea le aducea cafeaua purtând elegant ceştile pe farfurii şi, dacă era cazul, ţigările în căniţele verzi şi înalte. Numai la masa lui, parcă pe măsură ce îi făcea tot mai subtile reverenţe, ceaşca nu avea farfurie, iar ţigările erau aduse în palmă. Lucruri care, categoric, îl întristau.

Aşa că hotărî să facă ceva neobişnuit. Cândva lipise poezii pe geamurile librăriei de lângă cafenea. Tocmai în timpul unei lansări de carte. Una care se nimerise a fi trăsnită de tot. Doi cunoscuţi poeţi ai urbei epatau stând la taclale, la o măsuţă, chiar în vitrina principală a librăriei. De unde până atunci lumea era obişnuită să vadă în geam cărţi, se trezise acum cu doi indivizi care se credeau în cârciumă. A naibii idee… Calculase, din afară, cam pe unde li se văd celor doi în geam figurile şi exact acolo prinsese cu bucăţi mici de scoci poemele lui dactilografiate pe coli ministeriale, în ciuda protestelor mute ale celor doi care-i făceau semne disperate cu mâna să plece dracului de acolo că le strică reprezentaţia. Uite aşa le acoperise bărbile. Pe urmă luă la rând şi celelalte vitrine. Aştepta scandalul, invitând trecătorii să-i citească creaţiile şi să-i lase dracului pe măscăricii care se agitau în vitrină, dar abia într-un târziu înţelesese că lumea îl integrase cu zâmbetul pe buze în regia non-conformistă a lansării. Şi chiar nimeni n-a mai pomenit apoi de fantasticul lui tupeu. Iar ea, cum să afle? Trăsnaia lui n-a devenit subiect de conversaţie în cafenea.

Altă dată, tot în faţa librăriei, scosese la vânzare, ca un negustor

ambulant, propriile poezii. Ieftin, o sută de lei bucata. Răsfirase pe măsuţa unui vânzător de loz în plic teancul de hârtii pentru ca eventualii cumpărători să poată cântări „marfa". Nu s-a încumetat nimeni. Prietenii, obişnuiţi cu ideile lui bizare, îl ocoleau, iar cei care, din imprudenţă, se trezeau faţă în faţă cu el, nu ştiau cum să se scuze mai repede, fâstâcindu-se, ba că n-au timp, ba că n-au bani. De parcă el pentru prăpădiţii ăştia ieşise… Visa: ce-ar fi să vină ea şi să-mi zică: vreau eu să cumpăr un poem? Ar tremura, ar înnebuni de fericire şoptindu-i: te aşteptam, ia-le, pentru tine le-am scris! A aşteptat degeaba. În ziua aceea fata n-a mai trecut, ca de obicei, la sfârşitul programului, prin faţa librăriei. Unde s-o fi dus? A zărit-o doar pe ofilita de Aghi dând, la vârsta ei, ca o neruşinată din buci. A săgetat-o nervos şi lui i s-a părut că l-a privit nu ştiu cum. În orice caz, n-a ţinut poanta. Altceva! Să-şi declame pur şi simplu poeziile în cafenea! îi trecu şi asta prin gând, mai ales că, după cum îi spusese tot dom Cornel, pe vremuri era o chestie obişnuită, nu zicea nimeni că ai pitici pe creier dacă cereai linişte şi te apucai tam-nisam să reciţi. Ba, la sfârşit, primeai şi aplauze. Venea lumea să-i vadă pe artişti. Foarte bine, mişto, dar vremurile ălea s-au dus. Dacă acum clienţii s-ar enerva, iar ea l-ar pofti frumos să se senilizeze afară? Flori, aşa, din senin, nu-i putea duce. Poate că le-ar fi luat şi atât sau le-ar fi refuzat, ceea ce era şi mai grav. Cu florile, după aia. Nu-şi făcea iluzii, revistele în care publicase, ziarele care-i găzduiseră semnătura nu le citise şi nu avea absolut niciun motiv să i le arate. Pula mea, îşi spuse, poate că n-o interesează figurile ăstea cu poeţii romantici, însinguraţi şi îndrăgostiţi, şi nici celelalte cu artiştii sonaţi, cu capul în nori. Altceva trebuie să încerce.

Uite, dacă te ia poliţia pentru o nebunie, din vorbă în vorbă află şi ea. După două-trei zile la arest, intri ca un erou în cafenea. Să vezi cum se dă în vorbă cu tine, cum ţi-aduce ceşcuţa cu cafea pe farfurie. Dar să fie o chestie tare, haioasă de tot. Aşa a ajuns să fure bicicleta unui cretin. Era un fost coleg de şcoală cu care s-a întâlnit întâmplător în piaţă. A oprit cu frâna de mână chiar în faţa lui. Mamă, ce bijuterie! Îţi place? O mângâia, trecându-şi palma peste ghidon, apoi pe şa. Roti o pedală în gol. Are patru viteze, ce părere ai? Şi-atunci îi încolţi gândul: e super, a ntâia, hai, dă-mi-o şi mie să fac o tură! Să fim serioşi, n-ai tu moacă de ea… Îţi baţi joc de mine? Chiar aşa? Hai, măi, c-am glumit. Fac rondoul, cât durează, un minut… Ştii că mor după biciclete. Bine, hai,

du-te. Şi dus a fost! Ce rondou? S-a strecurat printre maşini şi a tăiat-o pe bulevard. N-a mai privit în urmă. Până seara a înconjurat de două ori oraşul. Se întunecase când s-a întors în piaţă. Ei, şi-acum ce dracu' să facă cu bicicleta? S-a rezemat de ea, parcă aştepta răbdător pe cineva, pe platoul din faţa halei, până când, în mulţimea care ieşea cu sacoşele pline din piaţă, a zărit un poliţist. Al meu eşti! S-a repezit în faţa lui: domnu', nu cumpăraţi o bicicletă? Poliţistul s-a uitat neîncrezător la el, apoi a privit îndelung marfa. Îl nedumerea, probabil, trunchiul de roţi dinţate, de mărimi diferite, şi cauciucurile nu mai late ca degetul lui mare. Plusă: e de curse, nerulată, cinci viteze, ultimul tip. Poliţistul se scărpină după ceafă. Şi zici că e de vânzare? Gata, mă prinde, îşi spuse. Aşa am zis, de vânzare. Numai că în loc să-l întrebe de unde o are şi cum de o vinde, poliţistul se apucase să negocieze cu el: da' cu cât o dai? Şapte mii, răspunse el scurt. Nu, se codi poliţistul, e prea mult, n-am atâţia bani la mine. Dar cât aveţi? întrebă el convins că târgul e doar o stratagemă înainte de a-l lua de guler. Cinci mii. Vrei cinci mii? Nu mai stătu pe gânduri, în fond îi era egal dacă o dădea cu o mie sau cu cinci mii, important era ca subofiţerul să-l invite la secţie. Rosti hotărât, fără remuşcări: fie! Păi, atunci, o iau, zise poliţistul căutându-şi banii în buzunarul de la spate al nădragilor, tot voiam să-i cumpăr o bicicletă la ăl mare. Avea deja aerul omului care făcuse o afacere bună. Uite aşa a vândut-o, cu cinci mii. Bicicletă care valora cel puţin zece. Ei, acum să bem, îşi spuse, îndesând cocoloşul de bancnote în buzunarul de la spate al pantalonilor. Şi-a sunat urgent prietenii, i-a chemat într-un club de noapte şi, până dimineaţă, a făcut praf toţi banii. A doua zi l-a asaltat amicul cu telefoane: băi, eşti cretin, ce te-a apucat, să-mi aduci bicicleta! N-o mai am. Cum n-o mai ai? N-o mai am, am vândut-o. Ceea? Dacă n-ai mai stat să mă aştepţi în piaţă, am vândut-o. Tipului i se tăiase respiraţia. Ai vândut-o… Să-mi aduci banii! De unde bani, că i-am băut! Fostul coleg de şcoală îl ameninţase că-l bate, că-l deşală, că-i sparge casă, că-i scoate ochii, să-i aducă bicicleta înapoi sau măcar banii, că de nu… Că de nu, ce? întrebase, nervos că discuţia aluneca greu pe panta pe care voia el. Că de nu… că de nu, te dau la poliţie. Boule, exclamase aproape fericit, dă-mă, dă-mă pe mâna poliţiei, trimite-mă la pârnaie! Bine, zisese celălalt, ai să vezi tu, dai de dracu'. Aşteptase în zadar bătăi violente în uşă. Degeaba cercetase zi de zi cutia poştală în aşteptarea unei citaţii. Nimic. Într-o zi se întâlni cu fostul coleg de şcoală chiar în faţa cafenelei. Călărea acum o

motocicletă, îmbrăcat într-un costum negru, din piele. Frână, cu preţul unei piruete, în buza trotuarului, chiar în faţa lui. Îşi ridică de pe cap cu gesturi grăbite casca şi răcni, trimiţându-i în bot o ploaie scurtă de salivă: ştii ce, du-te-n pizda mă-tii cu bicicleta ta cu tot! Ambală apoi motorul care grohăi îngrozitor şi plecă lăsând în urmă un norişor de praf şi un scrâşnet de cauciuc încins pe asfalt. Idiotule, murmură ca pentru sine, bucură-te că la motociclete nu mă pricep deloc, dar absolut deloc… A doua zi, cuprins de remuşcări, i-a făcut o vizită amicului acasă şi, rugându-l să-l ierte, i-a dat două mii de lei, într-o primă tranşă, cum zisese, urmând ca restul să-l achite de îndată ce îi va permite buzunarul. Fostul coleg de şcoală l-a bătut înţelegător pe umăr: lasă, prietene, că ajung banii ăştia. Ştiam eu că o să mi-i aduci. Ce, chiar credeai că o să te dau pe mâna poliţiei? Frumos, îşi spuse, am scăpat, dar mie tot în palmă îmi aduce ţigările şi tot fără farfurie îmi serveşte cafeaua. Nu s-a întâmplat încă nimic prin care să încap definitiv în ochii ei.

Prin urmare, îşi puse toată speranţa într-o emisiune a televiziunii locale în care urma să fie dezbătută creaţia şi soarta tinerei generaţii de scriitori. Îi căzuse realizatorului ideea cu tronc şi se trezise şi el invitat. În viaţa lui nu intrase într-un studio de televiziune, dar nu mirajul camerelor de luat vederi îi crea starea febrilă pe care o trăia. Câteva nopţi la rând şi le petrecu citind şi recitind pagini fundamentale de critică şi teorie literară, revăzu însemnări mai vechi, făcute pe când încă mai citea volumele de poezii cu creionul în mână, dactilografie poemele scrise în ultima vreme, risipite la întâmplare prin carneţelele de care nu se despărţea niciodată, şi schiţă pe câteva coli fragmente din discursul pe care urma neapărat să-l rostească. În sfârşit, veni şi ziua emisiunii. Îmbrăcat extravagant, cel puţin de la brâu în sus, cu un sacou kaki, peste care curgea nesfârşit un fular roşu din lână subţire, în contrast puternic cu cămaşa vernil, de sub care, la gât, ieşeau timide faldurile unei eşarfe înflorate, se prezentă la ora fixată în holul televiziunii. Totul s-a derulat apoi cu repeziciunea unei pelicule care, acaparându-te, comprimă timpul. Ce-i drept, avea senzaţia că îşi trăieşte, ca personaj, propriul film. Emisiunea debutase abrupt, fără obişnuitele momente de tatonări, de acomodare, nu avea timp de pierdut, trebuia să impună el tempoul, linia, firul discuţiilor, încât îi şocă pe cei mai mulţi, inclusiv pe prietenii care îl cunoşteau, cu tonul aprins şi franc în care se porni să-şi declame ideile, propriile

credinţe, despre literatură, despre menirea generaţiei sale. Scriitorii mai vârstnici strâmbară din nas. Adică nu aşa se pun problemele, nu cu tonul acesta... Dar cum? Probabil cu încetineala, ce zic eu încetineală, frica cu care în timpul comunismului v-aţi opus minciunii, inclusiv pe tărâmul literaturii? Ei, aşa ceva... Moderatorul pălise pe scaunul lui rotitor, îi făcea semne discrete să se potolească, dar el continua cu vehemenţă să-şi susţină firul ideilor pe care îl vedea parcă aievea desfăşurându-se pe ciorna pregătită cu o seară înainte. Ba, stârnit de câteva replici ceva mai acide, nişte chestii referitoare la propria-i operă, se ridicase în picioare, folosind până şi acest argument temperamental în sprijinul pledoariei sale. Iar când, în plin extaz, declară că generaţia tânără, dacă se ia ea însăşi în serios, şi ar fi impardonabil să se subestimeze, să cedeze în faţa vicisitudinilor de tot felul, să sucombe respirând aerul sufocant generat de neîmplinirile şi complexele celor trecuţi de prima tinereţe, generaţia tânără, prin urmare, trebuie să-şi rupă botniţa de la gură, să fie ea însăşi, matură şi entuziastă, apărătoare şi generatoare de valori, cu atât mai mult cu cât, după ce a plătit cu sânge libertatea, trebuie acum să-i dea şi un sens, altul decât cel meschin al generaţiilor mai vârstnice care trăiesc iluzia recuperării timpului irosit în comunism, dar şi neputinţa de adaptare la noile realităţi, inclusiv în literatură, ceea ce îi alterează esenţa, aşadar generaţia tânără nu mai poate aştepta la nesfârşit imposibila maturizare a părinţilor săi (frumos spus, şopti cineva), chit că meritul lor spiritual este incontestabil, purtăm fericiţi bagajele experienţei lor, deşi tot generaţia tânără, o să vedeţi, va fi cea care în literatură va pune degetul pe rană şi va scrie cu sânge, rostind adevărul, cu orice riscuri, numai adevărul. Imediat după ce spuse aceste vorbe cu tot patosul de rigoare şi când le puse punct cu degetul arătător îndreptat spre o cameră, ca şi cum ar fi lăsat, semnându-se, o dâră subţire de sânge în aer, publicul izbucni realmente în ropote de aplauze, fără să mai aştepte indicaţiile regizorului din platou. Se auzi chiar şi un bravo care avu darul să-l destindă pe moderator, satisfăcut evident că emisiunea lui provoacă reacţii până şi spectatorilor aduşi cu chiu, cu vai de producător în studio. Satisfăcut de ecoul stârnit, îşi permise să se lăfăie, mai apoi, în fotoliu, cu aerul că ceea ce era esenţial de spus s-a afirmat deja, chiar din gura lui. Îşi rezerva doar dreptul să întrerupă din când în când discuţia cu observaţii ironice, sarcastice chiar, primite cu simpatie de publicul spectator din sala unde aerul, încins de

reflectoare, devenise irespirabil. În sfârşit, după aproape o oră, când moderatorul mulţumi invitaţilor pentru prezenţă şi telespectatorilor pentru atenţie, iar regizorul anunţă ieşirea din emisie, nu mai avea nicio îndoială asupra succesului obţinut, îşi putea freca mâinile de încântare, căci, ştia, la Arizona, televizorul cu ecran lat şi culori spălăcite, aşezat pe un raft înalt, chiar lângă bar, funcţiona invariabil pe canalul local.

Dimineaţa, când razele soarelui, străbătând luciul străveziu al geamurilor, par mult mai calde decât în realitate, îl găsi postat în mijlocul unui troleibuz cu burduf, şi nu la capătul lui, unde călătorea de obicei, cu coatele sprijinite pe bara de aluminiu, privind îndărăt. Se aşezase în mijloc acum, lăsându-şi spatele mângâiat de reflectarea caldă a sticlei. Era cu cel puţin o jumătate de cap mai înalt decât majoritatea călătorilor şi, cum sta aşa, ţeapăn, cu umerii drepţi, întinşi de braţul care se lungea spre bară, privind încet, de la un capăt la altul, peste creştetele lor, se aştepta ca în orice moment, din mulţimea aceea compactă, cineva să tresare brusc, lăsându-se pradă neaşteptatei revelaţii: uite, dragă, pe ăla l-am văzut aseară la televizor, sau chiar să vină personal să-l felicite, să-i strângă mâna. Mda, nu l-a recunoscut nimeni… Avu însă parte de felicitări de la prietenii care, în drum spre cafenea, întâmplător sau nu, îi tăiară calea. Observă că niciunul dintre ei, zărindu-l, nu mai trecea grăbit strada. Aaa, bravo, felicitări, le-ai zis-o, îl întâmpinau ei, strângându-i mai întâi mâna şi bătându-l apoi pe umeri, mi-a plăcut teribil cum i-ai luat în coarne, lasă, să ştie şi ei că existăm, păi nu? A, expresia aia a fost totală şi chestia aia nemaipomenită, aia cu… Nu-şi mai aducea aminte dacă rostise într-adevăr aşa ceva sau amicii mai puneau de la ei. Dar asta nu avea importanţă. Emisiunea făcuse vâlvă, exact aşa cum spera să se întâmple, iar el fusese indiscutabil eroul ei. Convins o dată în plus de această realitate, primi felicitările cu mina celui care este conştient că le merită. Ba chiar le aşteaptă. Mersi, mersi, n-a fost cine ştie ce… I se rupea, însă, în paişpe de felicitările şi impresiile lor.

Cu siguranţă că şi în cafenea emisiunea făcuse furori printre cei care se aflaseră ieri seară acolo. Ba poate chiar acum este aprig comentată. Şi nu se îndoia că mulţi se perpeleau trăgând cu ochiul la uşă spre momentul în care avea să-şi facă triumfal intrarea. Poate că şi ea. În mod clar şi ea. Inexplicabil, amâna clipa, cu toate că o aşteptase nerăbdător, şi-o închipuise de nenumărate ori, noaptea trecută, în pat,

chinuindu-se în zadar să adoarmă. Sub braţ i se adunaseră pârâiaşe supărătoare de sudoare. Ocoli de câteva ori dreptunghiul de clădiri pe a cărui latură îngustă, cea dinspre vest, se afla firma cafenelei, pictată artistic, cu mulţi ani în urmă, spânzurată între vitrina împodobită a unei alimentare şi reclama nouă, din tuburi fluorescente, a unui restaurant. Se gândi că, poate, de dincolo de geam şi perdea, îl zăreşte cineva şi-l poftеşte cu tot fastul înăuntru… Ajuns din nou în faţa cafenelei, îşi ţinu respiraţia şi, cu inima cât un purice, apăsă uşor pe clanţă.

Ghinion, niciun cunoscut nu se afla înăuntru. Cum naiba?! O zări cu coada ochiului, mişcându-se alene printre mese, dar îşi feri grabnic privirea. Găsi o masă liberă şi se aşeză, aşteptând. Când dădu semne că doreşte să anunţe comanda, întorcându-se spre bar, constată şocat că fata venea zâmbitoare spre el. Înghiţi în sec şi mărul lui Adam îi tresăltă neplăcut. De emoţie, avea impresia că îi tremură mâinile. Incredibil, fata îi aducea într-o mână ceaşca cu cafea, iar în cealaltă ţigările. Din cauza surprizei, observă târziu că lipseau farfuria şi căniţa. Trist, lipseau farfuria şi căniţa. Lipseau. Se opri în faţa lui şi, aplecându-se, îl izbi valul unui parfum tare, ameţitor. Privirea i se rostogoli precipitat în colosalul decolteu, deschis chiar sub ochii lui. Îi era teamă să apuce ceaşca. Bătăile inimii o luaseră razna prin piept. Despicătura sânilor era adâncă, ademenitoare, catifelată. Pumnii de carne coborau prin cămaşa de bumbac ca nişte ciorchini uriaşi de struguri copţi. O broboană de sudoare, răsărită lângă un mic neg, o luă potolit la vale.

— V-am adus ca de obicei, îi vorbi languros, aşezându-i cana în faţă.

Când se ridică, ar fi vrut s-o întrebe, privind-o în ochi: dar farfuria şi căniţa, farfuria şi căniţa unde sunt? bâigui un mulţumesc care se pierdu printre vorbele fetei, repezite de data aceasta.

— Ştiţi, v-am văzut ieri seară la televizor, la emisiunea aceea… Aghi zicea că e de divertisment, eu i-am spus: taci, tu, că e de cultură. Uite-l pe domnu’ care ne bea şi zaţul din cafele de nu-l mai putem fierbe a doua oară! Aşa a zis nebuna de Aghi şi am râs de ne-am spart, privindu-vă. Nu vă supăraţi. Da, în orice caz, a fost frumos, ne-am distrat. Ha, ha, ha! Vai, scuzaţi, sper că nu s-au udat ţigările! Am uitat să şterg masa.

Ha, ha, ha, făcu şi el, întinzându-i banii. Ha, ha, ha, mulţumesc…

Se întoarse chicotind la o masă din spate, iar el apucă o ţigară umedă şi o frământă în palmă. Răsturnă apoi firicelele de tutun în scrumieră şi duse numaidecât ceaşca la buze. Cafeaua era fierbinte. Se fripse. Îi tremurau bărbia şi buzele. Apoi, nu mai stătu pe gânduri, frământă şi celelalte trei ţigări în palmă şi slobozi firicelele de tutun, de data aceasta, de-a dreptul în ceaşca cu cafea. Se ridică brusc şi, fără s-o mai caute cu privirea, ieşi izbind uşa. Nu zăbovi prin oraş. Fugi acasă. Iar acasă, închis în cămăruţa lui, se apucă nebuneşte de scris: „Trebuie să facă ceva neobişnuit. Numai să încapă definitiv în ochii ei".

De la o vreme, fata de la ghereta din cartier, de unde-şi cumpără de obicei ţigări, începuse să-i zâmbească. În mod cu totul şi cu totul neaşteptat.

Argentina

Fumul plutea gros, în cocoloaşe, ca nişte pânze diforme de ceaţă, adunate sub candelabrul cu trei braţe din care doar unul purta în vârf o lumină vânătă, chioară. În fund, pe scena improvizată din scânduri grele din lemn, mini-orchestra parcă ne-ar fi salutat intrarea. Tocmai pornise, pe tonuri înalte, un cântec de inimă albastră. Ne-am trântit coatele bărbăteşte pe masă. Ultimul acord s-a prelungit cu un arcuş subţire de vioară. Imediat apoi am auzit în microfon: pentru prietenii-noştri-militarii-dedicaţie-specială-armată-uşoară-şi-hai-libi! Şi: taca-tac, taca-tac. Ne-am întors spre scenă şi le-am făcut cu mâna băieţilor în semn de aprobare şi mulţumire. A venit numaidecât chelnerul. Avea mânecile sacoului vişiniu pătate şi cămaşa alb-gălbuie deschisă la vreo trei nasturi. Uşor roşcat, părul de pe piept i se răsucea printre inelele lănţişorului grosolan din aur. Era năduşit. Am comandat bere, la halbă. Se face, băieţi! Clapele orgii electronice ţineau ritmul: taca-tac, taca-tac, taca-tac. Violonistul era şi solist vocal. Negriciosul de la acordeon se unduia odată cu burduful argintiu şi bătea tactul cu piciorul în podea. „Stau în unitate, fac târâş pe coate, fac plantoane şi sectoare, pân' la liberare…" Ne-a uns pe suflet. S-a întors chelnerul. Bă, băieţi, da' o vodcă, ceva, nimic? Avea deja paharele pregătite. Vodcă? Fie! Ne putem face praf. Peste nici 60 de zile aveam să fim precum câinii sloboziţi din zgardă. Să bem! Pentru chinurile îndurate până acum şi pentru cele care aveau să mai vină. Am ciocnit zgomotos. Dedicaţia se sfârşise. Mica orchestră a lăsat vreme de câteva secunde zumzetul spart, sacadat, ca o mitralieră potrivită la foc automat, al clienţilor aplecaţi peste mese, strânşi unul în altul, respirându-şi în

faţă, să umple aerul infect, uşor clandestin al încăperii. Apoi, cu o potrivire de ton din arcuşul viorii, a atacat victorioasă un nou cântec de mahala. Beam, înflăcăraţi de curajul cu care săvârşeam ilicita aventură. Ne aţâţa aerul conspirativ al fugii noastre. Crescuserăm deja în propriii noştri ochi. Tot plutonul efectua îmbăierea săptămânală, numai noi o şterpelirăm frumuşel la cârciumă.

A sosit şi berea, cu spuma în halbe de trei degete. Avea un gust amărui, de petrol, dar cădea incredibil de bine, stingând tăria seacă, greţoasă a vodcii. În restaurant, atmosfera se încingea cu fiecare pahar dat pe gât. În jur, nicio masă nu mai era liberă. De aceea, nu ne-am mirat deloc când o voce groasă ne-a întrerupt sporovăiala tot mai însufleţită de aburii alcoolului, întrebându-ne dacă avem liber la masă. N-a mai aşteptat răspunsul nostru, a tras un scaun de spătar, hârşindu-l pe podeaua murdară şi tocită, şi, aplecându-se exagerat de mult, a făcut gestul acela de gentleman, cu mâna întinsă, invitând-o pe femeia ascunsă în spatele lui să ia loc. Aceasta s-a aşezat încet, privindu-ne crispată pe rând, cu ochi jucăuşi, dar şterşi, acoperiţi de umbre, încât ai fi zis că îşi cerea în felul ei iertare că ne tulbura fără voie intimitatea, supunându-se voinţei de neînduplecat a bărbatului. S-a aşezat şi el. Scaunul icni, primindu-i brutal greutatea necontrolată. Se răsuci numaidecât, cu tot trupul. Ridică un braţ, pocni o dată, scurt, din degete şi răcni, umflându-şi pieptul, cu un glas de om beat: chelneeer! Se căută apoi îndelung cu amândouă mâinile în buzunarele paltonului ponosit, scoase un pachet mototolit de Carpaţi fără filtru şi un chibrit şi le aruncă pe masă. Agăţă cu degetele lui butucănoase o ţigară şi, înainte de a şi-o aprinde, o întrebă răstit pe femeia din faţa lui: tu de ce nu fumezi? Fumează! Nu l-a băgat în seamă. Îşi purta liniştită ochii prin sală, de parcă ar fi căutat pe cineva cunoscut. Veni chelnerul. Să-mi aduci urgent o sticlă de vodcă, pahare şi două beri. Bine, şefu', zise ospătarul, prefăcându-se că notează comanda în carneţelul lui soios, fără coperţi. Individul a slobozit pe gură şuierând un nor de fum, aruncându-i-l femeii în faţă. Ea l-a împrăştiat cu palma. Ce te apucă? În loc de răspuns, şi-a întins braţul stâng peste masă şi i-a apucat mâna, la încheietura de jos, ca într-un cleşte. A încercat degeaba să scape, bărbatul strângea tot mai tare, scrâşnind din dinţi. Faţa femeii se chirci de durere. Îi scânteiau ochii. Credeam că acum avea să-l cârpească cu cealaltă mână. Dar privirile i se muiară şi odată cu ele şi strânsoarea. O sorbea din ochi, îi mângâia braţul, palma. Apoi, îl

auzirăm gâjâind cu vocea lui dogită: să te întorci, Argentina, să nu mă laşi, că eu te iubesc, Argentina… Am zâmbit amândoi pe ascuns. Pe urmă, ne-am văzut de ale noastre, cerându-i chelnerului să ne mai aducă două beri şi două jumătăţi de tărie. Ne-am gândit, privind ceasul, că aveam timp destul să le sorbim fără grabă. Pe masă, sticla de vodcă se golea ritmic şi sănătos. Individul începuse să vorbească tot mai tare şi tot mai chinuit. Făcea eforturi caraghioase să pronunţe cuvintele întregi. Inevitabil, frânturi de discuţie ne ajungeau la urechi. Dar nu ne străduiam să le prindem logica. Până când l-am auzit urlând şi repetând întruna, de parcă ar fi plâns cu sughiţuri: eu înnebunesc fără tine, iubire, înnebunesc… Ne-am întors uşor spre ei. Matahala îşi ţinea capul în palme şi vorbea în pahar. În schimb, ea ne-a surprins, fixându-ne cu priviri de-a dreptul neruşinate. Ne-am fâstâcit, tocmai în momentul în care bărbatul, slobozindu-şi capul din labele lui uriaşe şi ridicându-l spre noi, ne-a aruncat o porcărie în faţă, încât îi văzusem pe vecinii de la mesele din apropiere întrerupându-şi discuţiile şi privind spre noi: ce, mă, şi voi vreţi să-mi futeţi nevasta? Ne-am uitat năuciţi unul la altul, nu ştiam dacă trebuie să râdem ca de un banc bun sau să dăm pe gât ce mai rămăsese în halbe şi să o întindem repede din local, înainte ca individului să i se năzare că deja îi şi regulasem consoarta. Aceasta, după un gest scurt cu palma dusă la gură, se aplecă spre el şi rosti cu un ton mai mult uimit, decât indignat: Gicule, nu ţi-e ruşine, ce-ai cu băieţii? Şi pronunţând „băieţii" se uită iarăşi la noi, cu ochii aceia calzi şi curgători din care dispăruseră umbrele. Eu unul am clipit des de parcă m-ar fi surprins privind-o îndelung şi pe furiş. Bărbatul, balansând periculos între degete paharul de vodcă, a mai făcut o ultimă sforţare să-şi ţină capul drept, ridicându-l ca pe un buştean gros, a deschis gura, reuşind să zică un „dă-te-n mă-ta" înecat în salivă, după care, cu un sunet sec, fruntea i s-a izbit de tăblia mesei, iar băutura i s-a revărsat liniştită peste palmă. Porcule, şoptise ea, ca pentru sine, porcule… Spectacolul se terminase. Ne-am prefăcut că nu auzisem şi nu văzusem nimic. Gata cu musafirii. Numai că, din când în când, privirile îmi alunecau, fără să vreau. Îmi fugeau ochii spre ea. Se liniştise, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Ai fi zis că, sorbindu-şi tacticos berea, nu avea nicio legătură cu beţivul de alături care începuse să sforăie, sau dacă avea, aştepta răbdătoare ca omul să-şi ridice, la fel de natural cum şi căzuse, ţeasta turtită de pe tăblia umedă a mesei. De la o vreme mi s-a părut că mă fixează. Îmi ardeau obrajii.

Sau poate că era numai efectul alcoolului îngurgitat. De câteva ori, inevitabil, privirile ni s-au întâlnit. Nu-i mai ocoleam jarul încins al pupilelor. Era ca un joc de săbii. Tăios. Ca-ntr-un vârtej. Ameţitor. Inima începuse să-mi tremure, să mă sufoce din pricina bătăilor ei aritmice, sfâşietoare. O emoţie paralizantă se răspândea prin întreg trupul. Continuând să mă privească, ducea halba la gură, îşi umezea lasciv buzele, după care, cu limba, îşi ştergea îndelung şi studiat proeminenţele cărnoase. Senzual, provocator. Dar nu eu, ci amicul meu a intrat în vorbă cu ea. Cu de la mine putere, am mai comandat trei beri. Ea voia şi-un lichior. Am consimţit, cum altfel?! Matei o agăţase, eu trebuia să umplu masa. Poftim, bărbat, zisese, după ce am ciocnit abia atingându-ne halbele (ne era teamă ca nu cumva namila să se strezească). Suntem divorţaţi, da, dar aşa făcea şi înainte, divorţaţi de când? de şapte luni, un rahat, dă-l naibii, uitaţi-vă la el cum voia să se împace cu mine… Cu ăsta? Ptiu! De ce nu facem cunoştinţă?

Era trecută binişor de treizeci de ani. Dacă am fi întrebat-o, ar fi zis 32 sau 33. Asta însemna cel puţin 38. Corpul, însă, îi era beton. Beton armat. Când am privit-o ridicându-se de la masă, mi s-a pus un nod în gât. Ţâţele îi spărgeau cu vârfurile lor dinamitate bluziţa albăstrie. Între ele se lăţea aplicată o floare galbenă, cu cotorul alungit într-o parte şi răsucit ca o cârjă. Mai jos, picioarele păreau sculptate în marmură. Nici lungi, nici zvelte. Dimpotrivă, solide, butucănoase. Rochia simplă, din stofă bărbătească, se oprea la o palmă deasupra genunchilor, tocmai unde coapsele se deschideau într-un unghi larg, lăbărţat, strunit de elasticul fin al ciorapilor negri şi dantelaţi. În ochiurile lor iradia albul ispititor al cărnii. Trăgându-ne mantalele pe noi, am auzit în spate câteva fluierături admirative. Şi-o bolboroseală. Ceva de genul: mamă, asta te rupe! Hei, tovarăşe, trezeşte-te, aici nu-i nici hotel, nici sală de aşteptare, se răstise chelnerul, apucându-l brutal pe beţiv de gulerul paltonului. Asta ne-ar lipsi acum, să-l trezească! îi lăsasem pe masă banii, partea noastră, cu un bacşiş consistent. Argentina ridica din umeri: adică ea n-are ce-i face, până nu-i trece beţia, nu-l poţi ridica decât cu macaraua. Ştia ea prea bine. Măi, băieţi, ce faceţi, mi-l lăsaţi mie aici? Şi ce-aţi vrea, zise femeia, să-l ia cu ei în unitate? Hai să-l dăm afară, dumnezeii lui de beţiv, propuse chelnerul, gata să-l apuce de sub braţ. Ia prindeţi băieţi! Ne codeam, cum naiba să ducem ditamai matahala, unde să-l lăsăm? Dacă îşi revine şi iese tărăboi? În plus, clienţii se uitau la noi. Ne era suficient că ne văzuseră

agăţându-i muierea. Venise cu-n urs şi pleca la braţ cu doi soldăţei. Tot Argentina găsi soluţia: şi dacă-l daţi afară, cine o să vă mai plătească? Doar n-o să-i suport eu consumaţia. Ei, drăcie, îl lăsaţi aici, se trezeşte, şi-apoi n-aveţi decât să-i spuneţi că a comandat toată lista de bucate! Asta era. Femeia a făcut stânga-mprejur, iar noi, ridicând din umeri, am urmat-o docili. Tovarăşe chelner, descurcaţi-vă! Orchestra îşi luase iarăşi avânt, acoperind ca şi cum nici n-ar fi existat pălăvrăgeala de cârciumă. Am pătruns într-un hol jegos despărţit de sala propriu-zisă a restaurantului printr-un mic intrând. Se simţea năprasnic mirosul de budă şi clor. Apoi, deschizând uşa şi poftindu-i să iasă, am văzut cum pe deasupra capetelor un covor transparent de fum plutea învolburat şi grăbit, lăsându-se absorbit de aerul rece şi întunericul dens de afară.

Şi-acum? Aceasta era întrebarea care citită în ochi era ca şi cum am fi rostit-o cu voce tare. Şi-acum? părea să întrebe şi Argentina, ridicând scurt din umeri. Grea problemă, nu ne gândisem la ea. Îmi venea să râd, pentru că mă întrebam ce ochi ar fi făcut camarazii mei trezindu-se cu ea goală sub duşuri! Era o idee, s-o strecurăm în baia de la beci, s-o privim cu ochii cât cepele cum se dezbracă, cum păşeşte ca o nălucă printre aburi, unduindu-şi fundul maiestuos, cum îşi lasă umerii, sânii biciuiţi de şuvoiul fierbinte al apei, sub duş, laolaltă cu noi. Şi-apoi… Hm, ar fi săturat-o oare un pluton de soldaţi? Un amic de liceu, cam slobod la minte, îi scrisese unei profesoare de limba română, la sfârşitul şcolii, într-un fel de extemporal sentimental, în care ea ne cerea să-i spunem ce ne plăcuse şi ce nu de-a lungul orelor de română, îi scrisese pur şi simplu, fără să se semneze, căci aşa era protocolul, ce bună e şi ce mult i-ar fi plăcut s-o reguleze, la care ea, lăsând bucata aceea de hârtie la urmă, a încheiat ora anunţându-ne senină că unul dintre noi ar cam vrea să i-o pună. Păi, se poate, măi băieţi, numai unul?! Păcat, a mai zis, îndreptându-se cu catalogul sub braţ spre uşă, păcat, pentru că, măi băieţi, pe mine nu m-ar sătura nicio clasă întreagă! Jur că aşa a spus. Mda, nu eram decât vreo 30… Un pluton de soldaţi aşteptând încolonaţi şi răbdători să ajungă la găoacea Argentinei! Şi, la urma-urmei, de ce n-aş fi fost eu deschizător de coloană? Eu, care nici nu ştiam cum aratão. Eu, care mă lăudasem că am. Numai de când eram în armată de câteva ori. Nu ratam nimic. Pe toatele. Acasă mă aşteptau trei bucăţi care. O gagică agăţată pe stradă şi pusă în pat, hehe, era numai o chestiune de fler şi experienţă. Să vă povestesc cum. Povesteam. Să vă povestesc eu cum, ziceau tovarăşii

mei, noaptea, în dormitor, cu mâinile umblând pe sub pătură. Cu Argentina, nu chiar în faţa restaurantului, unde era lumină, dar în spatele lui, sau prin preajmă, pe o alee întunecoasă, la ea acasă, dacă stătea prin apropiere, în cămăruţa agenţiei loto-prono, unde ne spusese că lucrează, atunci, imediat, trebuia să ne dovedim bărbăţia. Mie, cel puţin, mi se părea că toate bazaconiile amoroase turnate noaptea în dormitor se întâmplaseră aievea. Aşa că, ce dracu', aveam flerul şi experienţa necesare să i-o tragem femeii ăsteia teribile care ne căzuse plocon. Dacă nici cu Argentina…

Am luat-o de mână, i-am sărutat-o, o mângâiam, îi spuneam ce palmă delicată are şi ce femeie frumoasă e, pe urmă nici nu mai ştiu, ne-a dus ea pe noi sau noi pe ea lângă peretele lateral al restaurantului, unde nu răzbătea nicio creastă de lumină, la doi paşi de o ghenă de gunoi şi de o străduţă pietruită, pustie, cert este că în timp ce îi făceam complimente peste complimente, apropiind-o tot mai tare de zid şi adulmecându-i parfumul ispititor, ea hohotea subţire, necheza, iar când şi-a simţit spatele sprijinit, s-a incurbat uşor, expunându-şi provocator, prin deschizătura pardesiului, fastuoasele, imperialele rotunjimi, înfrânate perfect, fără sutien, de bluziţa ei albăstrie. Înnebuneam. Mă treceau căldurile. Înghiţeam în sec. Ne-am trezit cu mâinile pe sânii ei fabuloşi. Îi pipăiam. Eu mă agăţasem de ţâţa stângă, amicul meu de cealaltă. Era moale. Moale, imensă şi caldă. Am început să i-o strâng, să i-o frământ. Şi ea nu zicea nimic, continua doar să necheze. Apoi, şi-a îndreptat spatele şi, aplecându-se uşor, a început să caute cu mâinile. Până a ajuns la Da, acolo a ajuns. Tremuram. Mi-o strângea, mi-o măsura prin pantaloni cu palma. Cred că eram ud. Aer, nu mai aveam aer. Să mă ia naiba, aşa ceva nu era adevărat. Uite ce simplu… Drăgălaşilor, dar v-a crescut nivelul politic! V-a crescuuut, nu glumă… La chestia aia, ea-i spunea nivel politic. Şi încă la ce cote a crescut, imediat explodează, îmi venea să strig, când am simţit că-şi retrage brusc ambasadele. Nici n-am băgat de seamă când şi-a închis pardesiul şi s-a desprins de perete. Gata! Cum gata? Fantastic, dădea să plece, râzând. Şi noi? Gata, băieţi, să nu ziceţi că n-aţi pus şi voi mâna pe ceva moale… Mi-a părut bine de cunoştinţă. Pusi! Încremenisem, nu puteam rosti un cuvânt, nu puteam face un pas. I-am auzit tocurile lovind de câteva ori caldarâmul. Câţiva paşi mici şi repezi. Apoi, s-a deschis o uşă. Colcăiala cârciumii a năvălit câteva clipe afară ca un şuvoi, după care, brusc, s-a stins.

*

Am coborât sărind treptele abrupte şi scobite, ne-am dezbrăcat repede, mai repede decât în perioada în care ne dezechipam la ordin, ne-am luat săpunierele, lăsate pe ţevile groase de canalizare şi am intrat în sala întunecoasă de unde se auzeau stropii de apă răpăind violent în placajul cabinelor. Aveam noroc, ai noştri erau încă la baie, ultima serie. Li se rupea, se lăfăiau ca boierii sub apa caldă. În faţa oglinzilor, învăluit în aburi, stătea, crăcănat, sergentul, în pielea goală. Avea un cur păros, mare, de vădană, şi-o năsărâmbă impresionantă. Se pieptăna tacticos, admirându-se îndelung. Pfiu, duhniţi ca dracu', se simte de la o poştă… Unde fusărăţi, bă? Era oltean şi-i plăcea la nebunie armata. Îl prindea bine. În rest, băiat bun, nu ne era teamă c-o să ne toarne. Am dat-o cu stângăcie pe perfectul simplu: fusărăm şi noi la una… În sfârşit, s-a sinchisit să ne privească. Dar se uita la noi de parcă atunci ne vedea prima dată. Ştii? Eram binişor ameţiţi. Păşeam cu grijă pe cimentul ud, nu cumva să alunecăm. Ne-am făcut loc sub duşuri şi, săpunindu-ne, i-am povestit pe îndelete cum ne călărise pe amândoi, la ea în apartament, o vânzătoare de la loto-prono, pe care o agăţasem în crâşmă. O tipă colosală, uluitoare. O chema Argentina.

Argentina? holbă ochii încă o dată sergentul. Se întoarse din nou cu faţa spre oglinzile prinse în perete şi îşi reluă tacticos pieptănatul. O ştiu, mă, tipa de la agenţia aia din colţ. I-am tras-o şi eu, acolo, în cuşca ei, am întins-o pe masă. Dar nu ştiam că-i place cu doi.

Eşti o femeie frumoasă

Când am ajuns în gară, se pornise un vânticel numai bun să aplece vârfurile plopilor înălţaţi maiestuos de-o parte şi de alta a micii clădiri care deservea punctul feroviar, astfel că liniştea de la capătul orăşelului, atunci când nu treceau trenuri, şi trenurile treceau rar, era îngânată de foşnetul crengilor, făcând să plutească în jur o melodie molcomă, adormitoare. Mai aveam aproape o oră până la sosirea trenului, mi-am cumpărat bilet şi mi-am rotit ochii după birtul gării. Ghinion, pe grilajul de fier al uşii era spânzurat un carton pe care scria mare, cu cariocă roşie: „INVENTAR". Bun, m-am gândit că ar fi posibil să mai existe un chioşc, ceva, un butic prin zonă, dar n-am găsit nimic. Şi cum nici bănci nu erau pe singurul peron, am intrat, resemnat şi obosit, în sala de aşteptare. Acolo se adunase mâna de oameni care aşteptau probabil ultimul tren de noapte, cel care avea să mă apropie şi pe mine de casă, de marele oraş. Drumul îmi era fragmentat, urma o

nouă escală, de aproximativ o oră, într-un alt orăşel, într-o altă gară, unde, chiar dacă va fi trecut binişor de miezul nopţii, speram să găsesc un birt deschis. Mi se uscase gura, iar aerul îmbâcsit, leşios, uscat, plin de miasme lesne de deslușit care mă întâmpinase numai împingând uşa sălii de aşteptare, îmi transmitea o grabnică nevoie de hidratare. Şi n-aveam nimic de băut. Încăperea era aşa cum mă aşteptam, micuţă, ticsită pe toţi cei patru pereţi cu bănci din lemn maroniu, scorojit, şi tăiată, chiar în mijloc, de un alt şir de bănci, aşezate spate în spate. Becul, spânzurat de tavan cu cele două fire electrice, ardea chior, înnegrit de urmele muştelor. Pe pereţi, albul varului era o amintire. Am ochit un loc liber prin puzderia de călători şi bagaje şi m-am aşezat, chitit să-mi omor timpul citind câteva pagini din cartea pe care o luasem cu mine şi de care nu mă atinsesem cât stătusem, trei zile şi două nopţi, în singurul hotel din localitatea aceasta cu statut incert: nici oraş, dar nici simplă comună, şi unde venisem, pentru prima dată în viaţa mea, dintr-o toană a şefului meu direct căruia i se năzărise că nu mai fusesem de mult în delegaţie. Am scos cartea din geantă, cu totul absent la freamătul şi persoanele din jur, am regăsit colţul îndoit al unei pagini – acolo rămăsesem cu lectura –, m-am lungit puţin pe bancă şi am început să citesc. Dar mi-a fost imposibil să duc mai mult de zece rânduri mai departe. Din când în când, în sala de aşteptare răsunau râsete, timide şi înfundate mai întâi, iar mai apoi din ce în ce mai sănătoase şi de-a dreptul dezlănţuite. Am lăsat cartea pe genunchi şi mi-am plimbat privirea prin încăpere. M-am dumirit numaidecât de ce râdea lumea.

— Aici la voi am auzit că se mănâncă ardei umpluţi cu vânt!

Replica a venit imediat.

— Şi eu am auzit că oltenii au 24 de măsele în gură!

Pe bărbat l-am zărit pe şirul de bănci de lângă peretele din faţă. Alături stăteau câţiva inşi care purtau la gât fulare cu însemnele şi în culorile unei echipe de fotbal. Pe cap aveau şepci cu cozoroc, alb-albastre. Mi-am dat seama că veniseră la un meci de fotbal, undeva prin zonă, într-un oraş aflat în apropiere, însoţindu-şi, de la sute de kilometri distanţă, echipa favorită. Iar acum aşteptau trenul care urma să-i ducă până în următoarea gară, de unde aveau să pornească direct spre casă. Iar cel de-al doilea tren, am presupus, nu putea veni decât din marele oraş spre care mă îndreptam eu nerăbdător. Bărbatul nu avea fular la gât, dar purta şi el şepcuţa cu cozoroc. De sub marginile ei

se răzlăţeau anapoda câteva fire de păr slinos – aşa mi s-a părut. Era trecut binişor de 50 de ani, faţa îi era suptă, îmbătrânită înainte de vreme, câteva riduri adânci îi deformau obrajii, în găvanele ochilor îi ardeau jucăuş două luminiţe care sigur fuseseră aţâţate de alcoolul băut după meci. Femeia era aşezată pe băncile din mijloc, faţă în faţă cu bărbatul, nu-i puteam vedea decât claia de păr de-un roşcat spălăcit care cădea dezordonat peste spetează. Se zgâlţâia micuţa sală de râsetele celor din jur care-şi fixaseră, fără nicio jenă şi în lipsa a altceva mai bun de făcut, atenţia asupra celor doi.

— Păi, sigur că avem 24 de măsele în gură şi cu ălea mâncăm picioruşe de peşte.

— Hai, nu mă înnebuni!

— Da, măi, picioruşe de peşte, nu ca voi, creier de vacă…

— Cât îs de şmecheri oltenii ăştia… Ştii bancul ăla cu olteanu' care a muşcat din banană când a intrat trenul în tunel?

— Hai, că-i vechi deja!

— Dar pe ăla cu olteanu care cântă în tren?

— Ce cântă?

— Cum ce cântă? M-a făcut muica oltean, ce să cânte?!

— Ia zi, că de ăsta nu auzii!

— No, şi cântă olteanu' în compartiment „M-a făcut muica oltean, măi…" şi cântă şi cântă, tot aşa, „M-a făcut muica oltean, măăăi…", până când ardeleanu' care era lângă el i-a pus mâna pe braţ şi i-a zis: măi, omule, no, iart-o şi tu amu'…

Nu mai auzisem bancul, aşa că am râs şi eu copios, împreună cu ceilalţi.

— No, amu, se maimuţări bărbatul, pe ăla cu ardeleanu' care era însurat de zece ani, da' nu s-a culcat niciodată cu nevastă-sa, îl ştii?

— Poate că-l ştiu, da' spune-mi-l tu!

— Păi, ajung ăştia la divorţ şi judecătorul îl întreabă pe Ion: băi, tu nu vrei, nu poţi ori nu ştii? Şi zice Ion: de putut, pot, de vrut, vreau, de ştiut, ştiu! Dar nu văd ce atâta grabă…

Când hohotele spontane de râs se stinseră, femeia îşi undui vocea.

— Şmecheri oltenii, şmecheri… Nu cumva eşti din satul lui Ceauşescu?

— Fugi de-aici!

— Da' să ştii că şi eu sunt olteancă. Am făcut liceul la… Acolo…

— Că doar n-oi fi făcut la Buzeşti?!

— Ba da, acolo.

— Hai că mă prosteşti!

— Adică cum, pe dumneata, mai bătrân decât mine, să te prostesc? Femei să prostească un bărbat n-am mai văzut!

— Îţi fac io cunoştinţă cu vreo două-trei, dacă vrei… Da' auzi, dacă ziseşi că eşti olteancă, vino-acas cu noi, ce cauţi pe-aici?!

— Auzi la el! Doamne fereşte! Io mă duc acasă la mine, la Cluj!

— Şi mai zici că eşti olteancă…

Femeia s-a ridicat în picioare şi ne-a cuprins cu privirile pe noi, cei din spatele ei. Şi zise ca şi cum ne-ar fi cerut consimţământul:

— Aţi văzut ce şmecheri sunt oltenii? Voia să spună, de fapt: v-aţi dat, desigur, seama ce şmecher e bărbatul cu care m-am luat în vorbă, dar aţi văzut că i-am ţinut piept, oricât ar fi el de… Abia atunci i-am văzut faţa: schimonosită, tăiată de riduri şerpuitoare. Deasupra buzelor subţiri, firele de păr îi urâţeau şi mai mult chipul. Unul dintre obraji îi era însemnat de un neg uriaş. Purta un balon cenuşiu, lung, gâtul îi era strâns într-un batic colorat strident. Pantalonii maro, din tergal, îi cădeau în valuri peste adidaşii albi. Şi-a scos din buzunarul balonului un pachet de ţigări, Carpaţi fără filtru – am apucat să văd – şi s-a îndreptat spre uşă. Şi, urmărind-o cu privirea, am constatat că mergea chinuit, era şchioapă, îşi târşa uşor piciorul drept după ea. Nici n-a apucat să deschidă uşa când bărbatul s-a ridicat şi el de pe bancă. Au ieşit amândoi. După o vreme, în difuzorul gării s-a auzit poticnit „Marşul lui Iancu" şi apoi o voce gâtuită care anunţa iminenta sosire a trenului.

Ajuns pe peron, i-am zărit pe cei doi înspre capătul clădirii, fumau, sprijiniţi de perete. După care i-am pierdut din priviri, forfota se înteţise, monstrul de fier a răscolit micuţa gară şi i-a înghiţit în scurt timp pe călători. În compartiment, ce noroc, m-am trezit singur. Din păcate, nu ardea niciun bec, aşa că am lăsat cartea la locul ei, în geantă, şi m-am aşezat lângă geam, sprijinindu-mi tâmpla de sticla răcoroasă. Voiam să aţipesc un pic, dar mi-era teamă ca nu cumva să adorm şi să ratez coborârea în staţia din care urma să iau alt tren, în drum spre marele oraş. O oră şi jumătate am stat mai mult pe culoarul pustiu, fumând şi privind fără rost bezna nesfârşită a nopţii. Când, în sfârşit, am ajuns, primul drum l-am făcut la casa de bilete, după care, însetat cum eram şi neavând nimic altceva de făcut în cele 45 de minute pe

care le aveam de aşteptat până la sosirea trenului, am căutat o dugheană, un bar de noapte unde să beau o bere, ba poate chiar două. Trebuia să existe, ce naiba, eram, totuşi, într-un nod feroviar important. L-am găsit imediat, în vecinătatea gării. Ba, erau chiar două. Am intrat în primul, nu aveam nici timp şi nici chef de ales, şi acolo, la o măsuţă din tablă, acoperită cu o muşama vişinie, încreţită, ruptă pe alocuri, stăteau chiar ei, bărbatul şi femeia din gara aceea cu nume cald şi sfărâmicios, stăteau acolo, foarte aproape unul de altul, ai fi zis că-şi vorbesc la ureche, atât de strânşi unul în altul erau. Pe masă se înălţa impunătoare o sticlă de rom. Paharele, din sticlă grosolană, erau pline, scrumiera adunase deja câteva chiştoace, iar lângă ea se afla, cu capacul deschis, un pachet de Assos. Bărbatul, am bănuit, nu agrea fumul tare al „Carpaţilor" cu care se chinuia, de voie, de nevoie, femeia. M-am îndreptat spre tejghea de unde m-a privit chipul somnoros, plictisit al unei tinere osândite la tura de noapte, am cerut o bere şi m-am aşezat la masa cea mai apropiată de a celor doi, pe scaunul care-mi permitea cât să-i urmăresc cu coada ochiului. Şi tocmai atunci când în difuzoare s-au stins ultimele acorduri ale unei manele triste şi până să înceapă alta, tocmai atunci am văzut cum bărbatul şi-a întins tandru mâna peste palmele încrucişate pe masă ale femeii, le-a mângâiat uşor şi a şoptit, cu o voce gâtuită:

— Mihaela, tu eşti o femeie frumoasă!

A început imediat să lălăie o altă manea, aşa că n-am auzit răspunsul femeii, în afara unui uşor chicot pe care nu-l mai folosise, probabil, de cine ştie când. Am putut să văd, însă, că avea ochi albaştri, de-un albastru intens, ochi vii, care contrastau teribil cu chipul ei zdrenţuit. Berea era rece şi am dat pe gât, dintr-o suflare, jumătate din sticlă. Pe urmă, uşa s-a deschis şi în bar au năvălit prietenii bărbatului, colegii din galerie. Au ocupat toate locurile, ba vreo doi s-au aşezat şi la masa mea. A urmat un vacarm, suporterii comentau aprig meciul şi-i înjurau pe favoriţi. Se simţeau frustraţi, păcăliţi, bătuseră atâta drum de pomană până aici… Am mai cerut o bere şi, cu cinci minute înaintea sosirii trenului, aşa cum era trecut pe tabel, am ieşit pe peronul ticsit de lume. Mastodontul de fier a venit la timp, anunţat de un şuier prelung, asurzitor care se prăvălea, probabil, în tot oraşul, tulburând liniştea deplină a nopţii. Şuierau şi roţile încinse şi înfrânate ale trenului, lunecând pe şine, metal pe metal. Imediat s-a iscat vânzoleala din faţa uşilor care se deschideau cu greu, chit că n-avea nimeni de ce

să se grăbească, pentru că trenul staţiona cel puţin douăzeci de minute, vreme în care trebuia înlocuită locomotiva care-şi făcuse cu prisosinţă datoria pe sute de kilometri de cale ferată. Înainte de a intra în compartimentul de data aceasta plin, am mai zăbovit o vreme pe culoar, la o ţigară, coborând geamul şi sprijinindu-mi coatele pe tocul de fier. Burta trenului înghiţise deja suflarea de pe peron, cu excepţia câtorva călători buimaci, aşezaţi pe băncile răsfirate de-a lungul clădirii coşcovite a gării. Dintr-odată, grupul de suporteri a ieşit din barul pe care-l puteam vedea de pe geam, s-a năpustit pe peron, s-a apropiat de tren, undeva spre capătul lui, şi, fluturând fularele alb-albastre, a început să cânte, de parcă ne-am fi aflat pe stadion şi meciul tocmai începuse. Se agitau, tropăiau, ţopăiau, săreau în sus, cu fularele aruncate în vânt, cântând din toţi rărunchii. Scandările lor s-au mai auzit secunde bune după ce trenul se pusese în mişcare. Mâna care flutura pe geam, undeva înspre ultimele vagoane, acolo unde cântaseră suporterii fanatici, a fost numaidecât înghiţită, în goana trenului, de beznă. În compartiment lumina o jumătate de bec, iar banchetele, chiar aşa incomode cum erau, te trăgeau la somn. De altfel, picoteau toţi vecinii cu care urma să călătoresc.

În marele oraş am ajuns când primii zori albăstrii începeau să-l trezească la viaţă. Adormit cum eram, cu geanta pe umăr, am străbătut două pasaje, peronul cel mare, clădirea gării înţesată de lume, apoi strada, până în staţia de tramvai. Era răcoare, mă bâţâiam în refugiul staţiei, aşteptând primul tramvai al zilei care avea să mă ducă, în sfârşit, acasă şi, mai ales, în pat. Şi chiar atunci, privind lung înspre capătul străzii de unde trebuia să apară tramvaiul, i-am văzut iarăşi. Nu-mi venea să cred. Trecuseră strada şi, cu un mers poticnit, bărbatul potrivindu-şi ritmul după paşii şchiopi, întreruptă ai femeii, se pierdeau încet-încet, ţinându-se de mână, pe trotuarul pustiu. M-am gândit o clipă să-i urmăresc, dar imediat apoi mi-am spus că ceea ce trebuia să văd, ceea ce mi-a fost îngăduit să văd, am văzut. I-am mai privit câteva secunde, cât am mai apucat, de pe geamul tramvaiului, i-am urmărit cum se îndepărtau, ca două năluci, în lumina ştearsă a dimineţii, micşorându-se, ca două umbre difuze, tremurătoare, din care, până la urmă, n-au mai rămas decât nişte semne neclare, ca nişte litere imprecise şi tot mai mici.

Şi să ştii că mi-e dor de tine…

„Dragă, nu ştiu ce faci tu acolo de nu mai vii acasă, că doar n-ai

plecat la capătul lumii, în Somalia, ce-ţi fac ăia, te-au legat cu şireturile de la bocanci de post sau ai făcut vreo prostie de te-au băgat la arest, la beci, cum îi spune Cristi, că el deja a făcut, ceea ce nici nu mă miră la unul ca el, l-au prins dormind în post, duhnea a băutură, băuse răchie cu nişte muncitori de la fabrică până l-au pus jos, bine că nu i-au furat arma, batalionul disciplinar îl mânca, păduchii de pe izmenele puşcăriaşilor, dar cum-necum, el a venit acasă de vreo trei ori şi mi-e milă de tine că te ştiu cam bleg, poate că n-ai auzit încă de cuvântul permisie, trăieşti pe altă lume şi când o să afli o să pupi piaţa aia, a Independenţei sau cum se spune, o să fii liber şi independent, iar eu măritată, pentru că, vreau să-ţi spun, de curte nu duc lipsă, adică poate să ştie cineva că eu îmi aştept iubitul plecat în armată? că stau ca proasta să-l aştept pe făt-frumos? nu, sună a romanţă, iar mie-mi plac ritmurile moderne, aşa că sunt o fată singură, trec pe stradă, tipii mă fluieră, unul poate mă invită la cafea şi n-ar fi exclus să accept, că doar nu sunt atât de proastă, numai că, fii liniştit, de la cafea la altceva e ca şi cum ai trece graniţa fără paşaport, cel puţin în cazul meu, deşi trebuie să-ţi amintesc că se poate trece graniţa şi altfel, aşa, ca chestie, iar eu buletin am, câţiva anişori peste 18 iarăşi, numai ambiţionează-mă tu cu nepăsarea ta, ştii că nici nu-mi scrii foarte des, cu putoarea ta de om trimis la o datorie pentru a-şi uita alta şi o să vezi, pentru că îţi mai zic o dată, din toată generaţia mea numai Vera a rămas nemăritată, dar aia e studentă, poate ţi-a mai rămas gândul la ea că doar de aia ai pierdut doi ani din viaţă tot dând la facultate şi ştergându-te de pe listă ca nu cumva să vadă ea notele ălea care adunate nu făceau nici cât media de intrare, pentru ea dădeai, ştiu sigur, dar nu prea ai tu cap de intelectual, oricât de mişto ai fi sau te crezi, vreau să zic că ce să spun, tu şi facultatea, bine c-a intrat şi-a plecat de pe-aici, ştoarfa. Şi mai e nemăritată Lola, tipa cu care te-am prins în cabinetul de chimie pupându-te, iar eu nervoasă v-am zis: mă, poate vă şi… (ştii tu), dar cu fata asta e altă poveste, că a ajuns acum de o ştie tot oraşul, că se vedea de când era la şcoală că e mare pramatie, ştii povestea cu pedagogul şi exmatricularea, nu? Ei, pedagogul ăla e acum patronul meu la butic, a ajuns mare, învârte dolarii şi mărcile cum învârt eu maioneza (stai liniştit că nu se dă la mine, are pe altele, că eu i-am spus verde-n faţă ce şi cum şi nu m-a dat afară), dar o să mai învârtă el dolarii şi mărcile bun-înţeles până ce-şi deschide tata buticul lui, pentru că asta urmează cât de curând, o să fie surpriză să te ştii

asociat, eu sper să te descurci în afaceri, nu ca în armată că atunci o să vindem numai gumă de mestecat pe trotuar şi tot Carpaţi o să fumezi şi vodcă Săniuţa o să bei la crâşma de la subsolul blocului unde se adună toţi cretinii cartierului de pute a spirtoase până la etajul 10. Dar o să te văd eu atunci ce creier ai.

Dacă până şi Rita e măritată, e colegă cu mine acum, facem de serviciu în ture, am impresia că i-a cam crescut burta, cam repede, nu prea ies lunile la socoteală, poate că aşa l-a prins pe pămpălău sau poate el pe ea că acum băiatul s-a lăsat de la primul serviciu de la CFR şi a ajuns de toată praştia, îi mănâncă banii fetei la poker electronic, toată ziua de când l-au pus pe liber şi de la al doilea serviciu unde orice s-ar zice a fost om serios şi cu un pic de pregătire, asta la fabrica de anvelope, dar au venit patroni străini şi l-au trecut în şomaj, la disponibilizări, cu mulţumiri în scris pentru munca depusă, ce să zic, mersi, după numai trei luni, şi de-atunci mănâncă seminţe de dovleac, stă cu fundul pe scaunele ălea înalte şi tot apasă ca un turbat pe butoane, dar butoanele parcă-s făcute să cânte, nu să dea bani la proşti şi Rita înnebuneşte, crede-mă, înnebuneşte. Cam nasol.

Nu te supăra că-ţi scriu prostii, trec uneori pe la banca aia a noastră pe care stăteam seara în liceu şi ne sărutam, acolo unde ne-am făcut pozele din care ţi-am trimis şi ţie, dar mie nu mi-au plăcut că pe bancă erau scrise nişte cuvinte… (ştii tu), cred că le-ai văzut în fotografii, şi stau singură şi mă uit prin parc poate, poate apari, aşa, din senin, e aşa de mult de când ai plecat şi să ştii că mi-e dor de tine şi-mi amintesc noaptea când mă culc fiecare zi pe care am petrecut-o cu tine şi mă uit la toate fotografiile noastre şi nu-mi vine să cred că nu eşti aici, uneori ridic receptorul să te sun, formez numărul, aştept să răspundă cineva şi apoi închid şi dacă te întreabă ai tăi să nu le spui că eu sun ca proasta. Şi pentru că mă doare mâna de când scriu, te las, sărutându-te dulce. A ta, Gaby".

*

Soldatul primi scrisoarea când tocmai se pregătea să intre în post. Îl strigă caporalul: bagă, bă, douăşcinci! Cu arma în spate, cu mantaua grea pe el, soldatul execută flotările, ultimele cu genunchii pe pământ. Mângâie plicul roz, îl privi fericit, aproape să-l şi sărute, apoi îl puse în buzunarul uriaş al mantalei, acolo unde mai păstra încă vreo zece scrisori pe care le recitea noaptea, în post. De cum urcase în foişor, singur-singurel, soldatul, cu arma la piept, scoase plicul cel nou

– se îndoise puţin pe la colţuri –, îl ridică la nivelul ochilor şi în bătaia luminii de la lanternă putu să citească încet, tremurat, silabisind, prin hârtia roz, uşor transparentă: „… şi să ştii că mi-e dor de tine”.

Apoi simţi pe obraz ţeava rece a puştii, urcând uşor, înspre tâmplă.

Avansarea lui Vasile Ojog

Vasile Ojog stătea aplecat ca un cocostârc peste birou, cu ochii pe ceas, aşteptând să se deschidă casieria. Avea privirile şterse, întunecate, şi numai tremurul precipitat, temător al irişilor şi luminiţele palide din fundul orbitelor îţi lăsau impresia că omul acesta vede, simte, trăieşte. Ochii i se afundaseră în găvanele umbroase din muşcătura cărora ţâşnea robustă, ca o săgeată îndreptată în sus, linia impunătoare a nasului. Inelele părului creţ şi negru îşi pierduseră cu anii vigoare şi strălucirea, răşchirându-se cenuşii şi anapoda pe creştetul uşor lunguleţ. Bărbia îi era ascuţită, mărul lui Adam pronunţat şi mişcător, rupt parcă de celelalte găteje fibroase ale gâtului. Îmbătrânise Vasile Ojog, repede, înainte de vreme, fără să se împotrivească şi aproape fără să bage de seamă. Locuia în cartierul rezidenţial al oraşului, într-un bloc cu patru etaje şi două apartamente pe palier, un bloc singuratic, împresurat, de câţiva ani, de un lanţ aprins, strălucitor de vile cochete. Din neglijenţă, din dărnicie, nu ştia nici el, vechiul regim îl instalase în patru camere spaţioase, făcându-l vecin cu familii onorabile de doctori şi profesori universitari. Marea realizare a vieţii lui, căci a lui era, nevastă-sa nu venise decât să măsoare cu paşii ei lăbărţaţi vastul apartament, deschizând una după alta uşile, şi să hotărască, arătând cu degetul un punct invizibil pe parchetul lăcuit din fiecare cameră: aici va fi sufrageria, aici camera copiilor, aici dormitorul, aici… Vasile Ojog se strecură în faţă, ocolind mâna întinsă a femeii.

— Aici va fi biroul de lucru al domnului Ojog!

— Ce va fi?! i se păru doamnei că nu aude bine.

Vasile Ojog îşi lungi mâinile pe lângă corp, de parcă l-ar fi încurcat cu ceva. Simţi un val de căldură de pe şira spinării până în carnea moale a urechilor.

— Sigur, biroul, cu aer condiţionat şi flori proaspete în vaza de cristal…

— Ei, nu chiar, se încurcă Ojog.

— Ce birou? zise doamna lovind uşor în podea cu tocul

pantofului drept. N-ai unu' la serviciu? Până creşte Săndel mare, va fi camera de oaspeţi. Da, camera de oaspeţi, îşi îngroşă doamna Ojog vocea, făcând câţiva paşi apăsaţi. Pereţii goi electrizau ecoul. Parc-ar fi vorbit într-un bol de sticlă. Stătea aplecată, cu palmele proptite în tocul ferestrei. Până ne mutăm, sper să ducă dracului macaraua aia de-aici…

— Da, camera de oaspeţi, şopti, din spatele ei, căutând cu privirile pe geam înălţătura aia de fiare care o deranja pe doamna Ojog. Sigur, dragă, cum de nu mi-a trecut prin cap?!

Cu gesturi energice, doamna Ojog încărca deja pereţii cu mobile. Aia, aici, aia, dincolo. Pe peretele ăla parcă ar lipsi ceva… Aici ar veni fotoliile, dacă ni le dă maică-ta, ce crezi? Ojog nu credea nimic, se gândea doar că singurii oaspeţi nu puteau fi decât socrii. Altcineva, cine?

Într-o zi, după '90, Vasile Ojog s-a trezit cu adevărat proprietar. Nu-i mai era statului dator niciun şfanţ. Întors acasă, cu actul în buzunar, i l-a fluturat fericit neveste-sii pe sub nas. Ţopăia prin bucătărie, pe lângă ea: îl vezi? Doamna i-a zis să aibă grijă, poate-l pătează cu zacuscă. El nu, că trebuie să-l vadă, să-l citească şi ea. Până la urmă, doamna s-a enervat. Tocmai îşi fripsese limba gustând zacusca de fasole care fiersese într-o oală uriaşă pe aragaz.

— Vasile, pune hârtia aia la locul ei!

Spăsit, Ojog a ieşit din bucătărie, a luat din bufetul bibliotecii o cutie veche din carton şi a aşezat cu grijă, pe fundul ei, actul de proprietate, aşternând deasupra certificatele de naştere şi cel de căsătorie, iar peste acestea un mănunchi de hârtii, facturi şi chitanţe. Vorba e că după ce a pus zacusca în borcane, doamna Ojog a realizat că ar mai fi fost de plătit statului încă vreo nouă luni, numai că soţul, fără s-o consulte, a achitat ca un bezmetic suma în avans, punând la bătaie aproape toată leafa şi bruma de bani de pe singurul carnet de economii pe care-l mai aveau la CEC. A ieşit tărăboi. Tocmai acum ţi-ai găsit să plăteşti, îi zisese ea, neputându-şi stăpâni lacrimile de furie, tocmai acum când cu devalorizarea asta, cap sec! Te-a mâncat în fund…

*

Nu-l mânca pe Vasile Ojog. Îl rodea. Dar nu în locul pe care-l indicase consoarta, ci undeva pe dinăuntru, la măruntaie. În ultimii ani simţea tot mai des o arsură stranie încolăcită prin abdomen. Unde exact anume, n-ar fi putut spune. Uneori avea impresia că, de fapt, arsura i se strânge ca o gheară în piept. Era ceva nelămurit. Chiar şi

durerea era imprecisă. Mă consum prea mult, îşi spuse, sufletul are şi el nevoie de linişte. Dar de unde linişte când nevastă-sa îl şfichiuia metodic:

— Dacă până şi Ciupei a ajuns şef de birou…

Asta în vreme ce el rămăsese acelaşi umil slujbaş, la aceeaşi instituţie unde adunase 22 de ani bătuţi pe muchie. De avansări nu avusese parte, la premieri era, de regulă, ocolit. Poate, îşi spusese, pentru că nu protesta, nu strâmba din nas, nu comenta, nu ridica vocea la nimeni, nu trântea uşile şi nu izbea cu dosarele de birou. Anii treceau, pe la tâmple îi apăruseră de multişor primele fire albe, copiii îi crescuseră măricei, dintre vechii colegi unii sunt deja pensionari, alţii căpătaseră alt ştaif în instituţie, veniseră angajaţi noi, pe posturi mai bine plătite, iar el, fără să se poată împotrivi la toate acestea, se încovoiase ca un stârc bătrân peste străvechiul său birou, tot aşteptând ca truda zilnică şi devotamentul dovedit să-i aducă fie şi o cât de mică promovare.

— Dacă până şi Ciupei a fost avansat… Stai la biroul ăla ca un mormoloc. Doamne, Doamne, să te fi învârtit şi tu măcar o dată în viaţă…

Îi venea să urle, i se chircea stomacul de nervi. „Dar casă, tâmpito, casă, asta ce e? Cine s-a învârtit de ea?”

— Nu vezi că n-am cu ce-i îmbrăca pe copii? Ca să nu mai spun de când nu mi-am mai luat şi eu nişte amărâţi de pantofi, umblu cu ăştia de ani de zile, că mi-e şi ruşine să ies cu ei pe stradă…

Iisuse, de parcă el n-ar avea pantofii sparţi în talpă şi hainele roase la coate… Palma doamnei Ojog răscolea zgomotos stiva de vase, pe aragaz uleiul scrâşnea în tigaie, copiii se hârjoneau nepăsători în camera lor, televizorul mergea, uşa bucătăriei era apropiată… Ce folos, vocea neveste-sii tăia subţire ca o lamă de ras, jerpelindu-i urechile, chiar şi în dormitor unde, coşcovit în fotoliu, îşi ţinea capul în mâini, să nu explodeze.

*

Smulse din teancul subţire o bancnotă mijlocie, o puse în buzunarul de la spate al pantalonilor şi se apucă să numere cu grijă restul banilor. Însemnă ceva pe un petec de hârtie, apoi împături frumos bancnotele şi le strecură în portofel. Se pregătea să plece. Tocmai când verifica sertarul biroului, veni lângă el casiera. Când vorbea, îşi ducea deloc conspirativ mâna la gură: o parodontoză îi

curăţase dinţii de jos şi acum era în aşteptarea protezei. N-ar fi vrut să-i vadă lumea întunericul din gură. În plus, sâsâia, stâlcea cuvintele. Altceva însă îşi pocise de te pufnea râsul: coafura. Parcă avea o claie de fân pe cap. Îşi băgase femeia din greu permanent, îşi ridicase părul pe bigudiuri. De cum o văzu, lui Ojog îi displăcu profund. Ce naiba o fi apucat-o de şi-a stâlcit părul în halul ăsta?

— Ei, se părere ai, domnu' Osog?

Ia te uită, femeie bătrână, se ţine de cochetării… Ce părere să aibă? Arată ca o…

— Vă stă bine, vă întinereşte.

— Cum? A, nu de asta vă întrebam, mulsumesc. Cu mâna dreaptă îşi aranjă încreţiturile de la ceafă. Ziceam de…

I se păru că ochii ei căutau întrebători spre portofelul lăsat pe birou.

— E bine.

— Cum adică e bine?

Ridică din umeri: pur şi simplu, e corect.

— Corrrect? Asta numeşti dumneata corrrect? Ba nu e deloc corect, să ştii!

Ochii migdalaţi ai casierei scăpărau scântei. O luau razna, parcă i se învârteau în cap. De fapt, pupilele se învârteau în jurul lui Ojog, ameţindu-l. Ce naiba o apucase? Veruca din colţul gurii îi devenise roşie, desenând în jurul ei o mică spuzeală. Din cauza nervilor, îşi spuse.

— Păi, eu i-am numărat… De două ori.

— I-ai numărat… Şi? Câsi au mai rămas?

Parcă ea n-ar şti. De luni de zile aceeaşi sumă, nici mai mult, nici mai puţin.

— Numai dumneata ai mai rămas! Numai dumneata dintre cei cu state vechi. Şi nu crezi că dumneata meritai, domnu' Osog?

Dumnezeule, femeia asta a luat-o razna! Unde-a mai rămas numai el? Ce merita?

— Să fii avansat, domnule, să fii avansat! În niciun caz hahalera aia de Pisoiu.

— Pițoiu? murmură deznădăjduit.

— Pisoiu, da. Ce, nu ştiai? Casiera îşi înălţă degetul arătător: director adjunct sau se pusin şef de secsie.

Ochii lui Ojog plecară spre tavan odată cu degetul întins al

femeii. Înmărmuri. Piţoiu director adjunct?

— Păi, da, el! Pe se merite, te întreb, pe se merite? Zău că nu ştiu. Mare nedreptate. Dumneata meritai! Dumneata stai de atâsia ani la birou ca un, ca un…

Ca un mormoloc, se gândi, ca un mormoloc. Simţi brusc şi dureros în abdomen arsura aceea pârjolindu-i măruntaiele. Casiera îi întoarse spatele, dar el n-o mai zări. Auzi doar paşii mărunţi şi grei ai femeii izbind cu forţă podeaua şubredă. I se învălmăşeau toate în cap: salariul, nevasta, şefii, Piţoiu, casiera… De ce naiba şi-o fi stâlcit părul în halul ăsta?

*

Palid şi gheboşat, traversă grăbit strada, ţinând adunată, strâns, sub braţ, geanta din muşama neagră. Avusese noroc să iasă singur pe poarta instituţiei. Niciun la revedere, niciun weekend plăcut, nicio zi bună, nimic! De unde o zi bună, când vestea casierei îl dădu peste cap şi-i răscoli ghemotoacele ulceroase de la stomac?! Trebuie neapărat să le astâmpere cu o vodcă. Discret, pe trotuar, îşi verifică banii strecuraţi în buzunarul de la spate al pantalonilor. Erau acolo. FSN. Fondul Secret al Nevestei, cum zicea un coleg cam zurliu. De fapt, se gândi el, Fondul ţinut secret faţă de nevastă, nu? Aşa ar fi corect. Oricum, în cazul lui, fondul se prezenta întotdeauna subţire, cât să-i permită o dată pe lună, maxim de două ori, să se oprească la birtul unde se adună toţi chiulangii şi beţivii instituţiei. Bârfe, bancuri, cafele, ţigări, vodci, coniacuri, berici, mititei… El servea vodcă, maxim o sută. Lângă, cerea o cola şi un pahar mare. Turna tăria în paharul de răcoritoare, iar peste, slobozea sucul din sticlă. Paharul mic în care îi fusese adusă vodca îl punea undeva într-un colţ al mesei, ca şi cum l-ar fi folosit vechiul client, iar chelnerul nu avusese timp să-l ridice. Ai fi zis că s-a oprit omu’ să bea liniştit o cola. Restaurantul era chiar vizavi de clădirea instituţiei. Treceai strada, făceai câţiva paşi pe trotuar la stânga, după care, pătrunzând printr-o poartă imensă de fier, ajungeai într-un gang întunecos unde răzbătea înfundat clocotul birtului. Ojog se apropie încetişor de uriaşul paravan din fier deasupra căruia se lăţea în culori ţipătoare firma localului, era gata să intre, numai că tocmai atunci, din direcţie opusă, avansa un grup zgomotos de doamne prin faţă cărora îi fu ruşine să treacă, dar nici nu-i venea să stea pe loc, să le aştepte: şi-ar fi dat seama unde voia să intre, iar lui Ojog îi era ruşine să-l vadă lumea amuşinând cârciumile. Aşa încât, ca şi cum nici

prin gând nu i-ar fi trecut să se abată spre păcătoasa bodegă, merse mai departe, trecu pe lângă gang şi se pomeni în faţa ferestrei impozante a restaurantului. Înăuntru nu se vedea nimic: o perdea cenuşie de nailon curgea în spatele geamului, plumbuindu-l. Se opri abia la capătul străzii, în buza unei intersecţii, profitând de aglomeraţie. Avea aerul unuia care încurcase borcanele. Nici nu aştepta la semafor, dar nici n-avea de gând s-o ia pe străduţa care se întindea la dreapta. Ce-i de făcut? Să se uite la ceas, la ceasul lui rusesc, marca Vostok, cu cadranul îngălbenit de vreme, cu cifre romane, aproape şterse. Să se lovească uşor cu palma peste frunte – ptiu, uite cât e ceasul! cum naiba uitase? –, să facă stânga-mprejur şi s-o ia îndărăt, cu pas întins, ca un om grăbit ce era. Abia în faţa restaurantului slăbi ritmul, lăsă un pâlc de şcolari să treacă, după care, cu o mişcare aproape mecanică, ţâşni spre poarta de fier şi se pomeni numaidecât în gangul întunecat şi răcoros.

În sala lungă, cu pereţii stacojii, îl izbi mai întâi clănţăneala neîntreruptă a clienţilor. Vorbe şi voci amestecate fără niciun rost, înfundate în malaxor. Apoi, aerul stătut al încăperii, îmbâcsit cu fumul înţepător al mahorcilor. Intrând, avu o mică ezitare, i se întâmpla de fiecare dată când venea aici, avea impresia că toţi ochii se întorc curioşi spre el. Nu-l băga nimeni în seamă, dar el se apăra de fiecare dată lungindu-şi gâtul şi scrutând localul de la un capăt la altul, ca şi cum ar fi căutat pe cineva cunoscut. Ochi o masă liberă şi zări şi vreo doi-trei colegi, dintre cei angajaţi mai de curând în instituţie. Cu traseul stabilit în minte, cu grijă să nu se lovească de colţurile meselor, să nu şteargă spinările clienţilor, să nu se împiedice de picioarele lor sau ale scaunelor, răscoli o claie de fum şi tăie aproape în diagonală jumătatea dinspre stradă a încăperii. Se aşeză, calculând unghiul care îl ascundea cel mai bine de privirile trufaşe, bănuitoare ale colegilor de serviciu. Veni chelnerul şi i se păru că se uită la el de parcă atunci l-ar vedea prima dată. Comanda o rosti ferindu-se de cătarea lui oblică şi insistentă. Îşi ţinea geanta veche pe care muşamaua se scofâlcise şi pe alocuri crepase, o ţinea în braţe, strânsă la piept, încât ai fi zis că cine ştie ce comori ascunde acolo. Ar fi cazul să se relaxeze uşor, fără să atragă atenţia. Bunăoară, să-şi întindă picioroangele sub masă şi să-şi sprijine spatele subţire de spateaza scaunului. Şi dacă-l vede lumea, ce? În fond, este în afara orelor de program, a luat leafa şi n-o fi foc dacă bea şi el o vodcă, dacă întârzie o oră acasă, n-o să facă nevastă-sa

o tragedie din asta. Pe drum, putea molfăi o gumă de mestecat, să nu răspândească în faţa doamnei Ojog izul de poşircă. Chelnerul îi aşează paharele pe masă şi el se hotărî să facă o excepţie, să nu mai amestece aiurea sucul cu tăria. Duse paharul cu vodcă la buze şi înghiţi sănătos. Jărăgaia i se înfipse ca un cleşte în gât, gata să-l sufoce. O lăsă apoi să curgă domol şi ea se duse în drumul ei, provocându-i o uşoară senzaţie de greaţă pe care şi-o învinse cu câteva gâlgâituri din paharul de cola. Era gata-gata să râgâie fără voie, din cauza acidului îngurgitat dintr-o suflare. Noroc că îşi lăsă repede capul în jos, într-o parte, cu bărbia până pe umărul stâng, se încordă, împotrivindu-se valului de gaze şi îşi ţinu respiraţia, încât balonaşele acelea care ameninţau să-l facă de râs se spărseseră fără zgomot, undeva pe cerul gurii, într-un icnet spasmodic şi înfundat. Şi tocmai când sta aşa, cu capul într-o parte, cu privirile întoarse spre uşă, tocmai când îl scuturau amarnic gazele ţâşnite năvalnic din stomac, îl văzu la intrare. El era, Piţoiu. Pisoiu, cum îl pocise casiera. Îmbrăcat într-o cămăşuţă liliachie cu mâneci scurte la care îşi asortase o cravată lată în nuanţe cafenii, cerceta îndelung clienţii, examina cu un aer pedant încăperea. Era imposibil să nu-l vadă, aşa că, sub impulsul unui sentiment de demnitate, îşi îndreptă numaidecât şira spinării şi îşi ridică semeţ privirile: n-ar fi vrut ca viitorul director adjunct sau şef de secţie să creadă cumva că Ojog se fereşte de el.

*

Mergea pe jos, pe marginea dinspre clădiri a trotuarului, aproape ştergând cu mâneca hainei cimentul zgronţuros al zidurilor groase, mergea bălăngănindu-şi geanta de genunchiul drept, cu capul ridicat, cu bărbia în vânt, cu privirile imobilizate, păşea concentrat, încercând să păstreze linia pe care şi-o trasase imaginar înainte, să nu şerpuiască, să nu încurce trecătorii care îl depăşeau sau care îl asaltau din faţă. Se înserase, lucru care îl mirase până peste poate. N-ar fi zis că mai poate exista şi altceva în afara luminii lăptoase împrăştiate de neoanele din restaurant, într-atât se obişnuise cu ea. De unde naiba pogorâse întunericul care-l împresura? Dar, mai ales, când? Fluierase prelung, a mirare, a pagubă, ieşind din restaurant, o luase apoi repejor la pas spre staţia de tramvai, ocărându-se şi blestemând clipa în care trecuse pragul cârciumii, dându-şi palmă după palmă peste scăfârlia purtată de pomană pe umeri, beştelindu-se mai rău decât l-ar fi beştelit chiar atunci pe loc scumpa lui soţioară, aşa mergea, pe trotuar,

bălăbănindu-se, ca un stârc alergând bezmetic prin apă, când… Când îl prinse, din senin, sughiţatul. Uite-aşa. Auzi dintr-odată: hâc! şi se opri locului, de parcă ar fi pus capăt brusc unei hăituieli fără noimă. Aşteptă câteva secunde, nevenindu-i să creadă. Următorul „hâc" îl scutură din toate încheieturile tocmai când i se păru că zăreşte, la doi paşi în faţă, o figură cunoscută. Ce ruşine! Trăgea din toţi rărunchii aer în piept, îşi oprea respiraţia şi rămânea aşa, până ce simţea că plesneşte. Slobozea în cele din urmă aerul, numai că odată cu el ieşea zgomotos şi un sughiţ caraghios care-i zgâlţâia abdomenul. Repetase de nenumărate ori exerciţiul acesta cu respiraţia tăiată. Degeaba, continua să sughiţă. Cum o să dea ochii cu nevastă-sa? O şi vedea plimbându-se minute în şir fără rost dintr-o cameră în alta, o şi auzea vorbind singură, cu buzele pungite, cu vocea păţigăiată: ce cată el pân' la ora asta în oraş, ca o haimana?! Ba mai vine dumnealui şi sughiţând şi beat ca un porc! El, care nu se îmbăta niciodată. Până şi acasă, la rarele petreceri, de ziua consoartei sau de Revelion, se furişa nevăzut în dormitor în momentul în care i se părea că o vede dublu pe doamna Ojog. Era un semn clar că păsărelele începeau să-i ciripească în cap când se trezea în faţă nu cu una, ci de-a dreptul cu două doamne Ojog. Numai gândul acesta îl înnebunea, îl ameţea şi mai tare. Aşa că, ţuşti la culcare, până nu sar amândouă pe tine! El, care niciodată nu se dăduse în halul acesta în stambă! Şi acum, poftim, nici în tramvai n-a putut de ruşine să urce!

Îşi aduna forţele, se încorda, trăgea o nouă gură sănătoasă de aer pe care o îndesa cu toate puterile în piept şi o ţinea acolo până când, cu fălcile umflate şi roşu ca un rac, simţea că-i crapă inima, că-i trosneşte toracele, apoi elibera aerul pufăind ca o locomotivă şi, înfrigurat, aştepta. De câteva ori crezuse c-a reuşit – măcar de beleaua asta să scape. Numai că tocmai atunci, pe neaşteptate, prin nu ştia nici el ce reacţii chimice, simţea o uşoară contracţie în piept, gâtlejul i se arcuia scurt şi supărător, slobozind instantaneu hâcâitul acela sonor, caraghios. Hâc! Ameţit era, târziu se făcuse, o parte din leafă rămăsese în burdihanul lui Piţoiu. În plus, poftim, sughiţa! Femeie idioată, numai ea e de vină. Pe lângă că şi-a stâlcit părul, mai e şi peltică! Aşa-i trebuie, nu el l-a primit la masă pe viitorul director adjunct sau şef de secţie? A zis: permiteţi domnu' Ojog? Permit, sigur, vă rog, sunt onorat. S-a aşezat. Buuun. Şi viitorul şef tăcea, poate că-l stânjenea prezenţa vechiului său coleg la masa căruia se aşezase numai pentru că nu mai

găsise nicăieri un loc liber, poate aştepta să-şi bea dracului cât mai repede poşirca şi să plece. Isprăvi jumătate din vodcă şi se gândea dezgustat că n-are rost s-o mai lungească. Dar fu de ajuns ca viitorul şef să-l întrebe cu o voce moale, blândă: e, ce mai faceţi domnu' Ojog? pentru ca umilul subaltern să-şi schimbe brusc starea sufletească, iar lucrurile să ia o cu totul altă întorsătură. Aşa că se oferi nitam-nisam să facă cinste, de atâta vreme nu mai stătuseră şi ei liniştiţi la un pahar de vorbă, minţi Ojog. O cafea, o berică, un coniac, o vodcă? Lui Piţoiu îi era sete, voia bere, dar mai curând îi chiorăiau maţele după o zi lungă de muncă. Mă gândeam şi eu să iau nişte mici, zău aşa, se înflăcără dintr-odată Ojog, doar e zi de salar, ce naiba! apoi îşi frecă palmele: mmmm, mititei cu muştărel, am o poftă… vă rog, nu vă jenaţi domnu' Piţoiu, fac eu cinste, e plăcerea mea. Au mâncat sporovăind una-alta. Piţoiu îşi umflase burta şi aşa proeminentă şi acum adulmeca o ţigară, răscrăcărat, tolănit de-a dreptul pe scaun. Ar merge o bere, nu? gândi Ojog cu voce tare. Piţoiu aprobă mişcându-şi greoi capul. Nu că ar merge, e imperioasă! Şi aşa se lungiră la bere. Ojog le cam pierdu numărul. Câte-or fi? apuca să întrebe de câte ori soseau pe masă halbe pline. Nu vă pierdeţi cu firea, zicea Piţoiu, se încadrează. Ce naiba se încadra şi unde, asta Ojog n-ar fi putut să spună. Dar ce mai conta? Se încadra. Iar Ojog nu se pierdea cu firea. Gata, exclamase Piţoiu la un moment dat lovind halba goală de masă, eu dau următorul rând! Cum, sări Ojog, se poate? Nici să n-aud, dom director, lăsaţi… Într-un târziu, Piţoiu îşi privi ceasul, ochii i se făcură cât cepele, dădu repede pe gât ce mai rămăsese în halbă şi se ridică brusc în picioare. Domnu' Ojog, vă mulţumesc din suflet, dar trebuie să plec, am o… Numaidecât Ojog se întinse ca un resort, gata să răstoarne scaunul şi îi întinse palma: stimate coleg, a fost realmente o plăcere şi dă-mi voie să te felicit la final şi să-ţi urez succes în noua funcţie! Poate c-o să vă gândiţi şi la noi, ăştia, mai vechi… Piţoiu tresări neplăcut: ce funcţie? Poate că n-ar fi trebuit să bem atât. Ei, hai, lăsaţi, zise Ojog fâstâcindu-se, s-a auzit deja, ştie toată instituţia. Piţoiu mimă interesul, iar Ojog, cu un aer conspirativ, se aplecă spre urechea lui, iar după câteva secunde, îndreptându-şi spatele spuse fără nicio urmă de ironie: aşa că încă o dată, felicitări, colega! În timp ce, vrând-nevrând, îi strângea lui Ojog palma asudată, Piţoiu se lumină la faţă şi exclamă hohotind: nu eu, domnu' Ojog, nu eu, ha, ha, ci Chiţoiu! Chiţoiu! Amicul Chiţoiu! Şi asta a fost tot. Femeie idioată, după ce că şi-a stâlcit părul, mai e şi peltică!

Se făcea tot mai rece şi el se bucura, sperând ca măcar o parte din aburii alcoolului să-i iasă din cap. Rămase iarăşi câteva clipe în expectativă. Trebuia să vină sughiţul. Şi el sosi, într-adevăr, dar nu atunci când se aşteptase Ojog, ci un pic, doar un pic mai târziu, suficient ca să-l ia prin surprindere: hâc! Sughiţul răbufni atât de tare, încât, trecând pe lângă el, câţiva puşti izbucniră în râs, iar, din faţă, două doamne în vârstă întoarseră capul. Mă fac de băcănie. Şi mai trebuie să dau ochii şi cu nevastă-mea… Se gândi să îi ia ceva, o mică atenţie, s-o îmbuneze, bănuia ce-l aşteaptă, dar renunţă repede la idee. De câte ori îi cumpărase ceva, de la o amărâtă de floare până la o banală cutie cu bomboane de ciocolată, sărise cu gura pe el: bravo, soţule, noi n-avem bani şi tu îi arunci pe prostii! Aşa că nu-i mai cumpărase nimic. Numai că nici aşa nu era bine. Din când în când o podideau lacrimile, aşa din senin. Cădea deznădăjduită în fotoliu şi se tânguia de acolo: de când nu mi-ai mai luat şi tu o floare, acolo, sau măcar o ciocolată, de când nu m-ai mai scos şi pe mine în oraş, la o cofetărie… Nu îndrăznise să-i spună că ultima cutie cu ciocolată fusese izbită violent de uşa debaralei. Dată fiind situaţia în care se afla acum, nici să nu-i treacă prin cap să-i cumpere ceva. Din mânuţele ei dolofane, după un drum scurt prin aer, cadoul i s-ar opri negreşit în creştetul capului. Se apropia de casă. Apucase deja pe străduţa care-l ducea exact în faţa blocului, o alee puternic luminată. Şi sughiţul nu-l slăbea deloc. De nu s-ar întâlni cu vreun cunoscut, de nu l-ar zări vreun vecin… Şi ce explicaţii o să dea acasă? Cum să-i spună femeii că dăduse pe băutură atâţia bani?! Că şi-a permis dumnealui şi nişte mititei?! Că-i făcuse cinste lui Piţoiu care, până la urmă, râsese de el. Şi că mâine va râde toată instituţia, toţi colegii. Data trecută scăpase relativ ieftin, doar cu un plâns sănătos, dar scurt al femeii, dar asta a fost acum doi-trei ani. Zăbovise şi atunci în oraş până spre seară. Băuse o vodcă în acelaşi restaurant şi, la ieşire, dăduse bot în bot cu un consătean, fost coleg de şcoală. N-a putut să-l refuze, a mai băut cu el două vodci. Pe drum, la întoarcere, bine dispus, şi-a luat inima-n dinţi şi, zicându-şi fie ce-o fi, a cumpărat o sticlă de vin. Din ăla, nici prea-prea, nici foarte-foarte. Ar fi băut şi el, seara, un pahar la culcare, i-ar fi turnat şi neveste-sii o cană. S-a oprit la chioşcul din capătul străzii care da înspre cartierul select unde blocul lui rămăsese ca o macara ruginită printre vilele răsărite peste noapte. A scos din portofel o hârtie nou-nouţă şi, spre stupoarea lui, a primit rest una de aceeaşi valoare,

plus câteva bancnote mai mărunte. Ca şi cum n-ar fi observat, a luat banii şi i-a pitit nepăsător în buzunar. Şi-a făcut calculul rapid: dacă vânzătoarea îşi va da seama, el îi va înapoia imediat bancnota, scuzându-se că n-a fost atent, nici măcar n-a numărat restul pe care îl primise. Iar dacă nu-şi dă seama… Cât şi-a aşezat el tacticos cumpărăturile în geantă, vânzătoarea a închis cu zgomot gemuleţul dughenei, a luat cartea pe care o lăsase pe măsuţă cu ambele coperţi în sus şi s-a cufundat în lectură. Era gata să plece, dar i s-a făcut milă de biata domnişoară care va trebui să plătească din buzunarul ei paguba, aşa că a bătut în geam şi i-a explicat ce greşeală făcuse. A plecat mândru de el. Acasă, însă, după plânsetele şi strigătele inevitabile, sticla de vin a fost aşezată cu o izbitură în debara, nu cumva să se atingă de ea, că nu se ştie niciodată când te pomeneşti cu musafiri pe nepusă masă… De unde musafiri? Socrii muriseră de câţiva ani.

Scoase un pumn zornăitor din buzunarul hainei, căută pe butuc cheia galbenă de la uşa apartamentului, o prinse între degetul mare şi arătător, o strecură încet în ochiul yalei şi răsuci de două ori. Corectându-şi din mers mişcările, trase puternic aer în piept şi apăsă clanţa uşor. Ajuns în hol, se pomeni strigând:

— Dragă, Chiţoiu va fi avansat şi mi-a promis că mă face şef de birou!

Apoi, rămase împietrit, lângă cuier, aşteptând.

Bubulina

Omul cu căruciorul era departe, la capătul străzii, aduna fără grabă grămezile de gunoi, aşa că, aşteptându-l, femeile îşi sprijiniră măturoaiele de peretele clădirii, se aşezară, una lângă alta, pe treptele Agenţiei de voiaj şi îşi scoaseră din buzunarele vestelor reflectorizante pachetele mototolite de Carpaţi fără filtru. Numai Ciulina fuma LM şi tot ea, singura, avea brichetă, pe care, după ce îşi aprinse ţigara, o întinse şi celorlalte. Mai întâi Bubulinei, pentru că, deşi venită de curând în echipă, era cea mai în vârstă.

— Ioi, şalele mele, zise Bubulina, oftând.

— Da’ ce-i, ţi-i fi obosând…

— Da’ de unde… Îs sprintenă ca o rândunică!

Celelalte râseră. Bubulina, cu ţigara în gură, îşi chinuia degetul mare pe aprinzătorul brichetei.

— No, doamne bate-o, că nu mere…

Ciulina îi luă bricheta din mână şi cu o mişcare scurtă făcu să

pâlpâie flacăra. Bubulina trase în piept, îndelung, un fum sănătos.

— Ţă ud dejetu…

— Şi ce dacă-i ud?

— De aia nu mere bricheta.

Bubulina îşi pipăi degetul mare de la mâna dreaptă.

— Îi ud on drac… Tăt mai bune moşinile mele.

Femeile râseră din nou. Aveau toate ţigările aprinse care scăpărau precum licuricii, în întuneric, pe strada pustie. Un fuior de fum albăstrui se împletea cu lumina ştearsă împrăştiată de neonul din colţul trotuarului.

— Ce-ţi pasă ţâie, Ciulină, zise bătrâna, potrivindu-şi baticul care-i acoperea jumătate din obrajii brăzdaţi de riduri. Dohăneşti ţâgări de domni, casă ai, mâncare ai…

— Şi mai am şi tri milioane puşi la bancă!

— Da' de unde supărare ai atâta? întrebă Augusta care, aflată pe treapta de jos, nici măcar nu-şi mai întoarse capul.

— D'api dacă-s deşteaptă!

— Eşti deşteaptă, da' tăt la mătură dai ca noi, spuse Bubulina.

— D'api trebe să am şi io un serviciu. Unde să mă duc?

— Dacă ai casă, pot sta şi-n serviciu ista.

— Şi am bărbat de treabă. Îi serios şi câştigă bine, zise Ciulina.

— Apăi eşti norocoasă, Ciulină, nu ca mine. Că io patru am avut.

— Ş-amu nu mai ai nici unu'?

— Nici unu'. Tri o murit şi de unu m-am despărţit.

— Cum o murit tăţi tri?

— Aşe bine, că la doi le-o plăcut băutura şi unu o murit în patu' lui, de moarte bună.

— Ş-al patrulea?

— La al patrulea i-o plăcut femeile. Şi l-am ţâpat di p-acasă.

— Amu nu mai ai bărbat?

— Amu nu-mi mai trebe, că nu mai sunt nimnic… Că doară nu i-oi pune dejaba în blid!

— Şi cum te descurci singură? întrebă râzând Ciulina.

— Aşe mă descurc că mânc spanac şi şălate, şi urzâci, şi ce pot, şis singură şi nu dau la nime. Numa şaişpe mii pă chirie.

Femeile tăcură o vreme. Aşezate pe treptele de ciment, priveau în lungul străzii, de parcă ar fi vrut să se convingă că omul lor nu le lăsase acolo baltă. Dar se auzeau, undeva departe, roţile căruciorului

zăngănind pe caldarâm. Ciulina îşi aprinse o ţigară nouă, după care le dădu, din nou, celorlalte bricheta.

— D-api şi io stau pă unde apuc, cu tri copii, spuse cu voce stinsă Violina.

— Io, Bubulină, am un băieţel de doi ani şi stau cu mama, n-am nici lumină, nici gaz, pă strada Strâmbă, vai de capu' nost, zise oftând Augusta. Numa' Ciulina are. Femeia începu să tuşească îndelung.

— Io am casă, da' n-am sănătate.

— Să vă povestesc io cum îi cu căşile, spuse Bubulina, după care trase cu sete din ţigară. Am avut o cameră în Dâmbu' Rotund, ş-acuma cu treaba cu proprietaru' mi-o luat-o. Când m-am dus la Primărie, era unu' Mureşan ş-o zis că-mi dă o cameră şi bucătărie. Şi pă Mureşan ăsta l-o bătut nişte oameni ş-o intrat în spital şi ăla care-o venit nou m-o întrebat: lucri? Lucru, dară. No, du-te la serviciu să-ţi deie. Şi când m-am dus, şăfu o zis că nu-i dă primaru' locuinţe, că nu mai are. No! Ş-atâtea locuinţe goale-s aci pă Pătru Groza… Io în locu' vost m-aş duce cu copchiii la Primărie şi i-aş lăsa acolo, no faceţi ce vreţi eu îi. Cât mai pot, plătesc chiria, când nu, mă duc sub pod. Că vin cheltuieli grele…

Cu ţigările între degete, femeile, mai puţin Ciulina, îşi îndreptară privirile înspre strada Petru Groza, nu foarte departe de sediul Agenţiei de voiaj, de parcă acolo le-ar fi şi aşteptat aievea o cameră luminată, încălzită, spaţioasă. Tocmai atunci, înspre capătul trotuarului se auziră paşi, iar femeile zăriră silueta unui bărbat înalt, subţirel, complet chel. Păşea grăbit. Bubulina stinse ţigara sub gheata fără şireturi şi se pomeni strigând:

— Servus, Demo!

Bărbatul încetini o clipă ritmul şi privi insistent înspre treptele Agenţiei de voiaj. Iar când se dumiri, îşi dădu drumul la gură, într-un şuvoi precipitat.

— Servus, Bubulină! Tot mai mături, mai mături?

— Amu numa şăd, drăguţule. Iar ai fost la amante?

— Numa' la una, Bubulină.

— Apăi nu mai poţi nici tu ca-n tinereţe! No, servus, drăguţule, griji…

Bărbatul râse şi, în semn de salut, ridică în aer borseta pe care o ţinea în mână, apoi grăbi iarăşi pasul.

— Da' cine-i ăsta, Bubulină? întrebă Ciulina.

— Ăsta-i ziarist. Demo şi nu mai ştiu cum. O scris de mine.

— O scris de tine?

— M-o dat la ziar, cu poză.

Bubulina ar mai fi aşteptat o întrebare, dar cum ea nu venea, femeile din jurul ei privind-o cu gura căscată, se puse singură pe povestit.

— Apăi o fost amu câţiva ani, c-o venit noaptea pă stradă şi zăce că să scrie despre noi la ziar. Şi nu l-o crezut nime, că di ce să scrie de noi la ziar, o crezut că vre să ne facă de minune, să râdă de noi şi numa io l-am crezut, c-avea şi aparat foto în mână. Ş-apăi m-am pus pă povestit şi i-am povestit tăt, da' i-am fost spusă să nu mă deie la ziar cu nume dacă vre să mai aibă zile cu mine. Şi iel m-o dat, că i-am spus ca o proastă şi numele şi tătătăt ce-am zis. Şi şăfu' atunci o vrut să mă deie afară. Da' l-o calmat Demo şi m-o dus şi la on cafei…

— Du-te tu!

— Da' ce i-ai spus?

— De-a noast e, cum ne taie strada dacă aruncă unu' on pachet de ţâgări după ce-ai măturat, de exemplu. Pi di ce să mi-o taie? Că io-am măturat, nu?

— Asta-i drept.

— Ai păţât-o?

— Am păţât-o, zoala. Şi i-am zis că de ce n-avem şi noi vestiare…

— Ce vestiare?

— Vestiare ca-n tăite fabricile. Că, normal, şi asta-i o fabrică, nu? Nu-i fabrică de curăţenie? No, atunci, să ne deie şi nouă on vestiar, să-ţi poţi lăsa hainele, să ai un veceu, că ne pişăm sub garduri…

— Unde să-ţi deie vestiar, Bubulină?

— Unde… La capătu' străzi! Să-l puie acolo.

Celelalte femei se porniră din nou pe râs. Aşa ceva nici nu le-ar fi trecut prin cap: auzi, să aibă un vestiar! Şi nici de veceu nu putea fi vorba.

— Şi? întrebă Ciulina continuând să râdă.

— Şi ce? M-o salvat Demo, c-o vrut să mă deie afară. D'api m-am dus la el la ziar şi i-am zis: tu m-ai băgat în rahat, tu să mă scoţi, că rămâi fără serviciu! No, şi mi-o dat drăguţu' ş-on cafei… I-acole, la cafeneaua ceea.

— Da' de ce-i aşa chel omu' ista?

— Pi dacă-i chel… No, i-o picat tăt păru' şi s-o ras în cap.

— Io m-aş fi spăriet de el.

— Doară nu mâncă oamini…

Bubulina scoase o nouă ţigară din pachetul mototolit de Carpaţi fără filtru pe care o aprinse cu chibriturile din buzunarul ei. Privi în lungul străzii.

— Da’ nu mai vine omu’ ista?

— Tu, hai să ne-apucăm şi fără el!

— Io nu mă duc fără om lângă noi.

— Da’ ce-i, Bubulină, că frică?

— D-apăi nu poţi şti. Îi plin de bagabonţi pă stradă.

— Doră n-ai mătura la tine?

— D’api când eşti bătrână, ce să faci cu mătura? Că nu mai poţi da-n cap cu le.

— D’api dacă eşti bătrână să mai dă dracu’ la tine…

— Tu, să vă spui… Io anu’ trecut am fost foarte, foarte bolnavă şi pe la două-tri m-am dus acasă. Şi pă trotuar, până să ajung, tăt am auzât paşi în urma me. No, m-am spăriet. Şi nu puteam mere mai tare că mă dure picioarele, aşe de tare mă dure. Şi paşii erau lângă mine… Şi dintr-odată m-o prins de umăr, să mă-ntorcă. No, zâc, Bubulină, fă-ţi repide cruce, c-amu-ai dat de dracu’. On tânăr era, bată-l sorele să-l bată! Şi când m-o văzut zăce: ei, de erai mai tânără… No, ş-atunci păntru prima dată-n viaţa me mi-o părut bine că-s bătrână…

Femeile izbucniră în râs. Râdea şi Bubulina, dar numaidecât o tuse năprasnică puse stăpânire pe ea, zgâlţâindu-i întreg trupul.

— Doamne bati-le ţâgări, zise aruncând chiştocul pe trotuar.

Sătulă de râs, Ciulina se ridică în picioare şi privi în lungul străzii.

— Da’ nu mai vine omu’ nost?

Televizorul

Bine, dacă vreţi, dacă chiar vă interesează televizorul ăsta, vă povestesc cum a început totul. Eram, de câţiva ani, profesor de limba română în sătucul ăsta în care vă aflaţi şi dumneavoastră acum, o adunătură de case mici de-a lungul unei văi, străjuite de dealuri aride. În cătun ajungeai fie pe jos, urcând şi, mai apoi, coborând dealul semeţ care ne despărţea de cea mai apropiată localitate aşezată la şosea, fie cu căruţa sau tot la pas, urmând cursul văii. Casele mai aveau încă acoperişul din paie. Nu glumesc! Să vă mai spun că nici măcar curent electric nu exista în sat? Cu mânuţa mea mi-am ales locul repartiţiei, dintre sutele, miile de localităţi înşirate pe listă. Şi l-am ales numai

pentru că avea un nume poetic, învăluitor: Trestia!

Vă daţi seama ce şoc am avut după ce autobuzul hărbuit mă lăsase în localitatea învecinată, iar şoferul mi-a spus că de acolo nu puteam ajunge, pe drumul cel mai scurt, decât pe jos, urcând dealul pe care mi-l arătase cu mâna întinsă, de parcă ar fi vrut să mă avertizeze ce drum greu aveam de bătut… Sau, mă rog, puteam să ajung în sat mergând pe marginea văii care ocolea dealul. Cu un rucsac în spate şi un geamantan din carton maroniu în mână, am luat-o pe drumul cel mai lung, de-a lungul pârâului, fie de teamă să nu mă rătăcesc, fie sperând ca din urmă să mă prindă vreo căruţă, ceea ce nu s-a întâmplat. După vreo oră de mers, am intrat pe uliţa înnoroită a satului. Căzuseră deja primele ploi sănătoase de toamnă. Mi-am suflecat pantalonii, glodul trecea binişor de pantofi. Am găsit şcoala imediat, o clădire de două etaje ridicată de curând, căreia meşterii uitaseră sau nu avuseseră timp să-i aplice tencuiala peste cărămida roşie. Ţin minte ca şi cum ar fi fost ieri: printre bucăţile de argilă arsă, mortarul se scremuse şi ieşise grosolan afară, prelingându-se pe zid, ca nişte degete lungi, diforme, groase.

Am intrat în curtea neîngrădită a şcolii, pe o alee îngustă cu grohotiş, când am auzit în spatele meu: alo, dumneavoastră? Aşa l-am cunoscut pe Ghiţă, învăţătorul născut, crescut şi întors în sat. M-am împrietenit cu el la cataramă, îi mai duc şi azi, câteodată, o floare la mormânt. În noaptea aceea am dormit la el. Am stat până târziu la un pahar de ţuică (tare, drăcia asta, greu m-am obişnuit cu ea!) şi apoi de vin, nevastă-sa, Iulia, care mai trăieşte şi azi, a făcut sarmale, iar el se prăpădea de râs spunându-mi bancuri cu olteni (nu m-am supărat) şi ascultându-mi vorba care nu se despărţea de perfectul simplu.

A doua zi, cercetând satul de la un capăt la altul, am auzit o voce care se pogora în ecouri pe uliţă. L-am întrebat pe învăţător ce naiba se întâmplă. Strigă unul din deal, mi-a răspuns, ca şi cum era firesc să se tânguie ăla ziua-n amiaza mare. Dar ce are, e nebun? A râs sănătos, după care mi-a explicat că aici veştile importante se aruncă peste sat, prin viu grai, din vârful celui mai înalt deal, de către un om anume ales. Bine, măi, dar n-aveţi şi voi un avizier? Ce s-avem? s-a făcut că nu înţelege. Păi, cei mai mulţi oameni de-aici semnează cu degetul înmuiat în tuş… Am intrat apoi la bufet, mă rog, magazinul sătesc, cum era pe vremuri, administrat de badea Şandor, care nu mai ştia cum să-mi intre în voie. Şi iarăşi am băut acolo până târziu, şliboviţă, parcă, şi

bere. Într-o sigură zi am reuşit să-i cunosc acolo pe aproape toţi bărbaţii din sat. Spre seară, mi-am mutat calabalâcul la o mătuşă a învăţătorului. Acolo au stat toţi dascălii care au trecut sporadic prin sat. Niciunul n-a rezistat în pustietatea asta mai mult de un an.

Mătuşa la care stăteam în gazdă m-a rugat într-o zi să-i cumpăr şi ei nişte „ilest", dacă trec pe la prăvălie. Am rămas descumpănit, m-am bâţâit o vreme prin curte, dând să plec, dar până la urmă m-am întors în casă şi am întrebat-o: bine, dar câţi metri să cumpăr? Vai, domnişorule, mi-a spus, dar „ilestul" nu se vinde la metru… Credeam că vrea, acolo, un metru-doi de elastic. De unde să fi ştiut că era vorba de drojdie?! Dar asta e altă poveste.

De câteva ori, însingurat şi deznădăjduit cum eram, surghiunit de-a dreptul, am vrut să fug, aşa, pur şi simplu, să las naibii totul şi să mă întorc acasă, cum făcuseră câţiva dascăli înaintea mea, numai că mă legau de picioare cei trei ani obligatorii pe care trebuia să-i duci la capăt după repartiţie. Ba chiar i-am scris tatii: eu aici nu mai stau nicio zi! Iar el mi-a răspuns după vreo două săptămâni să-mi bag minţile-n cap şi să stau să-mi fac datoria faţă de ţară în cei trei ani de stagiatură. Chiar aşa mi-a scris. Şi am rămas. Când s-a stins din viaţă, am ajuns acasă după înmormântare, Dumnezeu să-l odihnească… Vreau să zic că nu e după cum vrea omul, aşa că, între timp, a trecut toamna, a trecut iarna, s-au dus şi primăvara, şi vara, ca şi cum nici n-ar fi fost, iar în toamna următoare am fost numit, vrând-nevrând, director. Ba, mai mult, mă şi îndrăgostisem…

Profesorii veneau de prin satele învecinate, puţini dintre ei fiind calificaţi. N-are rost să vă spun cum le programam orele ca în două zile să termine ce aveau de predat într-o săptămână… În a doua mea toamnă în Trestia a venit şi Irina. Absolventă de liceu, locuia în satul de peste deal, o ţineau ai ei pe lângă casă, nici nu se gândeau că ar fi putut urma undeva, prin apropiere, un institut sau chiar o facultate. Într-o zi a intrat în sala profesorală cu obrajii scăldaţi în lacrimi. Printre sughiţuri mi-a spus că un elev i-a spus cam aşa, după ce voise să-i rupă pagina din caiet pe care el desenase cai şi căruţe în loc să copieze ce era scris pe tablă: bine, bine, tovarăşa profesoară, rupeţi numa' foile, că o zis tata că vă să mă iertaţi – fute şi-o palmă dacă le mai rupeţi, că el a dat bani pe caietul ăsta! Chiar aşa i-a spus! Mi s-a făcut milă… Mă rog, şi asta-i altă poveste, nu vă plictisesc cu ea.

Să revin. Oamenii îmi spuneau „domnu' director". Deşi ne

apropiam de anii ’70, pe aici nu pătrunseseră nici „tovarăşii”, nici colectivizarea. Au încercat, a venit într-o zi o comisie, dar, ca un făcut, toţi bărbaţii din sat s-au îmbătat în ziua aceea, s-au îmbătat crunt, iar tovarăşii n-au mai avut cu cine sta de vorbă. A doua zi, la fel. Lui badea Şandor i-au închis prăvălia, să nu cumva să mai vândă alcool. Dar, ce, fiecare bărbat avea în beci măcar două damigene de 50 de litri cu vin. Le-au chemat pe femei să le convingă, dar ele au zis că n-au ce le face, că toţi sunt beţivi, cu ăştia nu se poate face colectivul. În a treia zi, au plecat şi nu s-au mai întors niciodată, iar oamenii au rămas cu pământurile lor.

Dacă tot m-am aşezat în sat, fie şi provizoriu, cum credeam eu pe atunci, primul lucru pe care i-am rugat pe săteni a fost să amenajăm un teren de fotbal. Ceea ce s-a şi întâmplat, în scurt timp, lângă şcoală, unde exista un teren viran, al nimănui. Trebuia cumva să-mi alung plictiseala. Bărbaţii au cărat sute de roabe cu pământ, să niveleze terenul, l-au tasat, au semănat apoi iarbă, iar când iarba a crescut, l-au trasat cu var, după indicaţiile mele. Construirea porţilor a fost o nimica toată. După-amiaza, neavând altceva mai bun de făcut, ba şi în pauze sau imediat după ore, încingeam nemaipomenite partide de fotbal, cu elevii mai mărişori, ba şi cu taţii lor, până când veneau femeile să se răţoiască, de pe margine, cu mâinile în şolduri, că nu avea cine să isprăvească treburile gospodăriei. Şi nouă ne ardea de fotbal…

Seara mergeam la prăvălie, la badea Şandor, cu consătenii mei, dar nu ca să cumpăr „ilest”, ci să mă aşez statornic cu ei la pălincă şi bere. Celor puţini care ştiau să citească le strecuram la lumina lămpii „Sportul popular”, iar ei îl buchiseau, urmărind cu degetul pe pagină rând după rând. După care, obligatoriu, le citeam eu însumi celorlalţi. Aveam abonament la „Sportul popular”, şi la „Scânteia”, mă rog, poştaşul aducea ziarul şi corespondenţa tot la două-trei zile. Într-o seară, unul dintre părinţii elevilor mei, tot citind ziarul şi sorbind din halba de bere, s-a trezit vorbind tânguitor, aproape jalnic: domnu’ director, vine Campionatul Mondial şi noi ce ne facem? Noi, adică ăştia din sat care aflaserăm din ziar şi, evident, de la radioul portabil, îmbrăcat în husă din piele, pe care-l purtam aproape tot timpul cu mine, inclusiv la prăvălie, la bufet, că România s-a calificat la México ’70. Păi, în satul de peste deal existau deja câteva televizoare, iar noi nu aveam nici măcar curent electric!

Prin urmare, a trebuit să-mi iau rolul în serios: ori de câte ori

aveam o întrunire, consfătuire, comisie metodică sau şedinţă în oraş, dădeam o fugă la sediul comitetului judeţean de partid unde lăsam o cerere, o plângere, o doleanţă, să urgenteze cumva procesul de electrificare. Stâlpii uriaşi, din lemn, au fost aduşi într-o dimineaţă, cu nişte camioane care făceau să tremure pământul, şi înţepeniţi în pământ, pe lângă garduri. Dar mai trebuiau întinse şi cablurile. Lucrurile se mişcau greoi. Iar Campionatul Mondial stătea să înceapă. Oricum, mi-am spus, eu trebuie să fiu pregătit. Aşa se face că, pe nepusă masă, mi-am cumpărat televizor. Fără ştirea soţiei. A, am uitat să vă spun că, între timp, mă căsătorisem. Cu Irina, evident. De unde înainte nu ştiam cum să plec cât mai repede din văgăuna aceasta, acum mă şi însurasem, ba mai mult, aveam împreună, de aproape un an, şi un copil, o mândreţe de copil. În ultima perioadă de burlăcie, cu ajutorul învăţătorului, îmi amenajasem în ceea ce se numea biroul directorului o cămăruţă, cu toate cele de trebuinţă. Acolo s-a întâmplat, mă înţelegeţi… Nici nu eram căsătoriţi când a rămas însărcinată. Iniţial am chibzuit, în spaima ce ne cuprinsese, că ar fi bine să lepede copilul, undeva, pe ascuns, la vreo moaşă. Ştiţi că pe atunci erau interzise avorturile. Dar după câteva nopţi de nesomn, de chin, de frământări, m-am dus acasă la ea şi am cerut-o, în faţa părinţilor, de soţie. Când am ajuns în pridvorul casei, înainte de a intra, m-a muşcat un afurisit de câine, de pulpa piciorului. Sângeram, simţeam sângele cum îmi curge pe picior, cum îmi năclăieşte ciorapii, pantofii, mă durea, dar n-am zis nimic. O săptămână întreagă am făcut apoi antitetanos, la dispensarul comunal. În fine… Abia apoi au aflat şi bătrânii că biata lor fată rămăsese însărcinată. Cred că viitorul meu socru m-ar fi alergat cu toporul prin sat dacă nu i-aş fi luat fata de nevastă, după ce am necinstit-o. La scurtă vreme am făcut nunta. Am câteva fotografii cu Irina mireasă, uşor tristă şi speriată că lumea ar fi putut băga de seamă că i-a crescut un pic burta. Dar a trecut şi asta, ne-am mutat împreună, iar după ce s-a născut copilul, ascultându-l cum gângurea, văzându-l cum îşi agita picioruşele, cum dădea din mânuţe, am alungat pentru totdeauna coşmarul care revenea amintindu-ne, mustrător, că ne-a putut trece prin cap să-i refuzăm viaţa.

Când m-a văzut cu ditamai cutia de carton în care se afla televizorul cu lămpi, pentru transportul căruia arvunisem din vreme o căruţă, să-l pot aduce din satul învecinat, acolo unde autobuzul îşi avea ultima staţie, soţia şi-a făcut cruce. Bine, s-a enervat de-a dreptul.

Ce-mi trebuie mie televizor când nici măcar curent electric nu aveam în sat?! Uite-aşa, i-am spus, vreau să fiu pregătit. Închiriaserăm o casă, cu două cămăruţe. Una o foloseam ca bucătărie, în cealaltă dormeam noi şi copilul. I-am găsit şi televizorului un loc, lângă perete, pe un dulăpior de haine. După ce i-au trecut nervii că risipisem banii de pomană, a aşezat peste el un milieu, apoi un bibelou şi mi s-a părut că e chiar încântată să-l ştie acolo, să-l privească.

N-o să vă vină să credeţi, cu o lună înaintea Mondialului, aveam curent electric! Aveam prize, ardea becul în casă. Şi, pentru că omisesem un amănunt important, am înjghebat rapid o antenă uriaşă, grea, din fier beton, cu cinci elemenţi, pe care, cu ajutorul câtorva săteni, am ancorat-o lângă casă, pe un par înalt, din brad, tăiat din pădure. Să mai zic că pentru treaba asta am fost nevoit să aduc cu căruţa un electrician şi un aparat de sudură din satul vecin. Buuun, cu sătenii mei de faţă, am legat cablul, am pus televizorul în priză şi… nimic! Nicio lumină, nicio umbră, niciun zumzet n-au dat semne că aparatul s-ar afla în viaţă. N-aveam de ales, am plimbat televizorul cu căruţa până la autobuz, şi de acolo, în oraş, până la centrul de reparaţii. Cu el în braţe, după vreo săptămână, am făcut cale întoarsă. Ajuns acasă, l-am băgat repede în priză. Degeaba, tot nu mergea. Înnebuneam. În oraş, văzusem ecranul luminat, văzusem imaginile care se perindau pe el. Aveam curent electric, aveam antenă, aveam şi televizor, dar uite că nu mergea. Şi Campionatul Mondial bătea la uşă…

Până la urmă, norocul meu, am întâlnit în centrul de comună un depanator ambulant, pe care l-am adus cu şareta poştaşului în sat. Depanatorul avea trei degete ciuntite la mâna dreaptă. Dar, cu toate acestea, şurubelniţa nu-i scăpa din palmă. După câteva ore de chin în care a verificat şi schimbat lămpi, a dezlipit şi lipit circuite, numai el ştie ce-a făcut acolo, ecranul a început să se lumineze. Funcţiona! México ’70 putea să înceapă, îl aşteptasem cu sufletul la gură, împreună cu consătenii mei. La meciurile României n-am avut realmente loc unde să-i aşez pe toţi. Mulţi au rămas în picioare, privind din bucătărie, prin uşa deschisă. Sigur, soţiei nu prea i-a plăcut toată hărmălaia şi înghesuiala aia, mai ales că cel mic se trezea din somn când nici nu te aşteptai şi începea să plângă. Atunci, în cele două camere, se făcea o linişte de mormânt, până adormea la loc. După care iar începeau oftaturile, şuierăturile surde, murmurele…

Meciurile se transmiteau noaptea târziu, veniseră ploile şi

tunetele din vara lui ’70, dar nu ne păsa. Îmi mai aduc aminte că atunci când a înscris Neagu, în meciul cu Cehoslovacia, parcă, era primul nostru gol la Campionat, am crezut că se sparg nu geamurile, ci pereţii. Goool, am strigat cu toţii, ridicându-ne în picioare, care pe unde eram. Ce ne mai păsa nouă de ăl mic?! Ba am avut impresia că se trezea, sărăcuţul, ca şi cum ar fi vrut şi el, în felul lui, să privească, să se bucure… Sau, cel puţin, naiv şi entuziast, şi fericit cum eram pe atunci, aşa mi-ar fi plăcut să cred.

Cam asta e povestea lui. Nu, nu l-am aruncat, l-am luat cu noi în casa asta nouă. Dar tot nu înţeleg de ce vreţi să-l cumpăraţi… A, pentru filmări? Da, am văzut că a sosit o întreagă echipă… Un film? Înţeleg. Foarte frumos că aţi ales satul nostru, o să ne vedem la cinema, poate şi la televizor. Când o să fie gata, sigur. Bine, haideţi că urc după el în pod. O să-l băgăm de curiozitate în priză. Cine ştie, poate mai merge şi azi…

Revoluţia lui Fane Gurău

Pe Fane Gurău, Revoluţia l-a prins în concediu. Tocmai obţinuse de la şeful său direct câteva zile libere de Crăciun. Ba, şi de Revelion. Ştiu şi eu, e cam nasol, sunt ceva probleme la Timişoara, parc-au înnebunit ăia de-acolo, îi spuse acesta, muşcându-şi îndelung buza de sus. Apoi, împingând brusc cu şezutul fotoliul capitonat, se ridică, flutură o mână în vânt şi rosti hotărât, împăcat cu sine şi cu favorul pe care i-l făcea subalternului său: dă-le dracu’, trec ele şi fără tine! Nu? Mă rog, zise Fane Gurău, întinzându-i cererea de concediu, cum credeţi… E mare, bate suta? îl întrebă şeful său, stând aplecat deasupra hârtiei şi adulmecând deja mirosul şuncii proaspete, a cărnii sângerânde şi a cârnaţilor unsuroşi, înveliţi în hârtie de ziar, delicateţuri pe care, imediat după sărbători, Gurău avea să le lase, discret, ca în fiecare an, lângă birou, într-o plasă de rafie. Cel puţin 140! Oho, exclamă şeful, lăsând apăsat pe hârtie cu peniţa stiloului chinezesc un punct după semnătură, o adevărată forţă a naturii, sper să-l pui la pământ… Auzi, de parcă el ar fi Greuceanu!

*

La ţară, unde se ducea, îl aştepta, într-adevăr, un animal mai mult decât dolofan. Şoriciul plesnea pe el, părul prinsese asprimea periei de rădăcină, iar burta, legănându-se ca un burduf plin cu apă, mătura pământul. Prima dată îl văzuse în primăvară, doar ce îl cumpăraseră ai lui din târg. Zburda nebunatic prin curte, scurma în

grădină pământul încă moale, rupea coaja aţoasă a viţei de vie. Îl urmărise îndelung, în timp ce fuma stând aplecat pe capra de lemne: alb, cu o pată neagră pe spinare, ca un inel gros, un porc sănătos şi bine hrănit, pe cât de vlăjgan, la vârsta lui, pe atât de sprinten. Ehe, îi zisese, privindu-l cum rămânea, în faţa lui, cu botul în aer, de parcă ar fi vrut să-şi adulmece, în naivitatea lui, noul stăpân, te zbengui, eşti fericit acum, da' să vezi tu la iarnă…

De câteva zile îl sunaseră ai lui: măi, copile, dacă nu poţi veni, n-avem ce face, chemăm pe altcineva să-l taie, că nu mai putem aştepta, nici să se ţină pe picioare nu mai poate săracu', dacă l-ai vedea… Seara târziu, trăgându-şi plapuma sub bărbie şi ascultând sforăitul uşor al Sabinei, zâmbi mânzeşte: după atâţia ani, părinţii tot „copile" îi spun, de parcă nu i-ar fi ieşit primele fire albe la tâmple, ca nişte pete răzleţe de omăt, şi n-ar avea, la rândul lui, o fetiţă măricică, de opt ani. Închise ochii fericit, mângâiat ca prin vis de palma uşoară a mamei, învăluit de răsuflarea ei caldă pe frunte, legănat de pufăiturile sacadate ale tatii prin somn care spărgeau liniştea încremenită a casei. În locul cearşafului moale şi apretat, se simţi săgetat prin toţi porii de asprimea înviorătoare a albiturii groase din cânepă, jilavă şi cu miros persistent şi proaspăt de leşie. Apoi se lăsă pradă toropelii, poate şi din cauza aerului rânced care se răspândea în valuri de sub plapumă la fiecare smucitură imprevizibilă a Sabinei. Îi era cald femeii sub aşternuturile groase din lână, dormea greu, zbuciumat, bâiguia cuvinte neînţelese, gemea, îşi răsucea, la intervale scurte de timp, de pe o parte pe alta, trupul planturos, zgâlţâind arcurile slăbite ale patului. De aceea, cu riscul de a-şi neglija obligaţiile conjugale, Fane Gurău se ruga să adoarmă primul, dacă nu în timpul în care consoarta îşi desăvârşea în baie întreţinerea intimă a tenului atins iremediabil de riduri, măcar când aceasta, aşezată cuminte cu spatele la el, ofta şi pufăia copilăreşte, căutându-şi somnul. E drept că în noaptea aceea dinaintea plecării se eschivase cumva de la obligaţiile conjugale. După ce îi povesti în pat cum obţinuse zilele libere, cât de mult îl fiersese şeful său direct, Fane Gurău simţi, dintr-odată, sub pijamale, mâna rece a Sabinei. O simţi neplăcut, ca o zgârietură de pisică. Nu, n-avea chef de aşa ceva, gândul lui era departe, acasă, călărind porcul. Aşa că apelă la trucurile ieftine: se simţea obosit, era stors ca o lămâie, mâine trebuie să conducă… Într-un fel, o pedepsea, după ce, în timpul cinei, extaziat de concediul nesperat pe care îl primise, până în 2 ianuarie, nu ca altă dată,

două-trei zile, înaintea Crăciunului, tot pentru tăiatul porcului, Fane avu brusc revelaţia că şi-ar putea petrece cu toţii noaptea dintre ani la ţară, la ai săi. Ar fi ceva nemaipomenit pentru ei, acolo, în casa încălzită cu lemne, în liniştea aia deplină, odihnitoare, poate au noroc să ningă, aşa, ca-n poveşti… Dar bătrânii, ce s-ar mai bucura ei! Ce s-ar mai fi jucat ei cu Sorina, singura lor nepoţică, cum ar mai fi purtat-o ei pe braţe! Iar el, se gândi Gurău, fără s-o spună cu voce tare, s-ar fi uitat ore în şir la cele două canale ruseşti pe care le prindea la televizor, chit că, în afară de „haraşo" şi „spasiba" nu pricepe mai nimic din limba aia pe care o învăţase de mântuială în şcoala generală. Acum patru ani ani construise, după o schemă precisă, pe care i-o dăduse un prieten electronist, o antenă cu foarte mulţi elemenţi, din aluminiu, mici, fixaţi pe o stinghie lungă de mai bine de doi metri. A înălţat antena pe casă şi s-a trezit cu alde Iuri Gagarin pe ecranul televizorului Sirius. Două canale. Unul mergea, ce-i drept, cu purici, dar, oricum, îl puteai privi. Era canalul de la Kiev. Celălalt, care emitea de la Moscova, se recepţiona oglindă. Aici văzuse finala Campionatului Mondial de fotbal din 1986, venise special acasă pentru asta, era într-o duminică sau sâmbătă, parcă. Apoi, finala Campionatului European din '88. De altfel, de fiecare dată când ajungea acasă, după ce televiziunea română îşi încheia programul la ora 22, el rămânea în faţa ecranului, învârtind rotiţa acordului fin, urmărind canalele ruseşti, când pe un canal, când pe altul. Exista, însă, de data aceasta, o mică problemă: televizorul nu funcţiona. Se defectase cum se defectează televizoarele, exact înainte de Revelion. Dar ai lui i-au spus la telefon că vorbiseră deja cu depanatorul din satul învecinat şi acesta le promisese că va veni după Crăciun să-l repare. Sperau să nu fie ceva grav. Sabina, însă, nici n-a vrut să audă de aşa ceva. I-a spus, sec, în timp ce spăla vasele, că ea nu stă atâtea zile în frigul şi în noroaiele ălea. Fane Gurău n-a mai insistat, n-avea rost s-o scoată din sărite, cine ştie cum ar fi reacţionat, poate că, încăpăţânată cum era, n-ar mai fi vrut să stea nici de Crăciun, i-ar fi impus să se întoarcă acasă chiar a doua zi după tăierea porcului, adică tocmai în Ajun.

Imediat după refuzul lui lamentabil, Sabina i-a întors spatele, cu o smucitură care a cutremurat patul. Auzi apoi, la scurtă vreme, sforăitul ei uşor, cadenţat. Fane Gurău nu era nici treaz, dar nici nu dormea. Stătea întins, nemişcat, la perete, cu plapuma strânsă sub bărbie, cu ochii închişi. În mintea lui, un aparat de proiecţie împrăştia

imagini clare, cadre precise, secvenţe inconfundabile, filmate cu mulţi ani în urmă şi reluate în fiecare iarnă, după acelaşi ritual, de pe aceeaşi peliculă neatinsă de timp. Peste nici două zile, el, Fane Gurău, specialist la o mare fabrică din oraş, urma să îmbrace, încă înainte de revărsatul zorilor, salopeta veche, dar curată a tatii, pe care praful şantierelor n-a mai apucat s-o decoloreze, avea să verifice cu degetul tăişul cuţitelor lungi şi sticloase, cu prăsele roşii, prinse în nituri argintii, iar apoi, cu o dibăcie învăţată de la bunicul său care, cât trăise săracu', a pus jos jumătate din porcii satului, avea să călărească animalul imobilizat în curte cu ajutorul câtorva vecini şi, la momentul potrivit, să lovească precis cu vârful cuţitului şi să învârtă lama tăioasă în gâtlejul încordat şi aţos al animalului, să-i simtă jugulara plesnind, sângele fierbinte curgându-i în şuvoaie pe palme şi suflarea ieşindu-i în bolboroseli înfricoşătoare afară. E o tehnică şi aici, explica el mai apoi vecinilor, la un pahar de ţuică, să ştii cum să-i retezi din prima beregata, să nu-l laşi să se chinuie, să nu-ţi baţi joc de el, ciopârţindu-i doar jugulara, nu, să-i tai suflarea de cum ai intrat cu cuţitul, să-i retezi în câteva secunde viaţa, altfel te trezeşti ca tâmpiţii ăia care fugeau prin curte după porc, şi porcul, sculat din morţi, în flăcări, spre şura cu paie… Vecinii râdeau, în timp ce el le turna încă o dată în pahare. De ani de zile, întorcându-se acasă, înaintea Crăciunului, Fane Gurău respecta cu sfinţenie ritualul tăierii porcului. Ce să fac, Fane dragă, oftase maică-sa într-o iarnă, văzându-l aplecat, în curte, peste hălcile de carne aşezate pe o masă, ce să fac dacă taică-tu nu ştie… Te-aş mai chema eu pe tine de la oraş?! Te înşeli, răspunse el, ca şi cum ar fi dezvăluit un mare secret, tata ştie… Eu aşa cred, că ştie, dar îi e milă. Se trezea cu noaptea-n cap, la primul ghiont al Sabinei. Era frig, camera se răcise, trebuia s-aprindă repede focul. Movilea aşchiile, pregătite de cu seară, pe grătarul sobei şi aşeza sub ele un cocean de porumb îmbibat la un capăt în motorină. Acolo scăpăra chibritul, flăcăruia prindea imediat viaţă, apoi putere, răsucindu-se şi învârtejindu-se printre gătejele uscate. Se întorcea în pat şi, nemaiputând dormi, urmărea, reflectată pe pereţi, para focului tremurând în fâşii şi asculta lemnele trosnind sec în soba de teracotă. Părăsea pe vârfuri odaia, nu înainte de a mai arunca două-trei lemne groase în sobă, şi mergea dincolo, în bucătăria de vară, unde ai lui se treziseră deja de mult şi trebăluiau prin camera mică. Mama îi întindea salopeta curată pe care, ascuns într-un colţ, după speteaza canapelei, o trăgea peste hainele de casă. Focul duduia

în sobă, căznindu-se să încălzească apa din oalele mari aşezate pe plită. Acolo strecura şi el un ibric mititel, amesteca într-o cană grosolană din porţelan trei linguriţe de ness şi două de zahăr şi, până când se încălzea apa, îşi aprindea o ţigară pe care o fuma stând pe un scăunel, lângă soba din fontă. Mama îi aducea şi o cană fierbinte cu lapte pe care el o lăsa să se răcească, după care uita de ea. Uita voit, pentru că îl ispiteau, de fapt, şoriciul cald şi proaspăt, bucăţica de carne crudă din urechea porcului, cărniţa dulce din coada animalului. Afară era încă întuneric, albul zăpezii se spălăcise, nu mai scânteia ca peste noapte învăluit în lumina lunii. Fane Gurău făcea câteva mişcări de înviorare prin curte, după care îşi uşura vezica între closetul din lemn şi coteţul păsărilor, stricând somnul orătăniilor care începeau timid să cotcodăcească. Se strecura apoi în cocina porcilor, scărpina uriaşul râtan pe spinare şi-l privea îndelung, de parcă l-ar fi pregătit sufleteşte sau i-ar fi cerut iertare pentru ceea ce urma să-i facă. După câteva minute, vreme în care taică-său aduna de prin vecini ajutoare, intra în coteţ a doua oară, de data aceasta cu o frânghie în mâini, adunată la un capăt într-un nod lăbărţat pe care-l strecura hoţeşte pe unul din picioarele din faţă, care se nimerea, ale animalului. Acesta, speriat, îşi căuta în naivitatea lui scăparea afară, se înghesuia pe uşă şi aşa, împiedicat, bălăngănindu-şi burta imensă, se târa până în mijlocul curţii, acolo unde, de fapt, îşi dorea Gurău să-l aducă. Acum! striga bărbatul, trăgând brusc de sfoară şi punându-şi cu toată puterea un genunchi pe grumazul porcului răsturnat la pământ. În ciuda celor peste o sută de kilograme a căror forţă o punea imediat în mişcare, animalul nu mai avea nicio şansă. Mâini zdravene stăteau încleştate pe el. Cu gesturi rapide, Fane Gurău lua cuţitul lung cu prăsele roşii pe care i-l întindea taică-său, şi-l potrivea în palmă, atingea o clipă cu vârful gâtlejul animalului, ca şi cum ar fi căutat locul potrivit în care să lovească, apoi izbea scurt, fulgerător şi adânc. Sângele cald ţâşnea în acelaşi timp cu urletele de durere înfricoşătoare. Cu ultimele zvârcoliri, animalul părea gata să-i răstoarne, picioarele lui vânjoase sfâşiau aerul, scurmau zăpada îngheţată, aruncau în jur aşchii de gheaţă. La picioarele lui Fane Gurău, lângă gâtul ciopârţit întins peste cizmele de cauciuc, se lăţea o băltoacă vie, sângerie, din care aburii străvezii se ridicau în reflexe roşietice. Îl văzuse de nenumărate ori: tatăl său, exact în momentele acelea, aflat undeva la picioarele din spate ale porcului, întorcea capul, îngrozit, probabil, de vederea sângelui sau de sfâşierile

îngrozitoare ale bietului animal. Îi era milă, credea Fane care, la sfârşit, cerea să i se toarne apă fierbinte peste cuţitul mânjit, se spăla şi el pe mâini, acoperea apoi porcul cu paie şi, până îl termina de pârlit, închina cu vecinii două-trei păhărele de ţuică şi asculta vrăjit şoricul, sub dogoarea flăcărilor, plesnind.

Abia într-un târziu a adormit Fane Gurău, a adormit fericit în noaptea aceea, dinaintea plecării.

*

— N-ai de gând să opreşti radioul ăla sau măcar să-l dai mai încet, să ne putem înţelege?

Sigur, s-o pot auzi cum îmi dă lecţii de şofat… Reuşise să-l scoată din sărite încă de acasă, tot aşteptând ca femeia să se hotărască ce haine să pună în bagaje. Şi acum uite cât e ceasul! Resemnat, bărbatul învârti potenţiometrul aparatului spre stânga. Ce-i drept, nici nu prea aveai ce asculta la radio. Pişcă pedala de acceleraţie şi răsuci brusc volanul.

— Nu te băga! sări de la locul ei Sabina, proptindu-şi picioarele în podeaua maşinii şi apropiindu-şi faţa de parbriz, nu te băga, n-ai vizibilitate!

— Dar de unde ştii tu că n-am, întrebă calm Gurău. Tu nu vezi decât curul remorcii.

— Mi s-a părut că vine ceva din faţă, se justifică femeia, lăsându-se pe speteaza scaunului.

Bărbatul tăcea, n-avea rost să-şi iasă din pepeni. După câteva secunde bune, trecu, într-adevăr o maşină, în sens opus.

— Ai văzut? zise ea victorioasă. Gurău rată depăşirea. Uite-aşa, de minute bune lâncezea în spatele unui tractor a cărui remorcă hodorogită şerpuia, făcea zigzaguri imprevizibile pe şoseaua aproape pustie. Noroc că în prima intersecţie hardughia o coti, din senin, la dreapta, fără să semnalizeze.

În sfârşit, se putea întinde liniştit la drum. Şi s-ar fi întins, dacă n-ar fi văzut, la nici 50 de metri distanţă, cum se lasă bariera, lin, la trecerea de cale ferată.

— Poftim, ghinion! exclamă nervos bărbatul.

Stăteau de minute bune în faţa barierei aşteptând sosirea trenului. Fane Gurău îşi mişca vizibil nervos capul când spre stânga, când spre dreapta, dar nu se vedea nimic, decât şinele lucind în bătaia soarelui.

— Ce vreme, dragă, parc-ar fi primăvară, zise femeia, chinuindu-se să-şi scoată ursoaica pe care, cu un alt gest greoi, i-o întinse fetiţei, pe bancheta din spate. Ia, dragă, foloseşte-o dacă vrei ca pernă. Şi tu mai opreşte căldura aia!

Iritat, bărbatul îşi întinse mâna dreaptă spre bordul maşinii.

— Ce căldură? Nici n-am dat drumul la… Nu mai vine trenul ăsta o dată? Da' chiar nu vine? Fantastic, ăştia lasă bariera cu o jumătate de oră înainte… Cât e ceasul?

— La ora asta trece personalul de Oradea.

— Ia uite, mersul trenurilor! Şi dacă ai ştiut, de ce n-ai zis, o luam pe dincolo.

— M-am gândit că întârzie.

— Păi, întârzie, nu vezi că întârzie? Trenu' mă-sii! Acum când suntem mai gră…

Dar nu apucă să-şi ducă vorba la capăt, pentru că din depărtare se auzi un şuierat prelung, iar în scurt timp, prin faţa lor, treceau, clătinându-se, vagoanele de-un albastru spălăcit ale trenului. De la geamul deschis al unui compartiment cineva le făcu, în goană, cu mâna celor trei. Abia când coada şerpuitoare a trenului nu mai putea fi nici măcar zărită, bariera se ridică alene.

Părăsise deja oraşul, şoseaua era dreaptă, uscată şi aproape pustie. Prin parbriz, razele soarelui se reflectau neaşteptat, incredibil de calde pentru acel sfârşit de decembrie. Radioul bâzâia încet, nu-l asculta nimeni.

— Nu ţi se pare că miroase a benzină? se pomeni întrebând Sabina. Nu, lui Fane Gurău nu i se părea, ce benzină? Conducea de aproape o jumătate de oră şi nu avea în nări decât mirosul cărnii crude, aburinde, proaspăt despicate. Şi nu torsul monoton al motorului îi răsuna în urechi, ci părul aspru şi şoricul gros plesnind sub vâlvătaia dogoritoare a baloţilor de paie. Porcul lor, el îl va tăia, ca-n fiecare an, şi tot el îl va despica, va porţiona fleicile de carne şi costiţele, va săra slănina, va topi untura, va prepara toba, cârnaţii, caltaboşii, călbaşii…

— Mie nu-mi miroase decât a şoric, a şoric proaspăt! zise Fane râzând.

— Mda, nici că există plăcere mai mare pentru tine, dacă nu cumva e singura.

— Hai, dragă, nu te supăra, aseară nu-mi era capul acolo…

— Dar n-am zis, dragă, nimic…

Fane Gurău înghiți ironia și se afundă și mai mult în scaunul lui de șofer. Sabina căuta ceva, nici ea nu știa ce, prin torpedoul mașinii. Apoi, îl întrebă, fără să-și ridice privirile din deschizătura bordului unde agita cu mâna câteva lucruri inutile, cum a fost cu Trifoi. Întreba numai așa, să se afle în treabă. Nu i-a spus aseară cum a fost? Dar nu-l costa nimic să reia povestea. S-o mai condimenteze, eventual. Să-i facă pe plac Sabinei. Cum să fie? Când a intrat la el în birou, după ce l-a lăsat să aștepte vreo zece minute, zice că nu știu, nu știu, to'așu Gurău, că sunt niște probleme pe la Timișoara, poate ai auzit și tu… Păi, ce treabă am eu cu problemele tale? Tu du-te, eventual, la Timișoara și rezolvă-le, eu mă duc să tai porcu' și ne vedem pe urmă. Ce-are a face Timișoara cu…? Hai, tovarășu' director, poimâine e Ajunul Crăciunului, ce naiba mă fac? Că n-are cine-l tăia… Și s-a gândit așa, minute bune, de m-a fiert. Și zice: bine, to ar șu Gurău, ești liber, ești liber până în 2 ianuarie, du-te! Oho, până în 2 ianuarie! Nu-i venea să creadă. Așa că după Revelion va trebui să se prezinte cu sacoșa la el. Atunci o să-l primească la prima oră și o să-i spună salivând: nu trebuia, to ar șu Gurău, nu trebuia… Ei, nu trebuia pe dracu'! Pe urmă, o să-l sune a doua zi în birou, ca-n fiecare an: felicitări, to ar șu! Și eu o să mă fac că nu pricep. Ei, to ar șu Gurău, to ar șu Gurău… Cârnații! O minunăție! Slăninuța fiartă! Și caltaboșii! Nu mai vorbesc de jumări… Și tovarășa Anișoara a lăudat produsele.

Tolănită în scaunul ei, privind impasibil în față, Sabina tresări și întrebă, din pură curiozitate feminină, cine-i tovarășa Anișoara.

— Amanta, zise sec bărbatul.

— Cum amanta?

Gurău își desprinse palma de pe volan și făcu un gest scurt, cu mâna în aer, a lehamite.

— Hai, măi, Sabina, nevastă-sa, cine să fie? Are ăsta amantă?!

Femeii, însă, nu-i dispăruse mirarea sinceră de pe chip.

— Păi, și-atunci, de ce-i zice „tovarășa"?

— Dacă e și ea tovarășă!

O vreme nu și-au mai spus nimic. Radioul torcea în surdină. Fane Gurău și-ar fi aprins o țigară, dar soția îi interzisese cu desăvârșire să fumeze în mașină, în prezența fetiței care acum se întinsese pe bancheta din spate, cu ursoaica mamei pe post de pernă. Se apropiau de jumătatea drumului. Gurău își luă inima în dinți.

— Auzi, tot nu înțeleg de ce nu vrei…

Femeia se prefăcu că nu înţelege despre ce este vorba.

— Ştii tu, cu Revelionul… plusă bărbatul, întorcându-şi capul spre ea.

— Ai grijă la drum!

Avea. Şoseaua era goală, parcă toate maşinile intraseră în pământ. Abia într-un târziu, Sabina răspunse iritată.

— Doar n-o să-mi petrec Revelionul la ai tăi! Ţi-am spus şi aseară…

Şi, în fond, ce era atât de rău în asta? O să moară? Femeia nu ezită să spună că da, o să moară. Şi, de altfel, nici nu aveau haine pentru atâtea zile. Gurău se scărpină în creştetul capului, întrebându-se la ce le-or fi trebuind atâtea haine. Se oferi apoi să mai facă un drum cu maşina, după încă un rând de îmbrăcăminte. Păi, sigur, aveau bani de aruncat pe benzină! Dacă găseau pe undeva benzină… Şi-apoi, ca ce chestie să stea ei acolo de Revelion? Adică alţii petrec la restaurant, şi ei stau la ţară. Ca nu cumva s-o irite, Fane nu îndrăzni să-i aducă aminte că au petrecut şi ei (ca dracu', se gândi) anul trecut, la cantina întreprinderii. Nici să nu se gândească, în a doua zi de Crăciun se vor întoarce, fără discuţii. Oricum, şi cele câteva zile le va suporta cu greu.

— Nici nu vreau să mă gândesc ce frig e dimineaţa în camera aia…

Gurău se abţinu cu greu să nu ridice tonul.

— Că la noi e al dracu' de cald, ce să zic… Acolo e căldurică, mami, lângă teracotă! Mă trezesc dimineaţa, aprind focul, ţi-aduc cafeluţa!

De data aceasta femeia râse zeflemitor. Dacă se apuca de băut vin seara, se mai şi trezea Fane Gurău să aprindă focul în cameră! Cât despre cafeluţă… Pufni pe nas. Degeaba se jură Fane că de data asta n-o să bea.

— Mă faci să râd! Şi noroiul ăla, niciun strop de zăpadă, parcă văd ce dezastru o să fie şi la Crăciunu' ăsta. Trebuie să mergi cu cizmele de cauciuc la budă.

Cu degetele mâinii stângi, Gurău îşi scărpină din inerţie palma cealaltă, se foi de câteva ori în scaun, îşi eliberă un pic centura de siguranţă care, avea impresia, a început dintr-odată să-l strângă, privi scurt chipul imobil al soţiei care se contura în profil, scoţându-i în evidenţă nasul arcuit, colţul lăsat al buzelor şi guşa cărnoasă, avu

câteva ezitări, apoi vorbi ca şi cum ar fi aruncat chiar atunci ultimul as pe bordul maşinii.

— Şi-apoi ştii că acolo ne puteam uita şi la ruşi. Două canale! Două!

Dar argumentul n-o impresionă câtuşi de puţin pe doamna Gurău.

— Ce să-ţi spun?! Nu mai pot eu de ruşii tăi. După care se întoarse imediat spre bărbat, cu aerul că tocmai l-a prins cu o carte falsă.

— Şi n-ai zis că televizorul e defect?

— Păi, e stricat, da, dar până la Anul Nou îl repară.

— Deci n-o să avem televizor de Crăciun, oftă Sabina.

— De Crăciun? Ce să faci cu televizorul de Crăciun? Şi ai la ce să te uiţi…

— La ruşii tăi, de exemplu… Mai vedeam seara un film, nu muream de plictiseală.

— Dar până la Revelion îl repară. Sigur!

— Fane, nu mergem şi gata, nu mai insista, rosti hotărât femeia.

Gata, chiar nu mai avea rost să insiste, se obosea degeaba. Dacă nu i-ar fi umplut ai lui frigiderul Arctic cu un porc întreg, mă rog, trei sferturi din el, era convins că nici de Crăciun n-ar fi venit, în noroaiele ălea. În frigul ăla. Fane Gurău amuţi, apăsând tot mai tare pe acceleraţie. Femeia i-a ordonat imediat s-o lase mai moale, dar el i-a arătat cu degetul cadranul vitezometrului: nu avea nici 75!

— Aveai aproape o sută!

— Cum să am, măi, o sută? Prind eu suta cu hardughia asta?!

— Nu ştiu, dar ai putea să mergi mai încet pe hârtoapele ăstea.

— Ce hârtoape, unde vezi tu hârtoape? întrebă tot mai nervos bărbatul, arătând cu mâna spre parbriz şi, prin el, înspre şoseaua asfaltată, peticită, denivelată.

— Nu ştiu, dar aşa ne scuturi… Şoferul se bâţâi în scaun şi zise îngânând-o:

— Cum vă scutur?

— Nu ştiu, aşa… Ţi-am zis să mergi mai încet.

Gurău era gata să riposteze, dar din spate se auzi vocea fetiţei:

— Hai, măi, tati, terminaţi!

Automobilul şerpuia nestingherit pe şoseaua cenuşie, era undeva între localităţi, niciun strop de zăpadă nu se zărea pe dealurile

golaşe din jur, iarba era uscată, pomii pricăjiţi pe marginea drumului. În lunetă, un căţeluş din pluş îşi mişca ritmic căpşorul, în mersul maşinii. Fane Gurău îi surprinse o clipă zvâcnirile în oglinda retrovizoare, după care privirea i se opri pe o bornă kilometrică ştearsă de intemperii, căzută într-o rână. Sabina mormăi ceva, adâncită cum era în scaunul îmbrăcat în husă din lână, apoi se aplecă cu greu, din pricina gabaritului, şi răsuci spre dreapta potenţiometrul radioului. Muzica patriotică ne mai lipsea, se enervă în gând bărbatul, atent la un Trabant pe care-l ajunsese din urmă. Cu un mers poticnit şi înşelător, maşina rula, fără să-i pese, dincolo de axul drumului.

— Ce cretin! izbucni Fane. Rulează, măi, în pătrăţica ta. Merge ca pişatul boului. Dă-te, măi, tovarăşe, mai la dreapta! Uite cât e de mic şi nu-i ajunge şoseaua!

Puţin îi păsa şoferului din faţă de tatonările Daciei. Ba chiar, la un moment dat, Fane Gurău avu impresia că de dincolo i se face cu mâna, adică: hai, circulă, circulă, depăşeşte-mă! Păi, cum să-l depăşească, dacă maşina, chiar şi aşa mică cum era, circula pe mijlocul şoselei şi nici măcar nu mergea drept?

— Ăsta-i nebun… Şi mai închide radioul ălci că m-am săturat! Partidul, Ceauşescu, România… Partidul, Ceauşescu, România, altceva n-au în program, se răsti de-a binelea Gurău, cu mâinile pe volan, concentrat să găsească portiţa prin care ar fi putut depăşi Trabantul bezmetic.

— Pe mine nu mă deranjează, spuse calm Sabina.

— Cum nu te deranjează?

Uite-aşa, nu o deranja. Contrariat, bărbatul apucă să întrebe: păi, şi înainte de ce te-a deranjat? prinse un culoar liber, se angajă în depăşire, şi de data aceasta soţia nu mai comentă nimic. Răsuflând uşurat, se puse în stăpânire pe sensul de mers şi călcă, o dată în plus, acceleraţia. În locul aşteptatelor apostrofări ale soţiei, auzi în difuzor: „Aici Bucureşti, România! Transmitem un comunicat important pentru ţară!”. Ei, asta era prea mult! îşi duse imediat mâna înspre butoanele radioului, hotărât să întrerupă o dată pentru totdeauna gălăgia asta inutilă şi sâcâietoare. Dar degetele îi paralizară când auzi vocea isterică a Sabinei:

— Fane, dă-i mai tare!

Grozav, el voia să oprească bâzâitul ăsta supărător, şi nevastă-sa îi cere urlând să-l dea mai tare!

— Dă-i mai tare, Fane, strigă Sabina, îndreptându-şi ea însăşi ambele mâini şi întreg corpul înspre bietul aparat de radio, de parcă ar fi vrut să-l scoată cu măruntaie cu tot din burta maşinii.

— Ţi-o fi dor de teatru, de vreo piesă cu insurecţia, ceva, se maimuţări Gurău.

— Ce insurecţie, Fane? Ascultă, ascultă! strigă Sabina, dând mâna bărbatului la o parte şi răsucind ea însăşi butonul de volum al aparatului.

În sfârşit, Fane Gurău îşi concentră atenţia la vorbele precipitate, răstite, la fel ca ale neveste-sii, care curgeau în şuvoi şi, aparent, fără nicio noimă, din difuzor.

— A căzut Ceauşescu!

Dacă n-ar fi fost atât de masivă, atât de greoaie, dac-ar fi fost ceva mai sprintenă, Sabina ar fi spart cu siguranţă plafonul maşinii, îşi spuse Gurău. I-ar fi ieşit capul dincolo, cu gât cu tot, ca un girofar. Apoi, se trezi bălmăjind:

— Cum dracu' să cadă Ceauşescu?

Soţia îi răspunse că dictatorul fugise cu elicopterul, nu aude ce zic ăia acolo? E Revoluţie!

— Cum să cadă, măi, Ceauşescu? Cum să fugă?

Tot mai atent la vocile care se îngrămădeau la microfon, Fane Gurău uită cu totul de pedalele automobilului, palmele abia dacă-i atingeau volanul căptuşit şi el cu un inel de lână gălbuie. Maşina lunecă o vreme din inerţie, după care, pierzând din viteză, se poticni, scuturându-i abia acum cu adevărat pe cei trei, bolborosi ceva din încheieturi şi se opri. Şoferul deschise repede portiera şi, în mijlocul şoselei, se pomeni ţopăind. Din urmă se apropia leneş Trabantul pe care doar ce-l depăşise. Fane Gurău, cu mâinile ridicate, porni alergând spre el. Şoferul micuţei maşini frână repede şi trase pe dreapta. Apoi deschise portiera şi ieşi afară, întâmpinându-l pe Gurău.

— Ce e tovarăşu', s-a terminat benzina? Eu ştiţi că… zise el, arătând cu mâna spre Trabant. Bărbatul era scund, subţirel, purta un costum gri, cam larg, în deschizătura căruia spânzura nodul strâmb al caravatei. Apropiindu-se la câţiva paşi, Fane începu să urle:

— A căzut Ceauşescu, tovarăşu'! Cuvintele îl plesniră de-a dreptul peste faţă pe şoferul Trabantului.

— Tovarăşe, tovarăşe, ce ai? întrebă el speriat, făcând câţiva paşi înapoi.

Dar Fane Gurău era extaziat, continua să strige, iar când fu la numai un pas depărtare, îşi întinse mâinile, gata să-l îmbrăţişeze pe cetăţeanul necunoscut. Acesta, anticipând pericolul, făcu o piruetă şi, micuţ cum era, se strecură numaidecât în pântecul strâmt al maşinii, trântind cu forţă portiera. Gurău se aplecă spre geam.

— A fugit Ceauşescu! Au zis la radio! Alo, e Revoluţie, tovarăşe! A căzut…

Şoferul Trabantului ţinea cu ambele mâini mânerul portierei. Brusc, Fane Gurău ocoli prin faţă maşina şi se opri lângă cealaltă uşă. De pe speteaza scaunului se iţea un coc imens. Cu degetele îndoite, bărbatul bătu de câteva ori în geam.

— Tovarăşa! Alo, tovarăşă scumpă! A căzut Ceauşescu! A fugit cu elicopterul!

Femeia, însă, nu-i acordă nicio atenţie, privea impasibilă în faţă.

— Fane, hai, dragă, o dată, că vreau să prindem şi la televizor!

Vocea Sabinei, aruncată prin deschizătura portierei, îl urni, în sfârşit, pe Gurău. Alergă într-un suflet spre maşină. Cum adică şi la televizor? Nici nu apucă să se aşeze pe scaun când fu luat în primire.

— Da’ ce-ai căutat la ăia?

Ridică din umeri: de fapt, nu ştia nici el prea bine ce-a căutat. Apoi vorbi precipitat:

— Chiar se dă? Se dă la televizor?

— Da’ porneşte o dată maşina, că se dă, au zis la radio! Revoluţionarii… revoluţionarii au ocupat televiziunea, se dă în direct!

Fane Gurău apucă numaidecât cu degetele lui butucănoase cheia lăsată în contact şi, tocmai când s-o răsucească, rămase năuc, descumpănit, privind în gol, pe geamul însorit al maşinii. Apoi, murmură, ca pentru sine:

— Dar ai mei au televizorul defect…

Nefericirea

— Auzi, dragă, ce-o fi aia nefericirea, cum e să fii nefericit?

Tanti Florica îşi vizita vechea prietenă, Maria. Se ştiu de-o viaţă, învăţaseră în aceeaşi şcoală, munciseră până la pensie în aceeaşi fabrică şi, dacă pe vremuri stăteau în acelaşi bloc, uşă lângă uşă, bătrâneţile le-au găsit pe fiecare în alt colţ al oraşului. Aşa s-au rânduit lucrurile. Se aşezaseră temeinic în două fotolii atinse binişor de vreme. Pe măsuţa dintre ele, ceştile de cafea mai păstrau doar zaţul. Pe ecranul televizorului alb-negru se derulau imaginile proaspete ale

„Actualităţilor”. „Da’ ce târziu e dragă!”, zisese acum câteva minute tanti Florica. Dar nu se ridicase de pe fotoliu, cum că ar vrea să plece.

— Nu ştiu ce să zic, dar parcă noi nici n-am avut timp să fim nefericite. Sau poate că n-am ştiut ce-i aia…

— Dumnezeu ştie. Da’ ce-ţi veni?

— Ştiu eu… Mă gândeam la fiu-meu, îl tot văd posomorât şi dus pe gânduri, cu ochii pironiţi în tavan de parcă ar vrea să-l spargă sau să se agaţe de el. L-am întrebat: ce-ai măi, băiatule, stai aşa şi nu zici nimic. Stau şi eu aşa… Măi, tu ai ceva. N-am nimic mamă, n-am nimic. Auzi, îi zic, nu mă păcăleşti tu pe mine, te ştiu ca pe Tatăl Nostru, mie să-mi spui ce ai, văd eu că te roade ceva. Azi aşa, mâine aşa. Adică să nu-i spui tu mamei tale ce te doare?! Mâine-poimâine îmi pui crucea la cap şi… Zice: sunt nefericit, mamă, nefericit. Cum eşti? Mă gândeam că are o problemă serioasă, şi când colo el era… El avea gărgăuni la cap. Am zis să-l mai iscodesc: măi, băiatule, te-ai certat cu Adela, nu-ţi mai place de ea?

— Mircea să se certe cu Adela? Doamne, iartă-mă…

— Se înţeleg, nu era de asta. Măi, zic, casă ai, copii frumoşi ai, maşină ai, serviciu bun ai, soţie frumoasă şi deşteaptă ai, vă-nţelegeţi bine… Ce-ţi mai trebuie? Am muncit o viaţă să te văd unde eşti şi acum îmi spui că eşti nu ştiu cum. Degeaba, arată ca o râmă, Doamne, iartă-mă! Când râde şi el, parcă se forţează, prin casă abia se mişcă, vine de la serviciu, mănâncă, stă în pat, nici nu doarme, nici nu se uită la televizor, cu ăia mici abia vorbeşte. Şi ieri mi-a zis: mamă, sunt, aşa, nefericit, nu ştiu cum să-ţi explic, nu poţi tu să înţelegi. Auzi la el! Mi se rupe sufletul. Ce-l poate măcina în halul ăsta? Of, of… Mai bine de tine, Marie, că nu ai copii.

— Vai de capul meu! Să stai aşa singură, a nimănui, să n-ai tu pe nimeni cu care să schimbi o vorbă… Am fost ieri prin cimitir, ţi-am zis? Mi-am dus crucea. M-a ajutat nepotul ăla al meu, de departe. Singurul pe care-l am. El e din ăsta, cum îi zice, sculptor. El a făcut crucea, are un atelier. Şi când am fost s-o văd, zice: mătuşă, să trec şi anu’? Anul naşterii? Păi, sigur, să-l treci. Nu, nu ăla, zice el, ăla de după liniuţă… Ei, ai vrea tu, nepoate, că ştii că toate-ţi rămân ţie, tot ce-am agonisit o viaţă, că pe altcineva nu am. Mai ai un pic de răbdare. Of, of! Acum crucea e-n cimitir, mă aşteaptă…

Aproape în acelaşi timp, tanti Florica şi tanti Maria şi-au ridicat de pe măsuţă ceştile de cafea. Şi aproape în acelaşi timp au constatat că

pe fundul ceşcuţelor ciobite uşor n-a mai rămas decât zaţul. De undeva s-a auzit hârâitul unui tramvai. Apoi sunetul sec al liftului oprit la etaj. Câteva glasuri de copii. Pe ecranul televizorului alb-negru se derulau ultimele imagini ale buletinului meteo.

— E rece caloriferul ăsta ca pe vremea răposatului. Îngheţăm aici. Aş lăsa gazul să meargă, dar într-o seară l-am uitat aprins şi dimineaţă, când m-am trezit, era să-mi stea inima-n loc.

— Nici la noi în cartier nu dau căldură numai cu ţârâita.

— Şi s-a scumpit gazul, ce s-a mai scumpit! Degeaba ne mai dau şase mii la pensie…

— Ce să faci cu ele? Că şi curentul electric s-a scumpit. Nu le mai pasă de noi, ne lasă să murim…

O vreme cele două bătrâne nu şi-au mai spus nimic. Apoi, de pe palier a răzbătut zgomotul sec al unei uşi trântite cu forţă.

— Ai fost pe la Elena? Am auzit că vor s-o evacueze. Biata de ea, unde-o să se ducă?

— Am fost. Plânge, săraca. Cum să plece din casa ei în care a trăit o viaţă? Cică urmaşii fostului proprietar au câştigat în instanţă. Şi ea ce-o să se facă? Mi-a spus că s-a dus Anişoara…

— Anişoara? Cum, Doamne, iartă-mă? Nu era mai tânără decât noi?

— Cu un an sau doi. S-a pornit să-şi plătească abonamentul la televizor şi a alunecat săraca pe gheaţă. S-a lovit la cap, că altfel nu-mi explic. Când s-o ridice un domn era aproape moartă. Şi nu s-a găsit o maşină s-o ducă repede la spital… Pe urmă, n-a mai vrut nimeni să urce o moartă în maşină. A stat aşa vreun ceas până să vină Salvarea, rezemată de un stâlp.

— Doamne, Doamne…

— Dar de Aurel ai aflat? îl mai ţii minte?

— Da’ cum să nu?! Că doar nu…

— Da, dragă. Acum două sau trei săptămâni. Dimineaţă la opt a curăţat zăpada din faţa blocului şi la unsprezece… S-a pus să se odihnească un pic. Bine de el, nici n-a ştiut că moare. Poate c-om avea şi noi parte de una uşoară.

Tanti Florica şi tanti Maria oftează aproape în acelaşi timp, ştergându-şi cu colţul batistelor ochelarii.

— Cum ni s-a dus viaţa, Marie… Parcă numai ieri…

— Numai ieri, da… Şi astăzi suntem mai mulţi în pământ, decât

în viaţă.

Ecranul televizorului alb-negru cu lămpi era ocupat de ciocolata „Milano”. Apoi de guma de mestecat „Orbit”, fără zahăr.

— Parcă miroase a ţigări. Nu ţi se pare?

— Miroase, da, lasă-mă, că nu mai scap de asta… E vecinul de vizavi, iar a fumat pe hol, că nu-l lasă nevastă-sa în casă. Şi i-am spus că intră fumul pe sub uşă şi-mi împute casa.

— Păi, să iasă, dragă, afară!

Tanti Maria dă uşor din mână, a lehamite. Prietena ei se ridică cu greu din fotoliul ros de vreme. Gazda ia de pe măsuţă ceştile de cafea şi întreabă numai aşa, într-o doară: mai vrei una? În loc de răspuns, tanti Florica, îmbrăcându-şi deja cojocelul învechit, întreabă, tot aşa, într-o doară: la ora asta?

— Pleci?

— Mă duc, Marie, că-i târziu. Mâine trebuie să trec pe la băiat, să văd de nepoţi. Poate aflu şi eu ce e nefericirea.

— Bine. Să mai vii pe la mine. Că-s singură…

Bilete de papagal

De câte ori se enerva, simţea nevoia imperioasă să urineze. Bărbatul ieşi val-vârtej din casă, trântind uşa, străbătu în fugă curtea, se rezemă cu o mână de closetul din lemn, iar cu cealaltă umblă grăbit la prohabul pantalonilor. Icnind, stătu aşa preţ de două minute, slobozind câţiva stropi gălbui, anemici. Ce treabă avea nevastă-sa că pleacă el la Cluj? Care era problema ei? Ce o deranja? Se trezise cu noaptea-n cap, aprinsese focul în bucătărie, pregătise două găleţi cu lături pe care le deşertase în troaca porcilor, eliberă din coteţ orătăniile cărora le aruncă un lighean plin cu boabe de porumb, să le prisosească, încălzise apa, se spălase pe sub braţ pe când ea încă moţăia, privindu-l din când în când pe sub gene şi neîndrăznind încă să-i vorbească, se îmbrăcase în hainele bune. Mă rog, nu hrănise câinele, care i se gudură printre picioare, încă de când ieşise prima dată afară, în izmene, la revărsatul zorilor, dar ăstuia putea şi ea să-i arunce un os, acolo, mai ales într-un caz ca acesta când el se grăbea să prindă autobuzul de Cluj. Şi doar îi spusese decuseară. Carvasăzică crezuse că glumeşte. Şi acum, hodoronc-tronc, că ce caută dumnealui la Cluj?! Ce treabă avea el acolo? Adevărul că niciuna, îi căşunase şi lui aşa, i se năzărise, i se făcuse pur şi simplu dor de oraşul ăsta prin care nu mai călcase de câţiva ani buni. Voia să vadă şi el cum arată oraşul

după Revoluţie. Pesemne că în aproape trei trebuie să se fi schimbat şi el, să nici nu-l mai recunoşti. Uite-aşa. Dar nu-i spusese toate acestea femeii. Zisese doar că vrea el să meargă neapărat până la Cluj. La care ea se răţoise: adică de ce n-ar merge dumnealui la Zalău, dacă tot i-a venit, aşa, dintr-odată, pofta de plimbare?! La Zalău ar putea trece şi pe la fie-sa, i-ar mai duce câte ceva de pe-acasă. Într-un minut ar putea tăia un pui. Lasă că vine ea sâmbătă acasă şi poate căra, dacă doreşte, tot către ţul. Apoi se lumină brusc: femeie, trebuie să cumpăr nişte piroane şi nişte cuie speciale, de mărimi diferite, să repar şindrila casei şi să prind loabele în coteţul porcilor. Drept vorbind, nici prin gând nu-i trecea să se apuce de şindrila putrezită a casei, dar, la nevoie, de ochii lumii, adică de ochii ei, două-trei piroane ar putea bate în podelele desprinse din coteţul porcilor. Şi ce, la Zalău nu se găsesc piroane? îl înţepase ea, punându-şi mâinile în şold. Ba piroane poate că sunt, zisese el străduindu-se să pară calm, dar cuie din ălea speciale nu prea cred… Nu sunt cuie la Zalău? Ba sunt, dar nu speciale. Mă crezi proastă? Păi, eşti, dacă tu crezi că pot să fie cuie din ălea speciale la Zalău! Altfel ar fi pe toate drumurile, doamne fute-le cuie! Clujul e Cluj, se răsti el, numai acolo sunt cuie din ăstea… – nu le mai spusese speciale, dar îşi îndoise degetul arătător de la mâna dreaptă. Ea îl îngânase, zeflemitor: cuie speciale, ce să zic… Şi atunci, enervat de-a binelea, simţise brusc nevoia să urineze.

Îşi scuturã inutil de câteva ori bucata de carne flască, se încheie la nasturi şi, privindu-şi cesul butucănos de pe mână, tăie cu paşi vioi în diagonală curtea şi se întoarse în casă de unde nu mai avea de luat decât două lucruri: pălăria şi sacoşa verzuie din rafie. Şi-ar mai fi luat şi „la revedere" de la nevastă-sa, dar reuşise să-l enerveze. Când să iasă pe uşă, femeia nu se răbdă şi-l mai şfichiui o dată: da' pe mine nu mă întrebi dacă am nevoie de ceva de pe-acolo, poate că-mi trebuie şi mie ceva special de la Cluj… Lasă, zise el înainte să închidă uşa, lasă că le iei de la Zalău, că sunt şi pe-acolo. În plus, o mai vezi şi pe fie-ta… Îi duci un pui. În faţa porţii de fier a curţii, femeia îl ajunse din urmă: stai, măi omule, să-ţi aranjez pălăria, cum te duci aşa? Da' ce dracu' are pălăria? se răstise el din mers. Mâna femeii, însă, reuşi să i-o îndrepte un pic şi să i-o împingă mai înspre frunte. E şi cam veche, zise ea. Închise apoi poarta, bălmăji într-o doară un „hai, c-am plecat" şi o luă grăbit spre centrul satului, spre staţia de autobuz. Pe drum se întâlni cu câţiva săteni care duceau laptele la centrul de colectare şi care-l întrebară

curioşi că nu se duce aşa gătit? La Zalău, răspunse el.

*

În autobuzul hodorogit care opri în faţa magazinului sătesc şi a bufetului, la doi paşi de clădirea şcolii, bărbatul nu găsi niciun loc liber, de la Jibou încoace se ocupară toate scaunele, inclusiv cele din spate, evitate, de obicei din cauza hurducăturilor şi a mirosului înţepător de motorină arsă, de gaze de eşapament. Asta e, rămase pe culoar, undeva mai în faţă, sprijinindu-şi dosul de speteaza unui scaun cu muşamaua zdrenţuită. Niciun tânăr dintre cei câţiva care se prefăceau că dorm chirciţi pe banchete nu se sinchisi să-i cedeze locul. Ei, ce mai conta, că doar nu era să-l tragă pe vreunul din ei de guler, important era că se află în autobuz şi că într-o oră şi jumătate avea să ajungă în autogara din Cluj, loc în care sosise şi din care plecase de sute – ce zice el de sute?! –, de mii de ori pe vremea când trudea pe şantierele din zonă. Ultima dată, îşi aduse aminte, a văzut Clujul acum şase, ba nu, cinci ani, imediat după ce se pensionase, mânat de nevoia unor acte care lipseau din pricini nelămurite la dosar. Dar atunci îl vizitase în fugă şi îşi luase „la revedere" de la marele oraş, convins fiind că n-o să-l mai revadă prea curând. Dar uite că acum, aşa, dintr-odată, i se făcuse dor. Venise Revoluţia, se schimbase ţara, de bună seamă că nici Clujul nu bătuse pasul pe loc. Adevărul este că îi plăcuse întotdeauna oraşul acesta nesfârşit, cu clădirile lui istorice grandioase, impunătoare, severe care, numai privindu-le te făceau să te simţi mic şi neimportant (dar sentimentul acesta i s-a strecurat nemilos în suflet abia încoace, înspre ultimii ani, când îi era tot mai limpede că el va părăsi în curând Clujul, şi nu doar Clujul, că vă părăsi de-a dreptul şi pentru totdeauna lumea aceasta şi că ele, clădirile, vor rămâne tot acolo, la fel de impunătoare pentru alţi ochi, pentru alte priviri; până atunci se uitase la ele ca la nişte clădiri acolo, ce-i drept, ceva mai răsărite, ceva mai altfel decât blocurile pe care le construia el; în plus, luat de valul tinereţii, i se părea că are oraşul la picioare, că-i devenise pur şi simplu familiar, călcându-l zi de zi, stradă cu stradă, cartier după cartier şi numai peregrinările prin centrul vechi al oraşului, răşchirat, labirintic, pe cât de tainic, pe atât de semeţ, îi şopteau perfid, umilindu-l, că ceva îi scăpa, că ceva îl stingherea, că nu se află chiar la locul lui, în rostul lui). Îi plăceau cartierele răsfirate pe dealurile din jur pe care, altă dată, nici n-ai fi putut gândi că s-ar putea înălţa blocuri de zece etaje, cartiere întregi în care ar fi încăput de trei ori populaţia Zalăului. Ce zice el de

trei ori?! De şapte ori! Nu putea uita graba cu care cohorte de oameni năvăliseră în blocurile proaspăt ridicate (se ocupau apartamente la parter când plafonul blocului nici nu fusese turnat), entuziasmul cu care cărau după ei geamantane şi desage, găini şi raţe, ba şi purcei, pe ici, pe colo, închipuindu-şi în naivitatea lor de ţărani că i-ar putea creşte pe lângă blocurile de care se lăsaseră înghiţiţi fără păreri de rău, neştiind ce avea să îi aştepte. Noii orăşeni învăţară încet-încet să tragă apa la closet şi să se afunde în apa caldă din căzile de fontă. Dacă ar fi să judece drept, câteva dintre etajele nesfârşitelor blocuri ar trebui să-i aparţină, pentru că el le ridicase, cu mâinile lui, cărămidă cu cărămidă, găleţi de ciment după găleţi de ciment, zid după zid. Dar uite că el nu s-a ales nici măcar cu o amărâtă de garsonieră de 25 de metri pătraţi… Îi plăcea zarva oraşului, lumea pestriţă şi, în general, tânără care împânzea zonele centrale, înveselindu-le cu larma ei nepăsătoare. Şi-i mai plăceau, desigur, restaurantele luminoase şi fastuoase, în care rareori îndrăznise să intre, dar mai ales crâşmele de cartier unde, împreună cu tovarăşii lui, înainte de somnul izbăvitor din barăci, vărsase în pântece, arzându-l, se gândi, cam o tonă, hai, nu chiar o tonă, sute de litri de răchie şi vodcă, de rom şi coniac ieftin, stinse cu cisterne întregi de bere. Vizitase de câteva ori Grădina Botanică, lâncezise ore în şir pe băncile din Parcul Mare, nu de puţine ori, mai ales în anii tinereţii, însoţit de câte o domnişoară venită şi ea de curând în oraş să muncească, băuse bere la Boema, la Casino, se plimbase cu barca pe lacul de la Chios, făcuse îndelungi promenade pe malul Someşului, urcase deseori sus, la Cetăţuie, de unde oraşul se vedea ca-n palmă, nesfârşite halbe de bere îi udaseră gâtlejul la Broasca Verde, acolo unde se nimerea să aştepte autobuzul spre casă, intrase, cam rar, ce-i drept, şi în bisericile oraşului, în special în cea maiestuoasă din centru, biserica romano-catolică, unde îi plăcea să asculte, stând în picioare, la intrare, sunetul maiestuos de orgă, construise Şapca lui Ceauşescu, cum i se spusese mai apoi, în glumă, o clădire ciudată, undeva prin cartierul Mărăşti, căreia arhitectul, din cine ştie ce capriciu, îi anexase un moţ rotund deasupra, ridicase bloc după bloc, fusese, inevitabil, şi la meciurile lui „U”, pe care, mai ales în tinereţe, nu le rata niciodată, aşa că văzuse fenta lui Ivansuc, şuturile lui Paul Marcu şi Câmpeanu, sprinturile lui Dan Anca, driblingul lui Petru Emil, încât şi astăzi, la bufetul din sat, devenit între timp bar, le mai povestea bătrânilor nostalgici meciurile de pomină la care

asistase, iar celor mai tineri le spunea oftând: ehei, ce meciuri, ce fotbalişti… păi, ce, se compară cu loazele de azi? Se îndrăgostise de la prima vedere, cum se zice, de oraşul acesta şi se lăsase furat de-a lungul anilor de vraja acestei urbe în care muncise, cu mici întreruperi, mici detaşări pe alte şantiere din ţară, până la pensionare. Şi uite că n-a avut şi el norocul să se aciuască aici, cum au făcut mulţi consăteni de-ai lui, dar şi nenumăraţi tovarăşi de şantier care belfereau acum, la bătrâneţe, în apartamente de trei camere, în cartierele noi şi îndepărtate ale oraşului. Nu tu găini, nu tu porci, nu tu sapă… Eventual un câine, că acum auzise că e voie, dacă li se lăsase cu urât, dacă li se făcuse cumva dor de viaţa la ţară. Ce s-ar mai fi lăfăit şi el acum într-un apartament de două – ce zice el de două? – de trei camere! Gaz, apă caldă, confort… Mai întâi se împotriviseră ai lui: tocmai se apucaseră să ridice cu banii câştigaţi de el pe şantier – şi se câştiga bine, de ce să nu recunoască? – o casă nouă, una mare, cu etaj, cum nu mai avea nimeni în sat. Păi, pentru cine se speteau ei, pentru cine ridicau ei casa asta? Pentru el şi familia lui, nu era clar? Că ălor bătrâni nu le trebuia etaj, mâine-poimâine coboară nu la parter, ci de-a dreptul la subsol. Acolo unde şi sunt de ani buni, Dumnezeu să-i odihnească! După ce isprăviră cu casa nouă şi se instalară în ea, n-a mai vrut nevastă-sa. Păi, ce, se cade să părăseşti o aşa casă pentru o chichineaţă la bloc? Brusc, îi dispăruse pofta de a deveni doamnă la oraş. Mă rog, după ce neveste-sii i se acrise de coada murdară a vacii şi de munca istovitoare şi fără de niciun folos la CAP, n-a mai vrut el. Se apropia de 50 de ani, gata, nu se mai mută omul la vârsta asta. De altfel, nici nu se mai prea putea: repartiţiile pentru şantierişti se încheiaseră, uite că în toate blocurile construite de ei apartamentele fuseseră ocupate. Aşa că, adio oraş! îşi luase gândul de la Cluj, dar nu fără părere de rău. Tot ce şi-ar mai fi putut dori, ca un fel de balsam peste o rană deschisă, ca un fel de răzbunare a sorţii, nu era decât ca fiică-sa, premiantă în şcoala generală, nici prea sus, dar nici prea jos în cei patru ani de liceu petrecuţi la Zalău, să înveţe, să înveţe pe rupte, să intre la facultate în Cluj şi să facă pe dracu' în patru să se stabilească aici – ar fi cărat el bucuros plocoanele necesare pentru o astfel de treabă, ar fi dat oricât şi oricui, ar fi împins în stânga şi-n dreapta numai s-o vadă pe fată cu buletin de Cluj. Aşa ar fi putut şi el, după pensionare, să vină în oraş, să-l viziteze, să stea la ea câteva zile, să se plimbe cu nepoţii prin oraş şi să le arate mândru: uite, dragii moşului, la blocul ăla am pus şi eu o

cărămidă! Ce zice el o cărămidă? Ar fi avut cumva impresia că, într-un fel, trăieşte şi el în Cluj, şi nu la dracu-n praznic, într-un sat pe care nici nu-l găseai pe hartă. Cum ar fi cărat el o dată pe lună sacoşe, plase de rafie pline cu cartofi, cu ceapă, morcovi, borcane de zacuscă, roşii, brânză, caş, carne de porc, cârnaţi, pui gata tăiaţi, ouă, cam tot ce nu avea omul la oraş, numai să nu-i lipsească fetei nimic. Ba, din economiile lui, nu puţine, dar care, după Revoluţie, zăpăcit de inflaţie, se duseseră pe două sobe noi de teracotă, atât mai putuse face cu banii strânşi o viaţă, mă rog, chiar şi din pensie, i-ar fi lăsat, fără nici cea mai mică strângere de inimă, i-ar fi lăsat ei, să zicem, jumătate, ştiind foarte bine că nu-i deloc uşoară viaţa într-un oraş atât de mare şi de pretenţios. Învaţă, măi fată, învaţă, numai să intri la facultate la Cluj, o îndemna el, o ruga aproape, în zilele de sfârşit de săptămână când se întorcea de pe şantier. Da' de ce la Cluj? îi râdea ea în faţă. De ce nu la Iaşi, că acolo am auzit că se intră mai uşor?! Ce Iaşi, măi fată, ce Iaşi? exploda el. Păi, ce, se compară Iaşul tău cu Clujul? Tu pune mâna şi învaţă să intri la Cluj, la ce facultate vrei tu, nu mă interesează. Auzi, la Iaşi… Cât o fi învăţat, cât n-o fi învăţat, fata a picat examenul, cam a zecea sub listă. Hm, şi-a zis el fără să-şi piardă speranţa, n-a fost să fie anu' ăsta, că e greu, ştie toată lumea cât de greu e să intri la facultate. Poate că nici nu s-a omorât cu învăţatul. Dar până la anu' mănâncă manualele ălea, chiar de-ar fi s-o ţină acasă, le mănâncă, că de nu o mănâncă el pe ea de vie. Ba, dacă vrea, îi bagă şi profesori, s-o pregătească. Aşa a auzit, meditaţii, altfel n-ai nicio şansă cu facultatea. Nu contează cât costă. Domnişoara, însă, voia să se ştie pe banii ei şi se angajase la Fabrica de anvelope din

Zalău, asigurându-l că o să înveţe, o să înveţe pe rupte, acolo, în camera ei din căminul de nefamilişti. Foarte bine, îşi spuse, să afle cum e să tragi la şaibă, cum e să lucrezi la strung, în salopetă, în mizerie, în mirosul ăla năprasnic de cauciuc ars, poate-i intră minţile-n cap. Numai că acolo, în căminul ei de nefamilişti, se încurcase cu unul de-o seamă cu ea. Şi se încurcase bine de tot, încât el, peste nici patru luni, spumegând de furie, a fost nevoit să facă nuntă, în curtea mare de-acasă, sub cort. Pe urmă, a născut şi s-a mutat din nenorocitul ăla de cămin undeva la marginea oraşului, într-o garsonieră, primită prin repartiţie, de la fabrică. Cu un copil mic la ţâţă, facultatea i-a ieşit definitiv din cap. Adio, Cluj! Astăzi e ospătăriţă la restaurantul celui mai mare hotel din oraş, acolo unde el n-a intrat şi, îi era limpede, nici

nu avea să intre vreodată. Ce mare chichirez? Ospătăriţă la un restaurant în Zalău… Poate să fie podit cu aur, tapetat cu diamante, el nu i-a trecut pragul şi nici nu o să i-l treacă. Nici să n-o vadă, îmbrăcată în costumele lor vişinii sau cum or fi, cu şervetul pe mâna stângă. Tati, dar e cel mai mare restaurant şi hotel din Zalău, îi spunea ea, mândră şi, totodată, nedumerită de încăpăţânarea lui. El dădea din mână a lehamite: poate să fie. N-ai intrat la facultate, n-ai ajuns în Cluj. Păi, ce, se compară Zalăul tău cu Clujul?

Între timp, autobuzul, oprind în fiecare staţie şi în faţa fiecărui autostopist de pe marginea şoselei, se umpluse de lume, un ac n-ar mai fi încăput între călătorii înghesuiţi pe culoar. Împins de şuvoi, bărbatul ajunse undeva prin spate, începuseră să-i amorţească picioarele, nemaiputându-şi muta greutatea de pe unul pe altul. Aerul se îmbâcsise cu mirosuri grele, de sudoare şi naftalină, de ceapă şi brânză stricată, trapa autobuzului era defectă, încercase el însuşi, fără succes, s-o ridice, cineva deschisese un gemuleţ, dar, de pe un scaun din spate, o doamnă îi poruncise să-l închidă la loc pentru că e curent şi ea suferă de nu ştiu ce la ureche. Colac peste pupăză, la singura trecere peste calea ferată, la câţiva kilometri de Cluj, căzuse bariera. Stătură aşa, privind şinele de tren pe care se mai aşeza, din când în când câte o cioară, minute bune (ăştia lasă bariera şi cu jumătate de oră înainte, auzise un glas), până când un marfar leneş şi nesfârşit sparse tăcerea stânjenitoare. Tăcere, pentru că şoferul autobuzului oprise motorul, iar el putu auzi cum unul din călători, privind pe geam scheletul podului ridicat încă dinainte de Revoluţie peste calea ferată şi lăsat acum de izbelişte, oftă ca pentru sine: ehe, dacă mai trăia Ceauşescu, era gata podul ăsta de mult… Că bine zice, îşi spuse. Unde s-a mai pomenit să laşi un pod sau, mai grav, pentru că auzise şi de astfel de cazuri, un bloc neterminat? Cum să laşi treaba făcută numai pe jumătate? Pe vremea lui lucrurile erau duse până la capăt, păi cum altfel? Chit că le mai făceau uneori şi de mântuială, dar le isprăveau, asta-i ideea. În fine, după aproape două ore de mers, hardughia înăbuşită îşi opri motorul încins în autogara din Cluj. Pe peron, bărbatul îşi dezmorţi picioarele, apoi o luă agale spre podul uriaş ridicat peste şinele de tren care, privite de sus, se uneau şi se despărţeau ameţitor, ajunse în faţa gării şi o coti la dreapta, pe strada Horea. Tocmai atunci, prin faţa lui, se legăna leneş, înainte de a opri în staţie, un tramvai gălbui, prăfuit. Rămase pe loc şi-l privi câteva clipe, scârţâind uşor din încheieturi, în

curbă. Adică nu mergea spre gară, cum crezuse, se ducea dincolo, înspre cartierul industrial, Iris. Păi, da, înspre Politehnică, unde dăduse fie-sa examen şi-l picase cu brio. Ehei, drăguţule, îşi spuse, privind tramvaiul care se îndepărta încetişor, n-ai mai luneca tu aşa de uşor, nu te-ai mai duce tu aşa de liniştit dacă nu ţi-aş fi fixat eu armăturile în fundaţie şi nu ţi-aş fi turnat ciment în jurul şinelor, să n-o iei cumva pe stradă ca bezmeticul, de-a curmezişul…

*

Cam pe la amiază îşi încheiase socotelile. Mai avea o oră şi jumătate până la autobuz. Timp suficient să intre într-un birt şi să bea două-trei halbe de bere, undeva în drum spre autogară. Puse deoparte banii de bilet, 50 de lei, iar cu ce-i mai rămăsese n-avea decât să-şi stingă setea. Ba, i-ar mai rămâne bani şi pentru vreo două halbe la bufetul din sat, numai bune după drumul lung care-l aştepta. Să le arate sătenilor care s-ar fi nimerit acolo ce-şi cumpărase el de la Cluj. Păi, ce, credeau că se duce la Zalău? Se opri în faţă la „Metropol”, un restaurant în care, pe vremuri, zvântase sute de beri şi mâncase o tonă de mititei. Lăsase acolo, să zicem, o garsonieră confort I. Numai că „Metropol”-ul nu mai era „Metropol”. Era Music nu ştiu cum, după cum reuşi să desluşească pe tăblia aninată cu nişte sfori deasupra uşii din lemn. Tot restaurant trebuie să fie, dacă e vorba de muzică, îşi spuse, trecând sfios pragul, că doar n-or fi făcut magazin de haine. Coborî scările, intră în salon şi, în locul meselor rotunde acoperite cu mătase albă, descoperi nişte mese lungi, din lemn masiv, grosolan, fără nimic pe ele. Iar în loc de scaune, îmbrăcate şi ele cândva în pânză albăstrie, erau nişte bănci lungi, nişte laiţe, cum avea şi el acasă, în bucătăria de vară. Strâmbă din nas, era gata să renunţe, dar îşi dădu seama că nu mai avea timp să caute altă cârciumă. Şi-i era şi foarte sete. Găsi o masă liberă şi se aşeză chiar pe colţ, ca nu cumva să stingherească pe cineva în cazul în care niscaiva muşterii, nemaigăsind locuri libere, i-ar cere permisiunea să se aşeze la masa lui. Chelneriţa, tânără, drăguţă, îmbrăcată cu o rochie scurtă, cam prea scurtă, fu el de părere, veni numaidecât şi-l întrebă ce doreşte. O halbă de bere, răspunse, lăsându-şi sacoşa verzuie din rafie lângă piciorul mesei. De care? Ursus, cum de care? În niciun minut, chelneriţa îi aşeză pe masă un pătrăţel din carton şi, peste el, halba înspumată. La ce-o mai fi folosind bucăţica asta de carton, nu putu să se dumirească. Păi, nu putea fetiţa să aşeze halba direct pe masa din lemn? Se udă, se pătează? Mare

lucru, o ştergi cu cârpa. A, cu o faţă de masă ar fi fost, fireşte, altceva. Apucă halba de toartă şi, înainte să soarbă din bere, o privi preţ de câteva secunde. Măi, dar nici halba nu mai era halbă! Ce dracu', parcă o tăiaseră, o subţiaseră, o făcuseră mai mică. Păi, nici cu trei chichineţe din ăstea, pe care le-ar bea cât ai zice peşte, nu şi-ar astâmpăra setea! Din prima înghiţitură, ulcica se înjumătăţise. Probabil, fiind mai mică, e şi mai ieftină. Ar mai putea da pe gât încă vreo cinci. Să întrebe neapărat cât costă. Privi în jur. Ici şi colo, pâlcuri de tineri, fete şi băieţi, veseli, zâmbăreţi, zgomotoşi, aplecaţi deasupra halbelor mititele răsfirate pe mese. Studenţi, îşi spuse. După a doua sorbitură, nu mai rămăsese pe fundul halbei decât un firicel maroniu de spumă. Pe chelneriţă o prinse din zbor şi-i făcu semn să-i mai aducă o halbă, apoi o întrebă cât face. 30 de lei, îi răspunse fata din zbor. Ia te uită, şi mică, şi scumpă. Păi, ce, se credea la bufetul din satul lui? Aici eşti la Cluj, nene! Alte pretenţii, alte costuri, alt ştaif. Scoase bancnotele din buzunarul interior al hainei şi le numără pe sub masă. Exact 90, în afară de banii pentru bilet pe care-i pusese deoparte, în buzunarul de la spate al pantalonilor. Dacă i-ar mai fi rămas parale, ar fi putut comanda încă vreo trei-patru halbe. Dar dăduse banii pe piroane. Luase o pungă întreagă, să nu zică nevastă-sa că bătuse drumul degeaba până la Cluj. Ceru şi un pumn de cuie în formă de „U". Nu se ştie la ce-ţi pot folosi. Apoi, altele în formă de „L". Cuie speciale, poftim! Ia cată de le găseşte la Zalău… Cumpără şi nişte cuie obişnuite, de mărimi diferite. Nu prea multe, pentru că nici prin gând nu-i trecea să repare şindrila casei. N-o să se urce, om bătrân, pe scara dublă, până sub acoperiş. S-o repare ginere-se. Să bată şi el un cui la casa asta. Îi căzuseră apoi ochii pe nişte holdşuruburi, cumpără câteva, nu strică să le aibă omul, aşezate acolo, pe policioară. Piaţa era la doi paşi de magazinul de unelte şi scule, aşa că se vânzoli o vreme şi pe-acolo şi-şi cumpără o pălărie nouă. Păi, dacă aia veche nu-i mai convenea neveste-sii… Pe o sfoară întinsă între două tarabe văzu nişte baticuri, strânse cu prinsori de haine, să nu le ia vântul. Ei, să-i cumpere sau nu? Se învârti câteva minute încoace şi-ncolo şi până la urmă se hotărî: hai, să-i facă şi ei o bucurie! Să-i ia şi ei ceva de la Cluj. Păi, ce, găseşti baticuri din ăstea fine la Zalău? Găseşti pe dracu'! La ieşirea din piaţă, pe o tarabă improvizată, se vindeau ţigări. Ţigări străine. Ehei, de când nu mai trăsese el dintr-un Kent, dintr-un Kent din ăla lung, mai lung decât degetul lui mijlociu. Dacă ei îi cumpărase un batic, el de ce n-ar

pofti la un pachet de ţigări străine, măcar unul? În plus, mai avea doar o ţigară în pachetul lui de Carpaţi. Cinci dolari, îi răspunse sec bărbatul care stătea în picioare lângă măsuţa încărcată cu cartuşe întregi de ţigări, care de care mai colorate, mai atrăgătoare. Şi erau acolo mărci de care el nu auzise în viaţa lui. S-a prefăcut că nu pricepe: cât? Cinci dolari pachetul! Asta-i bună, cum adică cinci dolari? Da' banii noştri nu-s buni? Nu-s buni, zisese omul, cinci dolari pachetul, dacă ai, bine, dacă nu, valea! Ia uite la el, derbedeul! Ca să vezi, înainte nu găseai un Kent nici să-l cauţi cu picamerul, şi-acum stau aici, pe tarabă, pachet peste pachet, cartuşe întregi, dar nu le poţi cumpăra decât cu bani străini. Intră în prima alimentară care-i ieşise în cale şi-şi cumpără un pachet de Carpaţi fără filtru. Cu bani româneşti. Dar ceva mai scump decât la el în sat.

Vizită apoi magazinul „Central", numai aşa, să se afle în treabă şi să-şi aducă aminte că turnase şi aici, în fundaţie, câţiva saci de ciment. Ce zice el câţiva? Un vagon întreg. Patru vagoane. La etajul trei, unde urcase cu scările rulante, atent să nu-şi prindă picioarele în drăcovenia aia sub care intrau, naiba ştie cum, treptele scării, una după alta, şi să nu cadă acolo, cu piroane cu tot, îl zăpăciră televizoarele color, toate pornite, aşezate pe rafturile care ocupau un întreg perete. Îşi plimbă ochii de la un ecran la altul, frumoase, nimic de zis, se uită şi la preţuri şi se gândi că n-ar strica să-şi cumpere şi ei unul. La următoarea pensie mai face un drum de Cluj. Urcă televizorul într-un taxi şi-l duce direct la autogară. Că doar n-o să-l cumpere din Zalău! O dată că nu crede el să fie acolo televizoare din ăstea, speciale, şi, doi, că în Zalău găseşti un taxi din an în Paşti. Nu, nici să nu se gândească să apeleze la bărbatul fetei, să-l plimbe cu maşina. Exclus. Să nici nu crâcnească nevastă-sa: la Cluj o să vină. Uite, femeie, stai frumos în pat, cu perna sub cap, şi te uiţi la oamenii ăia aşa cum sunt ei de-adevăratelea, vezi, în sfârşit, dacă una e blondă sau roşcată, dacă e mai bronzată sau mai albă. Sau vezi ce culori au catrinţele cântăreţelor de la „Tezaur folcloric". Sau te uiţi, bunăoară, la o grădină, la „Viaţa satului", şi zici: uite, dom'le, roşiile sunt roşii, nu gri sau negre cum erau până acum. Şi vinetele sunt vinete. Ăsta da televizor color! Pentru că îi era frică să nu-l ameţească treptele ălea care se lăsau singure la vale, coborî din imensul magazin pe scările normale, acolo unde, cu mulţi ani în urmă, turnase şi el câţiva saci de ciment. Dar ce zice el câţiva?!

Trecu apoi pe lângă hotelul „Melody" şi ajunse în inima oraşului.

I se făcu foame, aşa că se opri în faţa unui chioşc şi ceru un covrig. Cu un covrig putea păcăli câteva ore foamea. Numai că nu aveau covrigi. Dar ce aveţi? întrebase. Vânzătoare vorbea precipitat, iar el nu pricepu aproape nimic. Plăcintă, atunci, plăcintă nu aveţi? Hot nu ştiu cum şi cis nu ştiu ce, repetase mecanic domnişoara. Bine, zisese, daţi-mi din ăla primul, cum aţi zis. Mai pun muştar? întrebase vânzătoarea, umblând cu linguriţa în borcan. Păi, puneţi, puneţi! Ce era să fi zis? A plătit şi a primit un ambalaj de hârtie în care se afla ceva cald, al naibii de cald. Până în dreptul Agenţiei de voiaj l-a tot mutat dintr-o mână în alta. Abia acolo s-a uitat înăuntru. Ce era? Un baton despicat în care era înghesuit un fel de cârnat. Hot nu ştiu cum. Nici n-a apucat să muşte bine din el când s-a trezit pe mâini cu pârâiaşe căcănii de muştar. Încercând să oprească şuvoiul cu jumătatea de şerveţel pe care o primise, s-a pătat pe mânecile hainei. Poftim, muştarul mă-sii! A aruncat cârnatul în primul tomberon pe care l-a văzut, a scos batista din buzunar, s-a şters pe mâini, şi-a năclăit mânecile hainei, şi aşa pătat, mânjit cum era, a zbughit-o spre veceul public de lângă Biserica Romano-Catolică. Cu nervii întinşi la maximum, trebuia şi să urineze, numaidecât. Numai că closetul era închis, un lacăt uriaş strângea grilajul de la intrare. Şi-a adus aminte de buda publică din spatele Teatrului Naţional şi a tăiat-o într-acolo, ascunzându-şi cumva mânecile murdare ale hainei.

După vreun sfert de oră, s-a reîntors în centrul vechi al oraşului. Ce naiba îi trebuise lui hoţ şi nu ştiu cum? Nu mai bine la Lacto-Bar, ca pe vremuri, la un cârnaţ Trandafir şi, lângă el, două linguri de icre de crap? Doriţi şi muştar? îl întrebase amabil chelnerul. Nu, nu mai dorea. Avusese cu prisosinţă. Dar de 50 de vodcă nu se putea lipsi. Stalinskaya? Chiar aşa, Stalinskaya! O dată vine omul la Cluj. Pe urmă, cu burta plină, cu pălăria nouă pe cap, cu plasa de rafie în mână, fumând ţigară de la ţigară, se plimbase alene, nepăsător pe floaştăr. Din metru în metru, câţiva indivizi cu ghiuluri mari pe degete şi lanţuri aurii la gât, se apropiau de el, gata să-l împroaşte cu salivă: forinţi-mărci-dolari! Forinţi-mărci-dolari! Trecu un timp până să se dumirească ce naiba voiau oamenii ăştia. S-a oprit lângă unul dintre ei. Vrei să cumperi? l-a întrebat acesta cu o voce răguşită. Adică să cumpere de la el dolari… Nu, nu voia, îi trecuse pofta de Kent. Atunci vinzi? Păi, de unde să vândă el aşa ceva? Atunci, plimbă ursul, îi zisese fără nicio jenă individul, făcând câţiva paşi mai încolo şi continuând să

măcăne ca o moară stricată: forinţi-mărci-dolari! îşi plimbă ochii în jur şi, pe partea opusă, zări terasa „Someşul". N-o uitase, călărise şi el ore întregi scaunele aşezate pe trotuar, pe un fel de podium verde, îngrădit, şi-şi spuse că ar fi timpul să radă o bere, după atâta alergătură. Traversă strada, apoi parcul, de-a curmezişul, tăie, printre maşini, încă o stradă şi, plimbându-se de-a lungul terasei, băgă de seamă că toate mesele erau ocupate. O să aştepte, ce, îl grăbea cineva? După câţiva paşi, zări clădirea CEC-ului, citi fără să priceapă ceva afişele lipite pe geamurile imense, merse mai departe, zăbovi lângă porţile de fier ale Muzeului de Artă unde nu intrase niciodată şi nici nu avea de gând să intre, ajunse apoi în faţa restaurantului „Melody", unde, la fel, nu păşise niciodată, era prea somptuos pentru un simplu şantierist ca el. Făcu cale întoarsă şi descoperi terasa la fel de neîncăpătoare. Totuşi, undeva la o masă, zări un scaun liber, unul singur, împins mai la o parte de cei trei tineri care discutau aprins, în jurul halbelor de bere. Studenţi, îşi spuse. Nu se cădea să-i deranjeze. Aşa că îşi luă gândul de la bere. Traversă iarăşi strada şi se gândi, zâmbind, ca pentru sine, că, dacă i-ar lua cumva pe toţi ăştia care belfereau acum, la ora asta, la amiază, pe terasă, dacă le-ar pune câte o sapă în mână şi i-ar aşeza ordonat în faţa rândurilor de porumb de pe cea mai întinsă tarla pe care şi-o reluase în stăpânire, în câteva ceasuri ar fi fost gata prăşitul la care el şi nevastă-sa trudeau o săptămână. Pe urmă i-ar fi trimis înapoi la treburile lor, pe terasă. Ia să vadă ei ce bună ar fi fost berea atunci, după o jumătate de zi de clacă. Se întrebă apoi cum ar fi reacţionat dacă, venind la Cluj să-şi viziteze fata, ar fi zărit-o tocmai acolo, hlizindu-se pe terasă, aşa, cam pe la ora asta, sorbind dintr-o sticlă de suc sau, mă rog, dintr-o halbă de bere. Păi, ce, n-ar fi avut dreptul? Nu era şi ea studentă? Poate că era într-o pauză, poate că n-avea la ora aia cursuri, petrecea şi ea cu colegii, se aşeza frumos la masă şi aştepta să fie servită. Categoric s-ar fi prefăcut că n-o vede şi ar fi dat grabnic colţul străzii, nu cumva să-l observe ea şi să-i strice tot cheful. Dar uite că fiică-sa n-a ajuns niciodată pe terasa asta şi nici n-o să ajungă vreodată.

Nimerindu-se în dreptul Librăriei Universităţii se gândi o clipă să intre, cum intrase de multe ori, nu fără o oarecare sfială, păşind uşor, să nu tulbure liniştea aia de catedrală. Când se întorcea de pe şantier, aducea deseori în geantă o carte, una aleasă la întâmplare, gândindu-se că îi va fi de folos cândva fiicei sale. Dar nu i-a fost.

Nevastă-sa aşază acum fundul încins al cratiţelor pe cărţile cumpărate de el. În special pe cele cu cotorul mai gros. Iar el tace, nu zice nimic. Ce să zică? Doar se răţoise de atâtea ori la el că dă banii de pomană pe ele. Chiar de pomană nu i-a dat, uite că sunt bune şi bietele cărţi acum la ceva. Măcar să le fi luat fie-sa, să le fi dus acasă la ea, în apartamentul ei de trei camere din Zalău, să le fi aşezat frumos în bibliotecă. Cărţile erau cărţi, nu lopitaie. Ce rost mai avea să intre în librărie? S-a gândit, apoi, că, dacă n-avusese noroc să servească o bere în centrul oraşului, măcar o cafea să bea. Cunoştea el un loc, la doi paşi de Librăria Universităţii, Cafenea Tineretului îi spunea, n-a uitat, intrase şi acolo cândva. Înăuntru era zarvă mare şi fum să-l tai cu cuţitul. Să fi fost vreo douăzeci şi ceva de oameni care înconjurau mesele roşii, înalte, rotunde, sprijinite într-un picior de fier. Ei, undeva o să-şi găsească şi el un loc. Cinci minute a aşteptat la coadă şi aproape încă unul până când, dintr-un recipient cu manivelă prevăzut cu un mic orificiu prin care se scurgea firul subţire de cafea neagră, i s-a umplut ceaşca albă, măricică, de porţelan. Cu ea în mână, s-a îndreptat spre tăblia aninată de-a lungul unui perete, chiar în capătul ei, numai acolo mai era un loc, adică 30 de centimetri – hai, o jumătate de metru –, unde îşi putea bea şi el cafeaua, lângă nişte tineri, studenţi, fireşte, cărora le ceru respectuos voie să stea lângă ei. Aceştia, însă, nici nu-l băgară în seamă, se strânseră doar un pic unul în altul. Învârti în ceaşcă cu linguriţa din plastic, să se topească zahărul, apoi, cu mâna tremurândă, o apropie de buze. Cafeaua era bună, nimic de zis, nu cum o face nevastă-sa, fără niciun gust. Naiba ştie ce cafea îi aduce fie-sa de la Zalău… Din senin, de la una dintre mesele aflate undeva în dreapta lui, o vocea tăioasă reuşi să acopere vacarmul din jur. Un domn trecut de prima tinereţe, îmbrăcat elegant la costum, se răţoia la un tip bărbos aflat la masa vecină: da’ vorbeşte domnule mai încet, ce urli aşa? Omul cu barbă încâlcită şi plete răvăşite neglijent peste gulerul cămăşii larg descheiate la piept încercă să-i explice că, de fapt, nu urlă, aşa este vocea lui, mai puternică decât a altora. Nu poate omul să-şi citească în linişte gazeta, zise bărbatul în costum, arătând cu degetul spre ziarul pe care-l avea desfăşurat pe masă. Ba mai spui şi prostii! Ce prostii? Nu te-am auzit eu? Numai prostii, habar n-ai de politică! Dar ce scrie în ziar, interveni unul dintre prietenii bărbosului, arătând cu capul spre el, vă place? Cine scrie? Chiar el, zise amicul bărbosului, punându-i un braţ pe umăr. Ei, asta-i bună, sări în sus bărbatul în costum. Da, da,

comentariul ăla pe care îl citiţi… Bărbatul se uită o clipă în ziar, după care zvâcni scurt din bărbie, îşi puse ochelarii pe nas şi-l privi îndelung, din cap până-n picioare, pe bărbos. Şi voi chiar vreţi să vă cred? îşi lăsă încă o dată ochii pe ziar, după care pufni: scriitor, auzi! Păi, aşa arată un scriitor? Prietenii bărbosului se prăpădeau de râs. Vezi, măi, Sandule, zise unul dintre ei, de-asta nu-ţi pun ăştia poza în ziar, că n-ai moacă de scriitor! Domnul în costum îşi împături ziarul, sorbi lichidul rămas în ceaşcă şi, înainte să plece, rosti iarăşi, printre dinţi: auzi, scriitor! În râsetele dezlănţuite ale prietenilor bărbosului, se strecură agil printre mese şi, ajuns în pragul uşii care stătea mereu deschisă, îşi întoarse capul, agită ziarul în mână şi şuieră ca o locomotivă: să vă fie ruşine! Bărbatul îşi termină şi el cafeaua şi, trecând pe lângă masa bărbosului, îi aruncă o privire piezişă: o fi, n-o fi scriitor, asta n-avea de unde să ştie şi nici nu era treaba lui. Se ceartă lumea la ţară, darămite aici, la oraş. Ajuns pe trotuar îşi dădu seama că îşi uitase plasa în cafenea. Intră din nou şi o găsi acolo unde o lăsase, jos, pe ciment, sub tăblie, sprijinită de perete. Ca să vezi, era să meargă acasă fără cuiele lui speciale… Din cafenea, o coti, fără să ştie nici el precis de ce, la stânga şi zări clădirea mare a Universităţii. Ce-ar fi dacă… Ce-ar fi dacă ar intra să vadă şi el unde ar fi putut, la o adică, studia fiică-sa? Mai fusese dincolo, la Politehnică, dar aici nu îndrăznise niciodată. Dar cu ce motiv să intre, dacă l-ar întreba, bunăoară, portarul? Păi, uite, îmi caut şi eu fata, e studentă aicea… Sau, mă rog, nepoata. În faţa porţii uriaşe din lemn sculptat îl întâmpină, însă, un grup de tineri cu brasarde roşii pe braţe, pichetul de grevă, aşa-şi spuseseră, care nu-l lăsară să intre. Păi, de ce nu se poate? E grevă! Şi ce dacă e grevă, el îşi caută fiica, e studentă aici, zise el, simţind cum i se împurpurează, cum îi ard obrajii. S-o caute în cămin sau poate că e la marş. În Universitate nu mai e nimeni. Bărbatul se scărpină în barbă. Sigur? Categoric! mai făcu o încercare: şi nu poate intra, dacă tot e goală clădirea? Nu, nu se putea.

Mergând mai departe, fără nicio ţintă precisă, se gândi la greva asta a studenţilor. Înţelegea, văzuse la televizor, intra fabrică după fabrică în grevă, făceau grevă minerii, ceferiştii, textiliştii, siderurgiştii, toţi făceau câte o grevă, mai mică sau mai mare, că aveau salarii mici, că nu le convenea ceva, că-şi pierdeau locurile de muncă… Dar studenţii? Ei ce voiau? Adică faci grevă de la învăţat? Ţi se năzare ţie că nu mai ai chef de învăţat şi faci grevă? Păi, pentru ce te-au trimis

părinţii la şcoală? Hai? Aşa, hodoronc-tronc, faci un pichet de grevă, închizi Universitatea şi-i trimiţi pe ceilalţi acasă. Păi, cum să închizi Universitatea? Ai tu dreptul ăsta? Ia, să zicem, s-o fi prins pe fie-sa în grevă! îi arăta el. Faci grevă? Ţii Universitatea închisă? Atunci, poftim, vino mătăluţă acasă şi pune mâna pe sapă şi-o să vezi cum îţi trece cât ai clipi cheful de grevă. Mă rog, fiică-sa nu face porcării din ăstea. Nici n-are cum. O dată că nu e şi nici nu va fi vreodată studentă, apoi pentru că n-a văzut mână de ospătar care să intre în grevă. La ei, dacă nu curge, picură. Traversă strada şi se pomeni în faţa Hotelului Continental. Cu palma streaşină la ochi, îşi ridică privirea. Frumoasă clădire, nimic de zis. Uite, el nu avusese norocul să construiască aşa ceva. El înălţase blocuri şi ici-colo câte-o clădire mai răsărită. Blocurile erau mai mici, mai înalte, paralelipipedice, toate pe acelaşi calapod. Dar tot se chema că făcuse ceva. Păi, oamenii unde locuiesc? O mulţime de oameni. Dar ce zice el o mulţime? Un oraş întreg. La hotel cumva? Dintr-odată, dinspre capătul străzii Napoca, auzi un vuiet năvalnic, care se apropia asurzitor, parcă se zdruncina strada, parcă tremurau clădirile, parcă venea sfârşitul lumii. Vreun cutremur? Ar fi culmea să-l prindă tocmai azi, când venise şi el la Cluj! În ’77, văzuse becul spânzurat cu două fire de tavanul barăcii pendulând uşor. Îl privi aşa mirat patru-cinci secunde. Ia uite la el, are chef de dans! Apoi, se ridică din pat, deschise uşa şi strigă în plină noapte: mă, care dracu’ v-aţi urcat pe acoperiş? Dar nu-i răspunse nimeni. Era clar: băuse prea mult. Închise uşa, stinse becul – ei, poftim, mai dansează şi-acum, năzdrăvanule! – şi se trânti cât era de lung în pat. Abia dimineaţă aflase, îngrozit, cât de zdravăn se mişcase, prin alte locuri, pământul. Dar nu cutremurul răscolea centrul oraşului. În lungul străzii, dincolo de micul „Bar de zi”, unde adăstase deseori, se vedea înaintând, pas cu pas, fără grabă, un şuvoi de oameni, cu steaguri şi pancarte în mâini sau numai cu braţele goale, pe care le fluturau în vânt, cu pumnul strâns, erau mulţi, ocupau întreaga stradă, nu li se vedea capătul, cântau şi scandau lozinci, atât de puternic, pe măsură ce se apropiau, încât i se păru că vacarmul lor acoperă întreg oraşul, de aici şi până în Mănăştur, şi până sus în Zorilor, ba, de bună seamă, l-ar fi putut auzi până şi nevastă-sa de acasă, dacă şi-ar fi ciulit numai un pic urechile. Rămase acolo năuc, pironit pe trotuar, urmărindu-i cum trec, cu feţele lor încrâncenate, cum îşi agită braţele în aer, cum cântă şi strigă din toţi rărunchii. Iar cel mai clar se auzea, în răstimp, ca la un semnal

neştiut, nerostit, un înspăimântător „Jos Iliescu!”, încât ai fi putut crede că bietul om e chiar acolo, jos, la picioarele lor, căzut dintr-odată de undeva de foarte de sus şi cerşind îndurare, înainte de a fi strivit sub bocanci. I se făcu pielea de găină. Acum-acum plesnesc geamurile înalte ale hotelului şi cad cioburile pe el. Erau mulţi, neînchipuit de mulţi, nu se mai terminau, toţi tineri, foarte tineri, abia dacă le mijise mustaţa, iar el pricepu atunci că nu putea fi altceva decât marşul studenţilor de care pomenise pichetul de grevă de la intrarea în Universitate. Şi unde îi spuseseră să o caute, eventual, pe fiică-sa. Aşa ceva nu mai văzuse în viaţa lui. Păi, adunările lui Ceauşescu la care fusese obligat de câteva ori să participe păreau o glumă faţă de tăvălugul ăsta care mătura centrul oraşului. Scandările şi aplauzele de la mitingurile tovarăşului erau, aşa, nişte fulgi, nişte pene de porumbel luate de vânt, bâzâit de muşte faţă de tunetele, artileria băieţilor şi fetelor ăstora, pentru că erau şi multe fete printre demonstranţi, care zguduie clădirile din jur. Nu doar el rămăsese ţintuit locului, toţi trecătorii se opriră să-i vadă, ba unii dintre ei să-i şi aplaude. Numai cârdul de poliţişti trecea nepăsător pe trotuar, însoţind imensa coloană a manifestanţilor. Dacă ar fi văzut-o pe fiică-sa printre mărşăluitori? Să zicem aşa, prin absurd. Ar fi fost de acord, categoric. Cu greva nu, în niciun caz, dar cu marşul ăsta n-ar fi avut nimic împotrivă s-o vadă acolo, chiar şi în primele rânduri. Dar cu o condiţie: să fi fost în timpul ei liber, după orele de curs. Protestezi, demonstrezi, baţi străzile, faci hărmălaie în oraş, foarte bine, de aia e acum libertate şi democraţie, dar în timpul tău liber – să zicem, după ce ieşi de la cursuri şi până după-amiaza când te apuci de învăţat, la bibliotecă sau în camera ta de cămin, unde vrei. N-ar fi avut nicio problemă s-o vadă pe fiică-sa acolo, că doar oamenii ăştia nu se adunaseră ei aşa, de florile mărului, aveau ei ceva pe suflet, îi nemulţumea şi pe ei ceva, ar fi fost de acord, cu condiţia asta şi cu încă una: să nu strige, ea cel puţin, să nu strige „Jos Iliescu!”. Asta l-ar fi deranjat. Ceilalţi n-au decât să urle, dar ea să-şi înghită vorbele, eventual să dea numai din buze. Asta nu-i plăcuse la băieţii şi fetele ăstea care acoperiră minute bune vuietul oraşului. De ce să strige „Jos Iliescu!”? Ce au ei cu omul ăsta, ce rău le-a făcut? Nu le-a adus el libertatea şi democraţia? Şi-atunci? Ce mai vor de la el? De ce să-l dea jos? Tineri fără minte… Dar fiică-sa nu e printre protestatari. Ea-i serveşte acum ciorba vreunui căcănar din Zalău. A stat acolo, pe trotuar, în faţa hotelului, până când coloana studenţilor

s-a pierdut în josul străzii, undeva înspre sediul fostului Comitet Județean. Cântecele și scandările lor încă se mai auzeau, ca un ecou plutind înfricoșător deasupra orașului.

Mai avea încă o oră până la plecarea autobuzului. De la fostul „Metropol" și până la autogară n-ar fi făcut mai mult de 15 minute, la pas sprinten. Așa că mai ceru o halbă, mă rog, o jumătate de halbă, o halbă cât un pahar – cum naiba le trecuse prin cap să le micșoreze în halul ăsta? Chelneriţa veni iarăşi numaidecât, iar el, după ce îi admiră încă o dată picioarele zvelte, lungi, frumoase, nimic de zis, și după ce apucă să se întrebe dacă și fie-sa, acolo la ea, în cel mai mare restaurant din Zalău, o fi purtând fusta la fel de scurtă, o rugă pe domnișoară să-i facă nota. Fata calculă imediat, cu voce tare: trei halbe, 90 de lei! Atâta matematică știa și el. Puse bancnotele pe masă. Ospătărița înhăță banii ca și cum nici n-ar fi fost acolo și-i îndesă din mers în borseta pe care o purta la șold. 90 de lei! Aproape cât toate cuiele și piroanele la un loc! își potolise cumva setea, berea asta o putea bea în tihnă, apoi, rapid, la autobuz. Și gata, într-o oră și jumătate o să fie acasă. Uite, nevastă, cuiele! Cuie speciale! Ia poftim și baticul, cadou special de la Cluj! Păi, găsești tu așa ceva în Zalău? Găsești pe dracu'... Cât de mici sunt halbele ăstea, dar tot trebuie să-și golească vezica. Își dădu jos pălăria de pe cap și o așeză pe masă, lângă ulcica de bere și pachetul de țigări, ca nu cumva să creadă domnișoara că plecase definitiv și, cum era ea repede de picioare și de mâini, ca o zvârlugă, să-l lase fără băutură. Veceul era, hăt, în capătul celălalt al grotei. Toate se schimbaseră la „Metropol", mai puțin buda, care rămăsese la locul ei. În timp ce urina cu greutate, se gândi că, totuși, 90 de lei pe trei halbe mici de bere era cam mult. Cu banii ăștia ar fi putut bea altă dată zece halbe de bere. Ce zice el zece? Cincisprezece, de-a dreptul! Șase lei halba, dar halbă serioasă, normală, de jumătate de litru, nu bibelouri din ăstea. Mă rog, se schimbase lumea, se schimbaseră și banii. Nu mai aveau nicio valoare. Se scumpiseră toate. Întors la masă, găsi lucrurile la locul lor. Și sacoșa era acolo unde o pusese, jos, pe ciment, lângă piciorul mesei. Să aibă grijă, nu cumva s-o uite. O deschise, ca din întâmplare: pălăria veche stătea cuminte peste pungile de hârtie maronie pline cu cuie și peste baticul neveste-sii. Dacă nu i l-ar fi cumpărat, mai putea bea o bere. Își aprinse încă o țigară, apoi sorbi ușor din halbă, privind în jur. Atmosfera se animase binișor, muzica mergea parcă mai tare, vocile tinere se amestecau

unele cu altele, se încălecau într-un zumzet necontenit, chelneriţa alerga sprinţară de la o masă la alta, teşchereaua de la brâu, prinsă cu un cordon, era ca un mic săculeţ fără fund, curgea berea, butoaiele nu se terminau ca pe vremuri, beau tinerii fără nicio jenă, se distrează, uite-i cum râd, n-au nicio grijă. Să tot trăieşti aşa. Tocmai atunci văzu la intrare un ţigan care ţinea în mâna dreaptă un fel de colivie, un fel de lădiţă pe care stătea neclintit un papagal. Aha, uite că n-au dispărut şmecheriile cu papagalii care, cu ciocul lor subţire, extrăgeau bileţele pe care îţi era prezis viitorul. Bilete de papagal. Pe vremuri erau pline talciocurile cu astfel de ispite copilăreşti. Bag seama că n-au murit toţi fraierii din lume. Ţiganul, cu lădiţa în braţe, trecu nepăsător pe culoar, printre mese, o lua, pesemne, din celălalt capăt încoace. Între timp, la masa care era aproape lipită de a lui, singura care rămăsese neocupată, se aşează un bărbat între două vârste, îmbrăcat într-o cămaşă galbenă cu mâneci lungi şi, peste ea, o vestă albăstruie, elegantă, din doc. Comandă repede o bere pe care fata i-o aduse cât ai clipi, de parcă era gata pregătită pentru el, aşteptă o vreme să se aşeze spuma, apoi trase din halbă un gât bun şi o împinse mai la o parte. Dintr-o geantă cu închizătoare metalică scoase un ziar pe care-l desfăşură cât era de lung şi de lat pe masă. Nepăsător la larma din jur, se apucă să citească. Nici nu-şi ridică privirea din paginile ziarului când ţiganul trecu pe lângă el. Bărbatul îl urmărea cu coada ochiului. La un moment dat, dintr-un buzunar al vestei, şi avea o mulţime de buzunare închise cu fermoar, extrase un carneţel mic şi un pix. Aşează carneţelul peste ziar, îl deschise şi, la fel de indiferent la ce se întâmpla în jur, se apucă să scrie. Părea că uitase complet de berea care se clocea în halbă. Ei, ăsta da, ăsta sigur e scriitor, nu ca ăla din cafenea! Pentru ăsta, la o adică, ar putea băga mâna în foc. Păi, şi arată a scriitor, cu părul îngrijit, pieptănat cu cărare pe dreapta, cu faţa rasă, cu ochelari pe nas, îmbrăcat frumos. Scriitor, ce mai! Uite-l cum lucrează! Sublinia apăsat ceva pe ziar, după care nota cu sârg, numai el ştia ce, în carneţel. Îşi cumpărase şi bărbatul un ziar, din centru, imediat după ce se stinse vuietul marşului studenţesc. Traversă strada şi se gândi să facă o vizită în Mănăştur, să-şi umple timpul. Dar renunţă repede. Până în cartierul în care ridicase zeci de blocuri era cale lungă, unde mai pui c-ar fi trebuit să dea bani pe bilet. Şi-apoi ce să vadă în Mănăştur? îl ştia ca-n palmă. În câţiva ani, centrul Clujului se schimbase pe ici, pe colo, dar nu într-atât încât să nu-l mai recunoască. Dar în Mănăştur ce să se

schimbe? Aşa că îşi cumpărase, de la primul chioşc care-i ieşi în cale, un ziar, unul acolo, la întâmplare, trecu strada spre parcul de lângă Biserică şi se aşeză pe o bancă, în faţa statuii lui Matei Corvin. Îşi mai odihnea, astfel, şi picioarele, ostenite de atâta alergătură. Se apucă să citească, vedea încă bine şi fără ochelari. Dădu încetişor pagină după pagină, articolele erau prea lungi, cearşafuri întregi, cele mai multe despre politică, despre Revoluţie, nu ştiu ce dezvăluiri, interviuri nesfârşite cu oameni pe care nu-i cunoştea, tot felul de lucruri şi întâmplări care nu-i spuneau nimic. Îl cumpărase degeaba. Noroc că are pagini multe, poate aprinde focul cu hârtia de ziar sau poate aşterne câte-o coala din asta pe fundul lăzilor în care ţinea puii părăsiţi de cloşcă. Hotărât să-l împăture şi să-l pună în sacoşa de rafie, ajunse şi la ultima pagină pe care, privind-o, îngălbeni. Pe toată foaia aia, cât era de mare, îi râdea o femeie în pielea goală, cu toate la vedere, nişte ţâţe mari, dar mari, buze cărnoase, picioare lungi, cu un mic smoc de păr între ele, exact aşa sau aproape cum o lăsase Dumnezeu. Mototoli repede ziarul, se ridică imediat în picioare şi o porni la pas grăbit, ca şi cum, pe neaşteptate, un ochi străin l-ar fi surprins făcând gesturi necuviincioase. Cocoloşul de hârtie îl aruncă într-un tomberon aflat la marginea parcului. Cum să ducă aşa ceva acasă? Ce-ar fi zis nevastă-sa zărind, din întâmplare, fofoloanca şi ţâţele femeii răşchirate pe toată foaia? Ptiu, om bătrân, uite ce şi-a cumpărat dumnealui de la Cluj! Ziar cu curve! Păi, ăstea-s ziare? Chiar aşa? N-a avut ce face cu banii.

Ţiganul cu papagalul lui reapăru la scurtă vreme, era la două mese mai încolo. Uite că-şi găsise băiatu' muşterii, îşi zise, trăgând cu sete din ţigară. Şi tocmai când slobozea fumul, ţiganul îi surprinse privirea şi îşi duse două degete la gură, cele între care ţii, de obicei, ţigara. Repetă gestul de vreo două ori. Adică îi cerea o ţigară. Bărbatul cercetă pachetul lăsat pe masă. Nu mai avea decât două ţigări. Încuviinţă din cap: fie, una i-o putea da amărâtului ăstuia, ce mare pagubă? Ţiganul se opri lângă el şi-şi aşeză lădiţa pe masă. Ia, serveşte, zise bărbatul întinzându-i pachetul de Carpaţi fără filtru. Papagal ai, ţigara-ţi lipseşte! Mă laşi cu una singură, da' nu-i bai, că nu mai stau mult pe-aici, vorbi singur bărbatul, strivind mucul în scrumieră şi privind pasărea verde-gălbuie care sta neclintită pe stinghia ei. Nu-mi daţi şi-un foc, zise ţiganul, după ce bătuci cu degetele ţigara şi o lipise de buze. Bărbatul scoase din buzunar cutia de chibrituri, aprinse un băţ şi-l ridică spre ţigară, atent ca nu cumva să-i ardă ţiganului, care-şi

aplecase capul, mustaţa lungă, firele sure răsfirate peste buza de jos. Stăpânul papagalului trase un fum adânc, îl ţinu câteva clipe în piept, ca şi cum ar fi vrut să-l adumelce pe îndelete, apoi, cu capul dat pe spate, îl slobozi, în rotocoale, pe sub mustaţă. Mulţam fain, domnule dragă, musai să-ţi dau o zodie! O ce? întrebă nedumerit bărbatul. Un bilet cu zodie… Ce zodie eşti? Fecioară, dar lasă, omule, n-am nevoie de niciun… nu cred eu în… zise bărbatul arătând cu degetul spre lădiţă. Dar nu apucă să-şi ducă vorba la capăt, ţiganul îi şopti ceva nedesluşit papagalului care, cu o mişcare scurtă a capului, agăţă în ciocul mic un bileţel şi-l scuipă pe masă. Amuzat, bărbatul luă pătrăţelul de hârtie şi se apucă să-l despăturească. O să-l citească după ce va pleca ţiganul. Dar acesta nu se da dus. Hai, domnu' dragă, să-ţi dau şi unu' cu viitoru'! Lasă că ajunge ăsta cu zodia, nu-ţi mai obosi papagalul. Domnule dragă, ăsta cu viitoru-i cel mai important! Dă-i pace, ce viitor îmi mai trebuie mie? îi bine să ştii. Papagalu' nu greşeşte! Hai, măi, omule, nu-mi trebuie mie… Cât îşi întoarse, scurt, privirea spre scriitor, să vadă dacă nu cumva îi urmăreşte – dar, nu, scriitorul îşi vedea de ziarul lui, citindu-l cu pixul în mână –, papagalul îi aruncă din clonţ un nou bileţel pe masă. Ţiganul îşi luă prăvălia şi se îndreptă spre masa scriitorului care, fără să-i acorde măcar o privire, îi făcu semn cu mâna să-şi vadă de drum. Sorbi o gură de bere şi îşi aprinse ţigara, ultima, după care mototoli pachetul şi îl puse pe masă, lângă scrumieră. Despături primul bileţel, cel cu zodiile. Cică Fecioara este o zodie feminină de pământ, guvernată de planeta Mercur, 23 august-22 septembrie. Îi place culoarea albastră, miercurea e ziua ei favorită, iar numărul norocos e 5. Mai scria ceva, dar literele dactilografiate erau prea mici. Pe celălalt, cel cu viitorul, îl citi cu atenţie, chiorându-se de-a binelea: „Tinere dumitale îţi place cântarea şi amorezarea, dar în afacerile tale vei avea mare noroc, dar dragostea se va pune în calea ta şi o vei învinge, cu armata ai s-o duci bine, te vei însura luând o fată cu avere şi vei fi fericit, vei avea copii şi te va ajuta la bătrâneţe. Vei trăi 64 de ani. Pe fata pe care o vei lua o cheamă Maria". Ce prostii! Are deja 66 de ani şi uite că n-a murit. Nevastă-sa n-a avut avere, are doar un copil, pe fiică-sa, care o ajută la bătrâneţe de nu mai poate. Cântarea şi amorezarea, da, i-au plăcut, aici trebuie să recunoască, i-au plăcut. Fost-ai, lele, cât ai fost… Aruncă bileţelele pe masa şi ridică din nou halba, înclinând-o, când la stânga, când la dreapta. Mai avea bere cam de trei degete. Pe unul îl ciunti numaidecât, dintr-o suflare. Îşi privi

ceasul. Într-o jumătate de oră, mergând lejer, ar fi pe peronul autogării. Dacă nu i-ar fi cumpărat femeii afurisitul ăsta de batic, pe care îl vedea, coborându-şi privirea, iţindu-se din plasa de rafie, ar mai fi putut rade o bere. Dar ia să nu fi cumpărat el cârnatul ăla cu muştar care ajunsese la tomberon! Ha? Sau ziarul cu femeia aia despuiată! Este că i-ar mai fi rămas de o bere? La o adică, ar fi putut renunţa şi la vreo zece piroane, ce dracu' face el cu o plasă întreagă? îşi dădu ochii pe spate, sorbind încă o gură de bere, penultima, socoti el, privind, mai apoi, halba, aşezată în dreptul ochilor, când zări, prin sticla ceţoasă, pălăria ţiganului. Îi arătă cu mâna liberă bileţelele, lângă scrumieră, stăpânindu-şi un râgâit uşor. Zece lei, domnucule, zise bărbatul mieros. I se păru că nu aude bine. Ce zece lei? Uite, aici, bileţelele, ia-le, să le dai şi la alţii, că bănuiesc că n-ai tipografie acasă. Zece lei, repetă impasibil ţiganul, aşezându-şi colivia pe masă. Asta-i culmea, pentru ce să-i dea zece lei? Bileţelu, atât costă. Du-te, măi, omule, de aici! Nu i-a dat el o ţigară? Ba i-a dat, pentru bileţelul cu zodia. Dar ăsta cu viitoru' costă zece lei. I-a cerut el cumva viitoru'? Ţiganul nu se lăsa: cică să plătească, să scoată banii, că i-a dat papagalu' bileţelul cu viitoru'. I-a dat papagalul. Bărbatul o luă de la capăt: măi, omu' lui Dumnezeu, nu ţi-am dat o ţigară? – şi întinse degetul arătător de la mâna dreaptă în sus. Păi şi ţiganul i-a dat biletul cu zodia, uite-l aici! – îl prinse între degete şi-l flutură deasupra mesei. P-ormă papagalu' v-a dat ăsta cu… Lasă-mă, mă, omule, cu papagalu, futu-i papagalu' mă-sii! Ce, ţi-am cerut eu bileţelu'? Că scrie că m-am însurat cu una… Ce Maria? Că nu aşa o cheamă pe nevastă-mea. Şi după bileţelu' tău eram mort deja! Asta nu contează la noi, zise arţăgos ţiganul, trebe plătit viitoru'. Zece lei! Cum să-ţi dau, măi, zece lei? Şi eu cu ce mă mai duc… Dar nu-şi duse vorba până la capăt. Grupul de tineri de la masa de vizavi se opri din sporovăit şi-i urmărea cu atenţie. Înţelese că deja făcuseră zarvă. De la mesele învecinate alţi câţiva curioşi întoarseră capul spre ei. Urma, probabil, să vină şi ospătăriţa aia tânără… Asta-i mai lipsea. Totuşi, nu-i putea da ăstuia zece lei. Cum să-i dea? Adică să-l lase şi fără ţigări, şi fără bani? zise aproape şoptit: nu ţi-am dat, măi, omule, o ţigară? Penultima, uite pachetul… Cu vocea ridicată, să poată fi auzit de la mesele din jur, ţiganul îi aduse iarăşi aminte de biletul cu zodia. Şi apoi de cel cu viitorul care trebuie plătit. Şi de papagal. Zece lei! Da' cum să-ţi dau eu, măi… Atât mai apucă să spună, când simţi ca o arsură pe ceafă, pe tâmplă, pe obrazul drept privirea scriitorului. Se simţi,

brusc, ca o muscă fixată cu acul de gămălie în insectar. I se făcu ruşine, i se împurpurară obrajii. Broboane mici şi fierbinţi de sudoare îi lunecau pe tâmple în jos. Nu mai avea scăpare. Ei, ţigane, ţigane, bolborosi, ducându-şi mâna tremurândă la buzunarul din spate al pantalonilor, pe vremea lui Ceauşescu nu intrai tu cu papagalul tău la Metropol, nu îndrăzneai tu să intri… Metropol era Metropol! Încă nevenindu-i să creadă că face ce face, scoase o bancnotă şi o aruncă pe masă, lângă cele două bileţele. Cu o mişcare scurtă, ţiganul apucă banii şi cele două bucăţele gălbui de hârtie, le îndesă rapid într-unul din buzunarele pantalonilor lui bufanţi, luă în braţe cutia şi se îndepărtă, cu paşi mici şi repezi, spre ieşire, urmărit de privirile tâmpe ale bărbatului. Mai aşteptă o clipă până când reînvie larma sacadată a bodegii, până când îl zări cu coada ochiului pe scriitor cufundat în ziarul şi carneţelul lui, şi abia atunci se scotoci, din nou, în buzunarul de la spate. Scoase banii: nu avea ce să numere, patru bancnote de 10 lei. Căută în buzunarele laterale. Poate prin haină să mai fie ceva, vreun mărunţiş uitat acolo, cât de cât. Dar nu găsi nimic. Sorbi dintr-o înghiţitură urma de bere rămasă în halbă, îşi puse pălăria pe cap, apucă torţile sacoşei de rafie, se ridică şi, dorindu-şi să fie cât mai mic, invizibil de s-ar putea, se strecură repede pe culoarul dintre mese, spre ieşire.

Ajuns afară, pe trotuar, îl izbi lumina sidefie a după-amiezii de sfârşit de primăvară. Se lăsă înghiţit de zgomotul difuz şi prelung al oraşului, de aglomeraţia bezmetică şi nepăsătoare de pe trotuar, luând-o pe Horea în jos, spre autogară. Poate are norocul să întâlnească acolo vreun consătean. Dar cine dracu' vine la Cluj? Toţi merg la Zalău, că e mult mai aproape. N-are decât să-i ceară şoferului un bilet de 40 de lei, până unde o fi să fie. Iar de-acolo putea s-o ia dumnealui frumuşel pe jos, câţiva kilometri buni, cu cuiele în mână, cu picioarele rupte de oboseală. Era cald. Plasa din rafie i se bălăngănea de picioare. Pe bulevardul larg, automobilele treceau înainte şi înapoi, într-un vârtej ameţitor, fără nicio noimă. Pietonii, grăbiţi, îl lipiră de marginea trotuarului, lângă zidurile scorojite ale clădirilor. Dinspre gară se apropia un tramvai. Maşinăria se legăna periculos pe şine, în stânga şi-n dreapta, îi pârâiau îngrozitor încheieturile. Roţile apăsau bietele şine, chinuindu-le, făceau să tremure asfaltul şi, metal pe metal, scoteau un sunet asurzitor. Şi când tramvaiul ajunse în dreptul lui, când larma lui părea să-l împingă de-a binelea în zidurile pe lângă care

se prelingea, tocmai atunci îşi încleştă dinţii şi măselele pe care le mai avea în gură şi se pomeni strigând:

— Ei, mama ei de fată, că i-am spus să înveţe şi să ajungă în Cluj!

După care simţi, dintr-odată, nevoia imperioasă să urineze.

CUPRINS

Ţigări umede
Argentina
Eşti o femeie frumoasă
Şi să ştii că mi-e dor de tine…
Avansarea lui Vasile Ojog
Bubulina
Televizorul
Revoluţia lui Fane Gurău
Nefericirea
Bilete de papagal